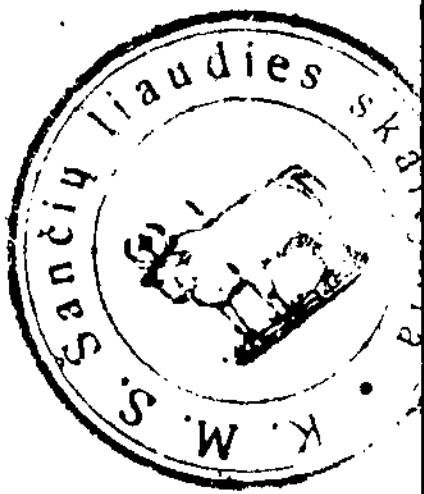

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 49

Politikos apžvalga

RIBENTROPAS APIE VOKIEČIŲ JAPONŲ SUTARTI

Vokiečių ambasadorius Ribbentropas dėl naujai sudarytos vokiečių japonų sutarties vokiečių telegramų agentūros atstovui, tarp kitko, pareiškė, kad per septintąjį kominternio kongresą buvusi skelbiama visų valstybių revoliucija ir komunistinės diktatūros pasaulyje įsteigimas. Paskutinė tokių užsimojimų auka esanti Ispanija. Esą, kominternas norėjęs paversti Ispaniją tarybų respublika ir iš čia toliau užkariauti Europą. Vokietija ir Japonija nepanorėjusios ilgiau pakęsti komunistų kurstymo. Pasak Ribbentropo, lapkričio 25 dieną pasirašytoji prieš komunistų internacionalą nukreiptoji sutartis esanti epochinis įvykis, istorinis veiksmas, kuris būsiąs pilnai įvertintas tik būsimųjų kartų. Sudarius tą sutartį, Vokietija ir Japonija neleisiančios komunistų internacionalui kilti į savo kraštus. Japonija neleisianti komunizmui plėstis Rytų Azijoje, o Vokietija būsiąti tvirtovė tam „marui“ atremti Europos viduryje. Ribbentropas dar pridūrė, kad Italija priešinsis komunizmui pietuose. Toliau Ribbentropas nurodė sutarties nuostatus, kuriais ir kitos valstybės kviečiamos prisidėti prie kovos su komunizmu. Tuo būdu būsią galima tą „pasaulio priešą“ galutinai nuginkluoti, išlaikyti vidaus ir išorinę taiką ir išgelbėti kultūrą.

Iš japonų pusės sutartį pasirašęs ambasadorius Mušakojis pareiškė vokiečių telegramų atstovui, kad komunistų internacionalo kišimasis į tautų vidaus reikalus sudarąs pavojų taikai, ir todėl kiekviena kultūringa valstybė, vadovaudamasi išsilaikymo instinktu, turi stengtis apsaugoti savo tautą nuo šito pavojaus. Pasipriešinti tarptautinei komunistų organizacijai esą galima tik glaudžiai valstybėms bendradarbiaujant. Pasirašydamos sutartį, Vokietija ir Japonija padariusios žingsnį pasauliui sutaikinti.

VOKIEČIAI VIS DĖLTO SUSIRŪPINĘ

Paris - Soir specialaus korespondento pranešimu, paskutinė Edeno kalba Leaningtone Vokietijos vyriausybei sukėlė rūpesčio. Esą gandų, kad Hitleris sušaukęs savo ministerius specialiai pasitarti dėl esamos padėties. Taip pat vokiečiams sukėlęs rūpesčio neseniai įvykęs Becko pasitarimas su Edenu. Vokiečiams kyla klausimas, ar Didžioji Britanija nesiekia sudaryti „tvirtovę rytuose“, t. y. Varšuvoje, ir ar nenumato sudaryti neutralią zoną, t. y. trečią bloką iš Suomijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Rumunijos, Jugoslavijos, Bulgarijos ir Graikijos. Tās naujas blokas, vokiečių manymu, galėtų greičiau būti nukreiptas prieš Vokietiją, o ne prieš Sovietų Rusiją.

Das Deutsche Wollen šia proga lenkams ir pagrasina. „Galimas daiktas, kad Lenkija tikisi pasinaudoti savo padėtimi tarp dviejų frontų. Vis dėlto, ji turėtų nepamiršti, kad ji rizikuoja kada atsidurti tarp dviejų ugnių.“

Be to, staiga visi Rytprūsių laikraščiai pasidarė ypatingai palankūs Baltijos valstybių atžvilgiu.

— Nepasitenkinimas Prancūzijoje ir šaltas bei kritiškas vokiečių japonų susitarimo sutikimas Anglijoje, vokiečių politiniuose sluoksniuose sukėlė didelį susirūpinimą. Vyrauja nuomonė, kad priešinant Prancūzijai ir Didžiajai Britanijai, kurios taikos organizavimą be Sovietų Sąjungos laiko negalimu, prie to susitarimo gali neprisidėti ir Italija. Jei ji neprisidėsianti, vargiai būsią galima laukti, kad prie susitarimo prisidėtų Austrija ir Vengrija.

Vokietijos politiniuose sluoksniuose reiškiamas baimė, kad tas susitarimas pasiliks tik paprastas dvišalis susitarimas, kuris galės pastūmėti Vokietiją į izoliaciją.

VOKIETIJA IR ITALIJA NEPASILIKSIANČIOS PASYVIOS ISPANIJOS ATŽVILGIU

Neseniai Voelkischer Beobachter idėjo vedamąjį straipsnį „Bolševikiškas grasinimas — Tarptautinis marksizmas kovoja prieš tautiškąją Ispaniją“. Tame straipsnyje plačiai įrodinėjama, kad Ispanijos raudonieji gauna didelę paramą ginklais ir žmonėmis iš kitų valstybių. Dėl to, laikraščio manymu, jau visai esą aišku, kad Ispanijoje dabar

vyksta karas — nėra pilietinis karas. Čia kovoja ne ispanas prieš ispaną, bet geroji ispanų dalis kaujasi su svetimais samdiniais. Esą, čia reikalas eina ne apie Ispanijos vidaus vaidus, bet apie revoliucijos įvedimą anoje Pirinėjų kalnų pusėje.

Taip pat į Ispanijoje dabar vykstantį karą žiūri ir Italija. Giornale d'Italia viename savo paskutinių straipsnių rašo, kad šiame kare Italija ir Vokietija negalintys pasilikti pasyvios, kad Ispanijos žemėje ir Viduržemio jūros srityje neatsirastų tokio pavojaus, kuris galėtų sugriauti visą Europos kultūrą. Pasak laikraščio, Italijos ir Vokietijos esąs uždavinys laiku pavartoti tinkamas priemonės didesniai pavojui užkirsti.

APIE SLAPTĄ PROTOKOLĄ PRIE VOKIEČIŲ JAPONŲ SUTARTIES

Anglų laikraščio Evening Standard diplomatinis redaktorius tvirtina turįs iš gerų šaltinių smulkmenų apie slaptą protokolą, kuris buvęs pridėtas prie tik ką sudarytos Vokietijos Japonijos sutarties. Minimas laikraštis tvirtina, kad tuo protokolu Olandų Indija padalinama į tam tikras atskiras sritis, iš kurių vienos vyrauja Japonijos interesai, kitose — Vokietijos. Be to, protokole išsprendžiamas ir kai kurių Ramiojo vandenyno salų klausimas. Vokietija atsisakanti nuo bet kokių teisių į Marianų, Karolinų ir Marschallos salas ir taip pat nuo visų Ramiajame vandenyne esančių teritorijų, kurios yra į šiaurės vakarus nuo linijos, einančios per Javos, Sundo, Bando Arafuros jūras. Tos jūros skiria olandų Sumatros, Javos ir Timoro salas nuo Borneo, Celebių ir Filipinų. Ta linija atskiriami Japonijos ir Vokietijos ekonominiai interesai olandų salose. Borneo ir Celebių salos protokole pripažįstamos japonų interesų salomis, o Sumatra ir Java — vokiečių interesų salomis. Tame pačiame straipsnyje pabrėžiama, kad Olandijos politika Olandijos salose leidžianti įsikverbti bet kokiai svetimai įtakai.

— Nors oficialūs Londono sluoksniai Vokietijos Japonijos sutarties staigų pasirašymą sutiko su nusistebėjimu ir griežtai jį kritikavo, tačiau diplomatinuose britų sluoksniuose, kaip atrodo, tai sutarčiai skiriama labai nedidelė reikšmė. Esą, iš karto Londone buvo bijota, kad susitarime būsią ir karinių nuostatų. Tačiau anglų sluoksniuose daug kas mano, kad į Japonijos Vokietijos susitarimą greičiau reikia žiūrėti kaip į psichologinį manevrą, o ne kaip į praktišką dalyką. Pagaliau, tuose pačiuose sluoksniuose priduriama, kad tas paktas esąs kenksmingas, nors juo būtų vien tik siekiama sudaryti ideologinį antikomunistinį bloką, negrasinant Sovietų Sąjungai kaip valstybei. Sąryšis su tuo primenama, kad britų vyriausybė yra priešinga ideologiniams padalinimams ir reiškiamas vilties, kad Italija prie šio pakto neprisidėsianti.

Vokietijos Japonijos susitarimas britų parlamentariuose sluoksniuose padarė griežtai neigiamą įspūdį. Parlamento dauguma vienu balsu pabrėžia, kad kova prieš komunizmą turinti būti kiekvienos valstybės tik vidaus politikos dalykas, o ne diplomatinis veiksnys.

DANCIGO ATSAKYMAS LENKAMS

Dancigo senatorius Huthas, kuris šiuo metu pavaduoja Vokietijoje besigydančią Greiserį, lapkričio 25 d. Lenkijos generaliniam komisarui Dancige Papée įteikė atsakymą į Lenkijos vyriausybės notą, kuri Dancigo senatui buvo įteikta spalio 24 d. Dancigo spaudos žiniomis, Lenkijos vyriausybės notoje buvo visa eilė reikalavimų, kurie išėjo iš Tautų Sąjungos Lenkijai pavesto mandato. Be to, Lenkijos notoje buvo ir kitų reikalavimų, kuriais siekiama padidinti lenkų teises laisvame Dancigo mieste. Dancigo atsakyme pabrėžiama, kad Dancigo valdžios organai yra pasirengę pradėti atitinkamas derybas su Lenkija dėl pirmųjų klausimų, kai tik grįš iš Vokietijos Greiseris. Toliau Dancigo atsakyme pažymima, kad Dancigo valdžios organai vesti bet kokias derybas dėl lenkų teisių padidinimo Dancige griežtai atsisako. Ta proga pastebima, kad vienintelis būdas harmoningai bendradarbiauti Lenkijai ir Dancigui — yra griežtas status quo palaikymas.

Žiniomis iš Dancigo, nacionalsocialistai stengiasi tris vokiečių nacionalistų atstovus prikaltinti išeiti iš opozicijos. Iki šiolei įtikinėjimai paveikė tik į vieną jų, advokatą Weisą.

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. **Adresas:** Kaunas, Miško, 10, „Karys“. **Telef.:** per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams (tik sau) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Suomijos nepriklausomybės šventę minint

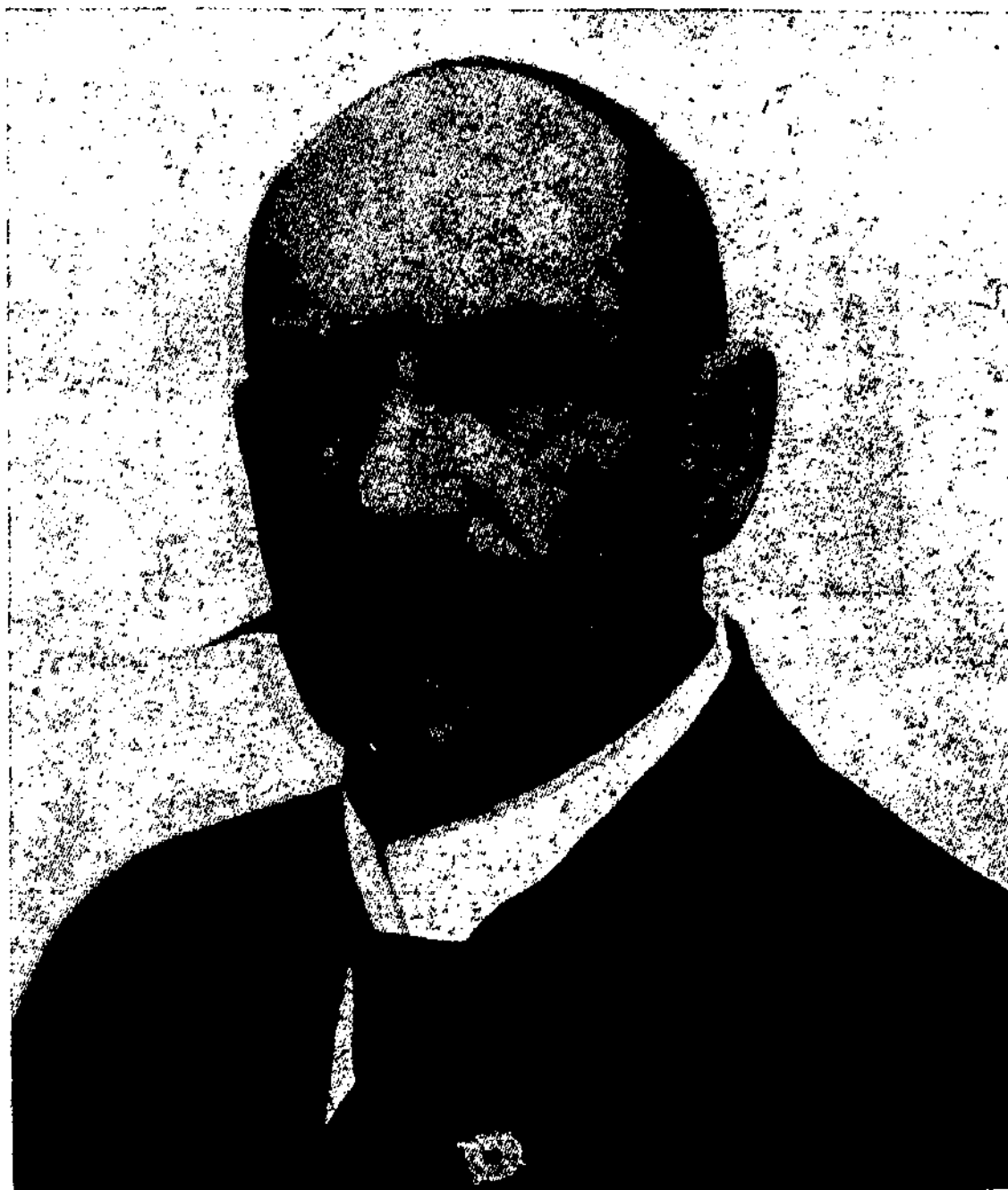
Gruodžio 6 dieną sueina 19 metų, kai Suomija atsiskyrė nuo Rusijos imperijos ir pasiskelbė savarankiška valstybe. Jos nepriklausomybė Sovietų vyriausybės buvo pripažinta 1917 m. gruodžio mėn. 6 d. Tačiau santykiai su savo didžiausiu kaimynu ilgą laiką dar nebuvo sutvarkyti.

Pagaliau 1920 m. spalio 14 d. Suomija sudarė su Sovietais Tartu mieste taikos sutartį, pagal kurią Sovietų Rusija galutinai pripažino Suomiją savarankiška valstybe ir atleido ją nuo visų prievolių Rusijos atžvilgiu, išeinančių iš jos prieškarinės padėties. Taip pat buvo nustatytos sienos ir be to, ta pačia sutartimi Sov. Rusija apsiėmė pripažinti Suomijos neutralumą, jei jis įgaus tarptautinį pripažinimą. Taigi, šia sutartimi jau buvo padėtas pamatas abiejų valstybių santykiams sutvarkyti ir tu būdu Suomijos politinė padėtis žymiai sutvirtėjo. Liko dar sutvarkyti Alandų salų klausimą, dėl kurio 1920-21 m. kilo ginčas tarp Suomijos ir Švedijos. Bet šis ginčas, Tautų Sąjungai įsikišus, pasibaigė Suomijos naudai. Einant Tautų Sąjungos Tarybos 1921 birželio 24 d. sprendimu, Alandų salos (kurios tarp kitko turi ir strateginę-militarinę reikšmę) buvo pripažintos suomių teritorija. Tačiau švedų tautinės mažumos interesams apsaugoti, Tautų Sąjungos Taryba uždėjo Suomijai tam tikras tarptautinio pobūdžio prievoles. Švedų tautybės gyventojams buvo duota plati kultūrinė autonomija. Be to, 1921 spalio 20 d. Ženevos konferencijoje buvo priimta konvencija dėl Alandų salų nestiprinimo ir jų neutralumo.

Taigi, pasirašius taikos sutartį su Sov. Rusija ir išsprendus ginčą su Švedija, Suomija jau galėjo ramiai atsiduoti savo vidaus ir kultūriniam susitvarkymui. Vadinasi, šiuo atžvilgiu Suomija buvo laimingesnė negu Lietuva, kurios ginčas su lenkais dėl vieno trečdalis savo teritorijos su sostine priklausomybės lig šiol dar laukia savo teisingo išsprendimo.

Suomiai per 19 metų savo nepriklausomo gyvenimo pasiekė nemažų kultūrinių bei ekonominių rezultatų. Suomija, kaip žinoma, naujųjų, susidariusių iš buvusios Rusijos valstybių, tarpe užima ypatingą vietą. Tiek geografiniu, tiek politiniu atžvilgiu ji pusiau skandinavų, pusiau Baltijos valstybė ir tuo būdu gali būti geriausia tarpinė tarp abiejų, t. y. Skandinavų ir Baltijos valstybių grupių. Ekonominio ir kultūrinio atžvilgiu suomiai iš to turi tam tikrą naudą. Tačiau tai yra svarbus teigiamo pobūdžio faktorius ir mums, Baltijos valstybėms, kurios visai natūraliai nori glaudžiau susieiti ir bendradarbiauti tiek ekonominiu ir kultūriniu, tiek politiniu atžvilgiu su draugingai joms nusistačiusiomis Skandinavų valstybėmis. Ir tikrai per 19 Suomijos nepriklausomybės metų laikotarpį buvo padaryta nemaža mėginimų

jų įtraukti Suomiją tai į vieną ir kitą valstybių bloką. Pirmaisiais Suomijos nepriklausomybės metais Suomija kartu su Lietuva, Latvija, Lenkija ir Estija dalyvavo Helsinkio ir Bulduri konferencijose, kuriose buvo svarstomas šių valstybių sąjungos sudarymo klausimas. Jau buvo pasiektas principinis Suomijos sutikimas šiuo reikalu. Tačiau, vėliau lenkams pagrobęs Vilnių ir lietuvių - lenkų santykiams paaštrėjus, lenkai pradėjo vesti tam tikrą propagandą prieš Lietuvą ir darė visas pastangas įtraukti Suomiją į savo

Suomijos Respublikos Prezidentas P. E. Svinhufvud

politinę taiką. 1922 m. buvo pasirašytas garsus Varšuvos protokolas, kuriuo buvo sudarytas keturių valstybių (Latvijos, Estijos, Suomijos ir Lenkijos) politinis blokas, kuriam turėjo vadovauti Varšuva. Lenkai tada džiaugėsi, kad jiems, girdi, pavyko izoliuoti Lietuvą ir ją priversti įeiti į normalius santykius, palikus Vilniaus bylą neišspręstą.

Bet šis lenkų džiaugsmas buvo neilgam. Suomiai, pasirodė, yra atsargi ir korektinga kitų valstybių atžvilgiu tauta. Jie nepanorėjo pasidaryti lenkų politiniu įrankiu ir įsitraukti į jų avantiūristinę politiką. Kaip mažoji, bet kultūringa valstybė, Suomija suprato, kuo jai gresia lenkų viešpatavimas Baltijoje. Tad, dėl šių samprotavimų, suomių parlamentas ir atsisakė

ratifikuoti Varšuvos protokolą, ir lenkų svajonės dėl politinės hegemonijos Baltijoje taip ir liko svajonėmis. Suirus mėginimams sudaryti didelę (iš penkių valstybių) Pabaltijo sąjungą, Suomia tada gana ilgą laiką laikėsi rezervuoti ir daugiau linko prie bendradarbiavimo su skandinavų valstybėmis, bet tuo pačiu laiku jie remia ir neseniai sudarytą (1934 m.) Baltijos Santarvę iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos.

1932 m. suomia kartu su kitomis Pabaltijo valstybėmis pasirašė su Sovietų Rusija nepuolimo sutartį, pagal kurią abidvi šalys pasižadėjo, kad, jei viena susitariančiųjų šalių bus užpulta vienos arba daugelio trečiųjų valstybių, tai kita susitariančioji šalis pasi-

Suomijos kariuomenės vadas gen. H. Oesterman

žada per visą ginčo laiką laikyti neutralumą; tuo atveju, jeigu viena susitariančiųjų šalių užpuls trečią valstybę, tai kita susitariančioji šalis turi teisę atsakyti nuo sutarties, ir be to, jos pasižadėjo nedalyvauti sutartyse bei konvencijose, kurios aiškiai agresingai nukreiptos prieš kitą susitariančiąją šalį.

Pagaliau 1933 m. liepos mėn. Suomija kartu su Lietuva, Latvija ir Estija pasirašė Londono konvenciją užpuolimui apibrėžti, kuria buvo aiškiai nustatyta, kas yra užpuolikas karo atveju ir tuo buvo prisidėta prie sunkios kovos taikos išlaikymo reikalu. Suomija, kaip mažoji valstybė, taip pat parodė, kad ji sugeba apginti mažųjų valstybių interesus. 1927 m. Suomija buvo išrinkta į Tautų Sąjungos Tarybą trejiems metams. Per tą laiką Suomijos atstovas T. S. Taryboje, žymus tarptautinės teisės žinovas, dabar suomių pasiuntinys skandinavų valstybėse, prof. Erichas, iškėlė labai įdomų mažosioms valstybėms ypatingai svarbų projektą dėl finansinės pagalbos užpultai valstybei. Suomių pateiktas tokios konvencijos projektas 1930 m. buvo T. S. pilnates priimtas. Šios konvencijos mintis, anot suomių, buvo šitokia. Dėl faktiškos mažųjų valstybių politinės nelygybės, net ir dabartinius T. S. pakto nuostatus vykdant, konvencijos dėl finansinės pagalbos reikšmė šioms

valstybėms ypač svarbi. Jei nepaisant visų T. S. numatytų saugumo priemonių, mažoji valstybė vis dėlto taptų užpulta, jai tektų vesti gynimosi karą sunkiausiomis aplinkybėmis. Turint galvoj T. S. pagalbos taikinimo procedūros lėtumą bei sunkumą užpultai valstybei netenka laukti greitos paramos iš T. S. pusės — jai tektų kol kas kariauti savo lėšomis. Šiuo atveju finansinė pagalba, jai greitai Tautų Sąjungos suteikiama, gali suvaidinti didelį vaidmenį. 200 milijonų litų, t. y. ta suma, kuri pagal konvenciją yra numatyta finansinei pagalbai užpultai valstybei, pradžia gali užtekti užpuolimui atremti. Tokioms sąlygoms esant, mažai valstybei konvencijos numatoma finansinė pagalba gali būti geriausia efektyvinė priemonė, jai besiginant nuo stipresnės valstybės užpuolimo. Tad suomių pasiūlyta ir T. S. priimta konvencija gali nemažai patarnauti mažųjų valstybių saugumui sustiprinti.

Taigi, iš šios trumpos apžvalgos Suomijos ir jos valstybės vyrų veikimo ir pastangų, daromų mažųjų valstybių interesams apsaugoti, matome, kad ir maža, 3 su puse milijono gyventojų, valstybė taip pat nemaža gali prisidėti prie taikos išlaikymo reikalo.

Kultūrinė ir ekonominė srity suomia gali būti pavyzdžiu ir mums. Darbšti tauta, sunkiomis šiaurės gamtos sąlygomis, kur kova už būvį yra nelengva, sugebėjo ne tik sutvarkyti santykius su savo kaimynais ir net užmegzti su kai kuriomis iš jų (skandinavų ir estų) ypatingai draugingus santykius, bet jie vis kultūrėja ir ekonomiškai stiprėja. Suomija yra beveik vienintelė rytų ir šiaurės Europoje valstybė, kur nėra jokių valiutos suvaržymų ir net jau baigia mokėti savo skolą Jungtinėms Amerikos Valstybėms, kai tuo tarpu net tokios valstybės, kaip Anglija, Prancūzija ir daug kitų valstybių, atsisakė savo skolas Amerikai mokėti.

Pagaliau, socialiniais ir kitais vidaus sugyvenimo klausimais suomia padarė nemaža pažangos, išleisdami visą eilę svarbių šiuo reikalu įstatymų ir stengdamiesi patikrinti visiems gyventojų sluoksniams gesnes gyvenimo bei socialinio aprūpinimo (senatvės, ligos ir nedarbo atvejais) sąlygas.

Taigi, suomia, sutvarkę savo valstybės vidaus bei užsienio reikalus ir eidami iš vien su visomis taiką siekiančiomis valstybėmis, ne tiktai parodė, kad jie tikrai verti savo nepriklausomybės, bet ir tai, kad nedidelė valstybė gali nemažiau, negu didelės ir senos valstybės, prisidėti prie bendro tautų sugyvenimo ir jų kultūrinio bei ekonominio kilimo. G. R.

ESTŲ ŠAULIŲ LAIMĖJIMAS

Nuo 1935 m. anglų mažo kalibro klubų sąjunga korespondenciniu būdu rengia mažo kalibro šautuvų tarptautines rungtynes. Šaudoma 50 m atstume, taikiny s normalus tarptautinis, 10 apskritimų, į kuri gulom išleidžiama 40 kulų.

Šiemet šiose tarptautinėse rungtynėse dalyvavo 19 valstybių šauliai, išstatyta 270 komandų, po 5 šaulius kiekvienoje. Pr. metais komanda susidėdavo iš 10 šaulių. Pirmąją vietą laimėjo Amerikos Jungtinės Valstybės (1987 taškai iš 2000 galimų). Antrąją vietą laimėjo estų šaudymo centrinės sąjungos liktinių komanda (1928 taškai), trečiąją vietą užėmė estų kariuomenės puskarininkių mokyklos komanda (1982 taškai).

Iš atskirų šaulių pirmąją vietą laimėjo estų kariuomenės likt. jaun. puskarininkis Vilberg'as (400 taškų iš 400 galimų).

Jų garbingi žygiai švies mūsų kartų kartoms

(Žiūr. „Kario“ Nr. 48)

Vyr. pusk. Jonas Kuliešius

Kilęs iš Seinų apskr., Leipalingio miestelio. Tėvai ūkininkai. Gimęs 1899 metais. Baigęs liaudies mokyklą. Ar įstojo į Lietuvos kariuomenę savanoriu, ar pašauktu, išaiškinti nepavyko, nes apie jo tarnybą 2 atsargos batalione žinių nebeliko. 1919 m. spalio 23 d. iš 2 atsargos bataliono buvo perkeltas į 2 pėst. pulką. Tų pat metų lapkričio 9 d. buvo komandiruotas į mokomąją kuopą, kurią baigė pažymėjimu „labai gerai“

† Vyr. pusk. Jonas Kuliešius

ir buvo paliktas mokomoje kuopoje. 1920 m. balandžio 1 d. buvo pakeltas į vyr. puskarininkio laipsnį ir paskirtas mokomoje kuopoje 1 būrio būrininku. Šias pareigas Jonas Kuliešius ėjo iki pat mirties.

1919 m. lapkričio 21 ir 22 d. jis dalyvavo kautynėse su bermontininkais ties Radviliškiu, o 1920 m. su lenkais ties Giedraičiais. Lapkričio 17 d. lenkai puolė Kraujalaidžių kaimą, kur buvo įsitvirtinusi mokomoji kuopa. Vyr. pusk. Kuliešiui buvo pavesta ginti kairiąją kuopos sparną. Vyr. pusk. Kuliešius šį uždavinį puikiai atliko. Jis ne tik savo bare atmušė priešų puolimą, bet ir padėjo kuopai ir kaimynams atšipalaiduoti nuo priešų.

Lapkričio 21 d. puolant Giedraičius, mokomosios kuopos vadas buvo nukautas, o jaunesnysis karininkas sunkiai sužeistas. Kuopa liko be karininkų. Jai vadovavo vyr. puskarininkis Jonas Kuliešius. Nors vadai buvo jau išvesti iš rikuotės, tačiau kuopos pajėgumas kautis nė kiek nesusilpnėjo. Žvitria ataka vyr. pusk. Kuliešius užėmė kalnelį prie Giedraičių miestelio ir pirmas įsiveržė į jį. Perėjęs Giedraičių miestelį, puolė Kraujalaidžių kaimą, ties kuriuo lenkai buvo sulaukę

paspirties. Jau temstant, atakos metu prie Kraujalaidžių kaimo vyr. pusk. Kuliešius buvo nukautas. Neteikę savo drąsaus būrininko, kareiviai vieni nebeišdriso pulti, be to, jau buvo tamsu. Už šias kautynes vyr. pusk. Jonas Kuliešius buvo apdovanotas Vyčio kryžiaus 3 laipsnių.

Pasižymėjusių karių lape apie vyr. pusk. Joną Kuliešių parašyta: „Kautynių metu ties Kraujalaidžių kaimu, 1920 m. lapkričio 17 d., su vienu skyriumi narsiai gynė ir atmušė priešą, supantį kairiąją kuopos sparną. Besitraukiant buvo paliktas priedangoje. Sėkmingai sulaukė priešą, kol kuopa užėmė kitą poziciją. Lapkričio 21 d. kautynėse pasižymėjo ypatingu narsumu ir sumanumu. Puolimo metu ties Kraujalaidžių kaimu buvo nukautas“.

Vyr. pusk. Juozas Šatraitis

Jis kilęs iš Vilkaviškio apskr., Alvito valsč., Čižiūnų dvaro. Gimęs 1898 metais. Savamokslis. Prieš karo tarnybą buvo kalvis. Į kariuomenę stojo 1919 m. kovo 17 d. ir buvo paskirtas į 6 kuopą. Iš 6 kuopos tais pat metais perkeltas į 2 kulkosvaidžių kuopą. Greitai susipažino su kulkosvaidžiu, pramoko taikliai

† Vyr. pusk. Juozas Šatraitis

šaudyti ir buvo vienas geresnių kulkosvaidininkų kuopoje. Kautynėse su rusais — bolševikais pasižymėjo ir buvo apdovanotas Vyčio kryžiumi.

Rugpjūčio 28 d. mūsiškiams puolant Gudų kaimą, priešas perėjo priešpuoliman ir pradėjo supti bataliono sparną. Būdamas su kulkosvaidžiu bataliono

Plk. ltn. Kocinš, iki šiol buvęs Latvijos karo attaché Lietuvai, dabar paskirtas Latvijos įgaliotu ministru Sovietų Rusijai.

Lietuva ir Nemuno internacionalizacija

Kaip yra žinoma, Vokietija neseniai atsimetė nuo Versalio sutarties nuostatų, liečiančių judėjimą jos vidaus upėmis, tarp jų ir Nemunu, kiek jis praeina pro vokiečių teritoriją. Kadangi sąryšis su tuo nuostatai dėl Nemuno internacionalizacijos dabar palies tikrai Lenkiją ir Lietuvą, tai būtų įdomu išnagrinėti Nemuno internacionalizacijos klausimą.

Nemuno internacionalizacija yra surišta su Lietuvos pripažinimu „de jure“. Paviršutiniškai žiūrint, tai keistai atrodytų, kokių būdu Lietuvos de jure pripažinimas yra surištas su Nemuno internacionalizacija.

1922 m. liepos 13 d. Ambasadorių konferencija pranešė Lietuvos vyriausybei, kad Lietuva gali būti pripažinta de jure tik tuo atveju, jei Nemunas bus internacionalizuotas. Tais pačiais metais rugpiūčio 4 d. Lietuva savo atsakymo notoje nurodė, kad sutin-

kanti principe su Nemuno internacionalizacija, bet kadangi Lietuva yra karo stovyje su Lenkija, tai internacionalizacijos nuostatai jai negali būti taikomi. Į tą notą Lietuvos vyriausybei buvo atsakyta, kad Nemuno internacionalizacijos sąlygos turi būti priimtose be jokio rezervo. Lietuvos vyriausybė, neturėdama kitos išeities, buvo priversta priimti tas sąlygas be rezervų. 1922 metais gruodžio 20 d. Lietuva buvo pripažinta de jure.

Nemuno internacionalizacijos klausimas taip pat buvo paliestas, nors ir netiesiogiai, Hagos Tribunolo, svarstant lietuvių - lenkų bylą dėl tranzito Nemuno upynu ir Kaišiadorių — Lentvaravo geležinkelio ruožu. Hagos Tribunolas savo patariamojoje nuomonėje šioj byloj pasisakė, kad veikiantieji tarptautiniai pasižadėjimai dabartinėmis aplinkybėmis neįpareigoja Lietuvos imtis reikalingų priemonių prekybai Lentvaravo — Kaišiadorių geležinkelio ruožu atidaryti.

Savaime suprantama, kad negali būti kalbos apie šios linijos atidarymą, kol nebus sureguliuota lietuvių-lenkų byla dėl Vilniaus krašto. Nors formaliai Nemuno internacionalizacijos nuostatai yra privalomi Lietuvai, bet iš tikrųjų dėl nenormalinių santykių tarp Lietuvos ir Lenkijos šie nuostatai lieka tikrai plika teisė.

TĖVYNE!

Tėvyne, tu niekad daugiau nevergausi,
Prisiekiu dangum, mes apginsim tave;
Likimas tau skyrė bujoti, žydeti
Ir būti per amžius laisva.

Kaip uolos granito, prie Baltijos jūros
Budėsim! Čia mums paskirtoji dalis.
Kas mirtį pamynusią tautą drąsuolių
Kada nors pavergti išdrįs?!

Mes ainiai garsiųjų vadų ir karžygių
Prikelsim didingus laikus Lietuvos,
Mums kelią parodys tėvų piliakalniai
Prie Nemuno, prie Baltijos!

Ramovėnas

sparne, Juozas Šatraitis, drauge su eiliniu Pranu Kiškioniu, ryžosi gintis — nežiūrint į tai, kad kiti jau buvo pasitraukę. Nežiūrint į tai, kad priešas į juos šaudė iš artilerijos, sunk. kulkosvaidžių ir jiedu buvo sužeisti, nepaliko savo vietos ir kovėsi, kol bataliono vadas su rezervine kuopa neatstatė padėties. Rusai buvo nugalėti — Gudų kaimas užimtas.

1920 m. balandžio 1 d. eilinis Juozas Šatraitis buvo pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį ir jam, kaip gerai nusimanančiam kulkosvaidžių techniškoje dalyje, buvo pavesta eiti kuopos ginklininko pareigas. Tų pat metų rugpiūčio mėn. susirgo, gydėsi karo ligoninėje. Pasveikęs grįžo į pulką, buvo pakeltas į vyr. puskarininkio laipsnį ir paskirtas į 3 kulkosvaidžių kuopą. Kuopoje ėjo būrininko pareigas. Šiose pareigose jis išvyko į kautynes su lenkais ties Giedraičiais.

Spalių 31 d. auštant, mūsiškiams puolant Pusnios kaimą, vyr. pusk. Šatraitis vykusiai užėmė poziciją sunk. kulkosvaidžiams, apšaudė priešą ir sudarė mūsiškiams patogią progą priartėti ir pulti priešą. Pusnios kaimą užėmus ir toliau puolant priešą, būrininkas vyr. pusk. Šatraitis, nepaisant smarkios lenkų artilerijos ir sunk. kulkosvaidžių ugnies, keitė kulkosvaidžių pozicijas, slinko pirmyn ir nuolat rėmė ugnimi puolančias kuopas. Šiose kautynėse mūsiškiai artilerijos neturėjo, tuo labiau buvo reikalingi geri kulkosvaidininkai.

Tą pat dieną ties Bekupės dvaru Juozas Šatraitis buvo sunkiai sužeistas ir evakuotas į Ukmergės lauko ligoninę. Po kelių dienų, lapkričio 4 d., mirė. Palaidotas Ukmergės kapinėse.

Mjr. Ališauskas

Dar sveikino kariuomenę

Be ankstesnių paskelbtųjų, dar gauta daug sveikinimų kariuomenei. Sveikino:

Panemunėlės valsčiaus Garbės Piliečio Juozo Tūbelio vardo pradžios mokykla (drauge paaukojo Ginklų Fondui 16,15 lt.), Noreikų (Žeimelio v.) pradžios mokykla ir visuomenė, Klepočių pradžios mokykla, Pasvalio m. mokykla, organizacijos ir visuomenė, Onušio šaulių būrys, Salako valsč. organizacijos ir visuomenė, Antazavės organizacijos ir visuomenė, Alytaus visuomenė, Bartininkų organizacijos ir visuomenė, Giedraičių organizacijos ir visuomenė, Pajėslio organizacijos ir visuomenė, Darsūniškio tautiškujų organizacijų darbo talka ir visuomenė, XXII geležinkelio šaulių rinktinės 1, 2, 3 ir remėjų būrių šauliai, Žarėnų visuomenė, Jėzno organizacijos ir visuomenė, Suvainiško organizacijos ir visuomenė, Kazokiškio šaulių būrys, Kurtuvėnų šaulių būrys, tautininkai, jaun lietuviai ir jaunieji ūkininkai, Saldutiškio šaulių būrys ir visuomenė, Onušio šaulių būrys ir visuomenė, Vosiškio šaulių būrys ir visuomenė, Paberžės šaulių būrys, Grinkiškio šaulių būrys, Klaipėdos visuomenė, Strėvininkų šaulių būrys, tautininkai ir visuomenė, Balninkų valsčiaus gyventojai, Strumbagalvės šaulių būrys ir visuomenė, Drobiškių „Pavasario“ kuopa, Labanoro organizacijos ir visuomenė, Rokišio visuomenė, Užugirio visuomenė, Panevėžio savanoriai kūrėjai, šauliai ir visuomenė, Ylakių apylinkės organizacijos ir visuomenė, Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjunga, Linkmenų šaulių būrys, Vaiguvo šaulių būrys, Lietuvos karo invalidai, Kuršėnų organizacijos ir visuomenė, Vištyčio ir Pavištyčio organizacijos, mokyklos ir visuomenė, Alsedžių šaulių būrys ir Labanavos miestelio visuomenė.

Susirinko Panamerikos konferencija

Neseniai Buenos Airėse (Argentinoje) susirinko Panamerikos konferencija. Ši konferencija turi labai didelės reikšmės Amerikos valstybių ekonominiam ir politiniam bendradarbiavimui. Konferencijos dienotvarkėje buvo svarbūs klausimai, k. a.: karo pavojui pašalinti priemonės, neutraliųjų valstybių teisių ir prievolių nustatymas, ekonominiai santykiai ir t. t.

Aplamai, Panamerikos idėja iškilo, kai Pietų Amerikos valstybės tapo nepriklausomomis valstybėmis. 1826 m. Panamoje susirinko pirmoji Panamerikos konferencija. Šioje konferencijoje dalyvavo tikrai kai kurios Pietų Amerikos valstybės, todėl ir nedavė teigiamų vaisių. Paskui tokios konferencijos buvo 1847 m. Limoje, 1856 m. Sant-Jago, 1864 m. taip pat Liñoje. Tose konferencijose dalyvavo tikrai Pietų Amerikos valstybės. Jungtinės Amerikos Valstybės ilgai tose konferencijose nedalyvavo.

1889 m. Jungtinių Amerikos Valstybių iniciatyva buvo sušaukta Vašingtone nepaprasta Panamerikos konferencija. Ši konferencija jau davė teigiamų vaisių. Visų pirma buvo įsteigta Amerikos respublikų sąjunga, kurios pagrinde buvo ekonominio Amerikos valstybių solidarumo ir trečiųjų teismo idėja. Iš pradžios norėta tikrai išplėsti ekonominius santykius tarp Amerikos valstybių, bet vėliau tos sąjungos veikimas buvo išplėstas ir politinių bei juridinių santykių atžvilgiu.

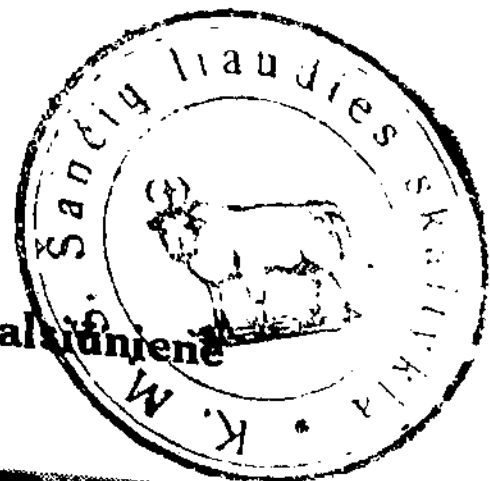
Toji Panamerikos sąjunga turi tokius organus, būtent: konferencijas, kurios susirenka kas 4—5 metai, ir įvairius biurus. Svarbiausias — Panamerikos biuras. Jo būstinė Vašingtone. Jis yra vykdomasis bei administracinis sąjungos organas. To biuro valdyba sudaroma iš Amerikos valstybių akredituotų Vašingtone diplomatinių atstovų, kuriems pirminkauja J. A. Valstybių užsienių reikalų ministeris. To biuro uždavinys išplėsti ir stiprinti Amerikos valstybių ekonominį bendradarbiavimą. Prie sąjungos dar yra tarptautinė Amerikos valstybių juristų komisija. Tokia komisija yra kiekvienoje valstybėje.

Ligšiolinis Amerikos valstybių bendradarbiavimas buvo apsunkintas dėl J. A. Valstybių taip vadinamosios Monroe doktrinos, pagal kurią Amerikos valstybės neturi kištis į Europos reikalus, o Europos valstybės — į Amerikos reikalus. Bet pasirodė, kad J. A. Valstybės šią doktriną išnaudojo tik savo reikalams ir visokiais būdais kišosi į Pietų Amerikos valstybių reikalus. Ši konferencija turės dabar galutinai šį reikalą išspręsti ir reguliuoti santykius tarp visų Amerikos Valstybių.

JUMS

Jums, ką budite kantriai,
Laimėt pasiryžę,
Vai ir Jums, ką ilsitės
Šešėliuose kryžių...
Nepalinkote beržais,
Nendre nesiūbavot,
Kai brangiu širdies krauju
Tėvynę vadavot.
Ten nuo marių ošiančių
Pilin tiesėt kelią.
Jūs, margieji sakalai,
Karžygiai broleliai!
Arais gimėte laisvais
Milžinų tėvynėj,
Gynėte visi narsiai
Krantą gintarinį.
Pilki kryžiai ir kapai,
Ir smiltelės lakios,
Kad jūs žuvot karžygiais —
Mums nūnai pasako.
Baltos smiltys Širvintų
Sužydės lelijom
Ten, kur kritot pakirsti
Priešo kalavijo.
Tad bujokit ažuolais,
Vilniun tieskit kelią.
Nepalūžkite sparnų,
Sakalai broleliai.

V. Valčiūnienė

Plika žiema pulko parke

Dmt. Čibo nuotr.

Keli jojimo mokslo istorijos bruožai

Senovės laikai. Padavimai rodo, kad jojimo mokslo pradžios, jojimo meno reikia ieškoti neišmatuojamose Rytų lygumose. Senovės egiptiečiai pirmieji pradėjo kinkyti arklius į karo vežimus; vėliau jais pasekė asiriečiai, babiloniečiai ir žydai, kurių pranašas Elisas, anot padavimo, ugniniame vežime buvęs paimtas į dangų —

Pirmąsias žinias apie jojimą randame pas persus, kurie savo vaikus mokė trijų dalykų: šaudyti iš lanko, joti ir sakyti teisybę. Iš persų jojimą paėmė graikai. Vėliau graikai jojimą patobulino ir padarė didelį šuolį arklių išjodinėjimo srityje. Pirmoji knyga apie jojimą buvo parašyta Ksenofonto, Sokrato mokinio. Ksenofonto veikalas buvo pavadintas „Hippika“. Yra žinoma, kad Aleksandras Makedonietis išjodinėjo garsų arklių „Bucefalą“, kuris iš aprašymo matyt buvo panašus į šių dienų gunterį. Didelės svarbos turėjo Romos ricieriai. Jie visi turėjo mokytis joti. Jojimo mokslas iš Graikijos perėjo į Romą. Italai dar daugiau jojimą patobulino, įvesdami dar nežinomą graikams dalyką, tai balnus, pentinus ir iš galų paskolintą arklių kaustymą. Romos imperijoje arklys turėjo didelę reikšmę. Kaligula įsakė atidavinėti pagarbą savo arkliui, kuriam buvo pastatęs šventyklą, o Aleksandras Severus niekad nesiskyrė su savo amuletu, kuriame buvo iškaltas kovos žirgo modelis. Tais laikais didikai siųsdavo savo vaikus studijuoti jojimo mokslo į Italiją. Jaunieji vėliau tas žinias išnešiojo po kitus kraštus. Atsirado jojimo akademijos, kaip: Bizantijoje, Neapoly, Paryžiuje (Versailles ir Saubur), Hanoveris, o paskutiniu laiku — Pinerolo ir Tor di Quinto prie Romos.

Italai jojimo mokslą laikė jaunuomenę auklėjančiu dalyku.

Viduramžių laikai. Šiame laikotarpyje matome šaltakraujį vidurinės Europo arklių, kuris tarnavo daugiausia susisiekimui, nes tuo metu daugumoje kariavo pėsti. Kryžiaus karų metu Europoje atsirado arabų arkliai ir nuo to laiko pradėta gerinti ark-

lių veislė arabiškaisiais. Nors planingas arklių veislės gerinimas prasidėjo ne anksčiau kaip nuo pusės XVIII amžiaus (Godolphin, Darley, Arabian ir Byerley Turk).

Tų laikų jojimo mokslas mums yra įdomus kaip istorinis dalykas. Ricierių arkliai nepasižymėjo greičiu. Jie jodavo dažniausiai tik žingsniu ir risčia. Arklių išjodinėti kliudė be galo sunki šarvuotė ir iš dalies tas, kad patys arkliai buvo sunkūs ir netemperamentingi. Reikia pastebėti, kad, be ricierių arklių, daug lengvesnio tipo arkliai buvo naudojami medžioklėms.

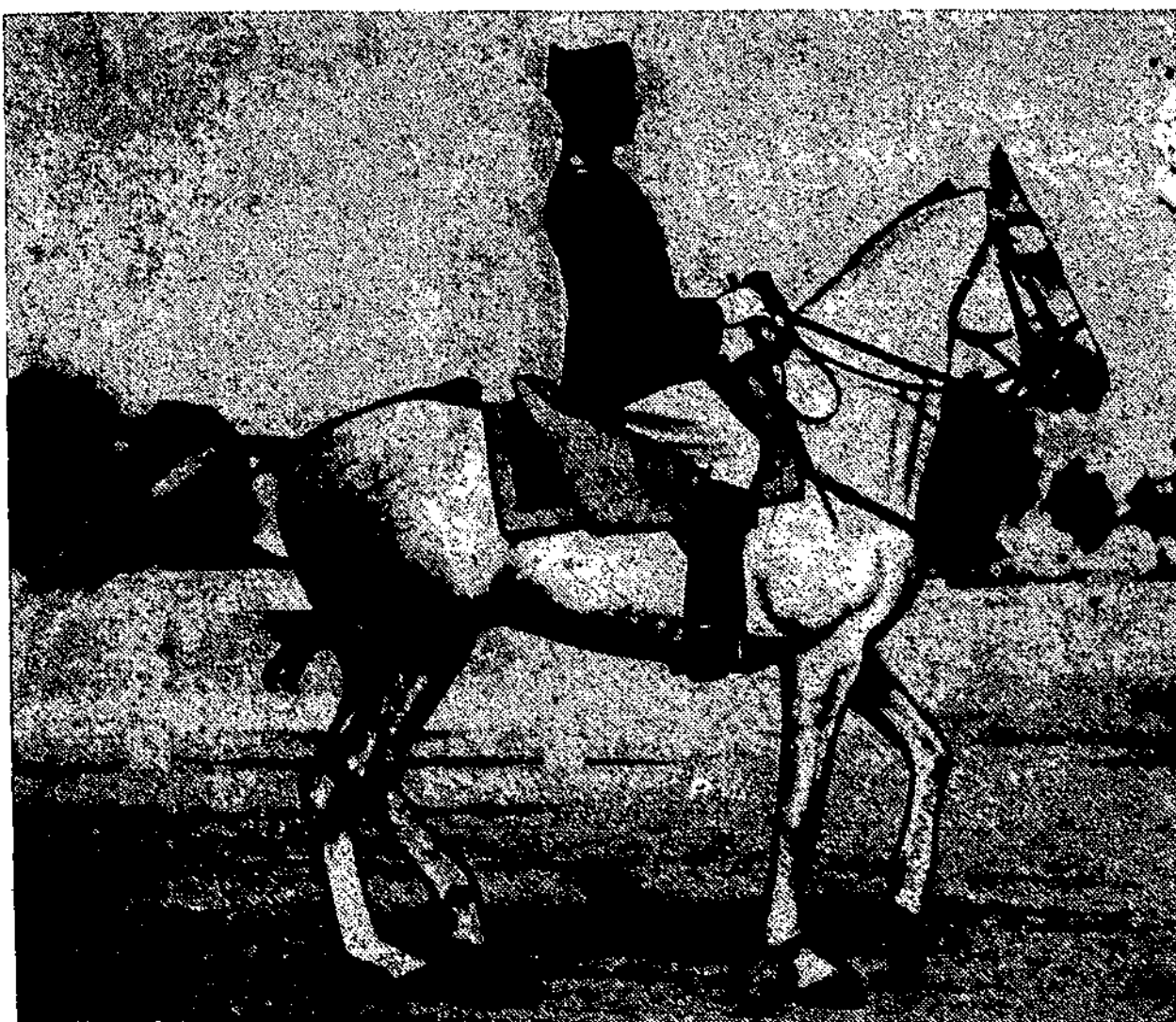
Metodingo jojimo mokslo reikia ieškoti ne anksčiau, kaip vidury XVI a., kada su importuotais arabiškaisiais gavosi geresni arkliai. Žymų arklių pagerinimo reiškinį sutinkame pietų kraštuose, tai Ispanijoje, Italijoje ir Prancūzijoje. Šių kraštų dėka, jojimo mokslas sparčiai tobulėjo.

Italų mokykla XVI a. Turkams užkariavus Konstantinopolį, Italijoje prasideda mokslo, meno ir literatūros aukso gdynė. Tų laikų obalsis buvo: „Sveikame kūne sveika siela“. Karo mokslas buvo viintelis garbingas užsiėmimas, todėl ir buvo daug dėmesio kreipiama į sportą: jojimą, gimnastiką ir visa kas grūdina jėgą ir atsparumą. Žinomas italų humanistas Vittorio de Filtre (1549) buvo ne tik didelis literatūros žinovas, bet ir geras jojimo mokslo ir ricierių žaidimų specialistas. Jojimo srity italai daug dalykų pasinaudojo iš maurų. Beveik iki galo XVIII a. arkliai buvo balnojami ir kamanuojami išimtinai arabų pavyzdžiu.

Jojimo tėvu yra laikomas Neapolio bajoras Federico Grisone, pirmojo veikalo apie arklių išjodinėjimą autorius (Ordini di cavalcare, 1550). Dvidešimts metų anksčiau, Cesau Fiaschi Neapoly įkūrė pirmąją jojimo akademiją, pastatė maniežą ir parašė veikalą apie arklių žabojimą ir kaustymą. Iš jo mokinių pasižymėjo Pietro Antonio Ferraro ir Giambattista Pignatelli, 1565 m., kurie vėliau vadovavo tai pačiai akademijai. Iš tų laikų dar iki šiai dienai yra užsilikę jojimo karo mokyklose Saumur'e, Hanover'e kurbetai, krupadai ir kt.

Italų mokymas žinojo tris pagrindines arklio pastatymo formas: „a terra“, „di mezza area“ ir „in alto“. Pirmame „a terra“ arklys buvo kiek surengtas ant užpakalinių kojų. Tai buvo paruoštas arklys natūraliam lauko jojimui. „Di mezza area“ arklys buvo stipriai surengtas ir eidavo vadinamu pusiau žingsniu. „In alto“ arklys vykdė keletą dirbtinių šuolių. Iš čia dailininkai pasirinkdavo piešimui didikų pozas. Geriausiai tikdavo kurbetas, kada arklys, pernešęs savo svorį ant užpakalinių kojų, keletai sekundžių pakeldavo priekį į viršų.

Tų laikų jojikams žaslai nebuvo žinomi. Vartodavo vien tik laužtukus, kaip arabai dar ir šiandien kad daro. Šių dienų kamanojimo būdą įvedė pirmoje pusėje XIX a. garsus prancūzų jojikas Boucher. Viduramžių laikais arklio išjodinėjimas prasidedavo nuo vadinamojo darbo prie dviejų stulpų (travails dans les pilles), kada pririštą prie dviejų stulpų arklių botago pagalba tupdydavo ant užpakalinių kojų. Tai buvo per daug barbariškas ir žiaurus mokymo būdas. Šis

Kpt. Aublet, Saumur'o mokyklos jojimo instruktorius. Arklys pabalnotas prancūzišku balnu „Boucher“

būdas buvo vartojamas beveik iki Napoleono karų, o iš dalies dar ir šiandien galima užtikti kai kuriuose cirkuose.

Prancūzų mokykla XVIII a. Italų sukurtą jojimo sistemą Prancūzijos įvedė François de la Guérinière (1698—1751), ilgametis Versalio jojimo akademijos vadovas, autorius dar iki šiai dienai vertingo apie arklių išjodinėjimą veikalo „Ecole de Cavalerie“. Jis sugalvojo savo balną (Selle à la Française), dar ir dabar vartojamą jojimo karo mokykloje Saumur'e; iš šio balno anglai pagamino vad. anglišką balną, kuris palengvino raiteliui laisvesnę sėdėseną. Be to, Guérinière įrodė blauzdų veikimo naudą, įveddamas junginio mokymą (travails à deux pistes). Jo sistemoje arklio surengimą duoda išimtinai ranka — pavadžiai, blauzdos gi tarnauja tik palaikyti surengtą arklių judesyje.

Antroje XVIII a. pusėje Bourgelat, Prancūzijoje, ir Hühnersdorf, Vokietijoje, pradėjo įrodinėti, kad arklio išjodinėjimo principas turi remtis jo natūralios lygsvaros išlaikymui. Tą mintį moksliškai patvirtino Du Paty de Clam (1760 m.). Arklio natūralus pastatymas reikalauja surasti jo svorio centrą. Boucher tyrimai parodė, kad arklio svorio centras yra daug daugiau ant priekio, negu ant užpakalio, o su raitininku — ant priekio maždaug $\frac{2}{3}$ viso savo svorio. Arkliui stovint vietoje yra lengva išdėstyti svorį ant visų keturių kojų, pagalba tam tikros kaklo ir galvos padėties, bet visai kitas dalykas yra nuo to momento, kada arklys yra judesyje. Čia arklio lygsvaros išlaikymas turi išeiti iš tinkamo veikimo pavadžiais ir blauzdomis. Kyla klausimas, koku būdu turi būti šie du dalykai derinami: ar reikalinga surengti arklių pavadžiais ir palaikyti blauzdomis, ar atvirkščiai, išstumti arklių blauzdomis, o pavadžiais prilaikyti blauzdų veikimą.

Boucher ir D'Aure. Prancūzų sistemos tėvu yra François Boucher (1805—1873), vienas iš pačių žymiausių jojikų XIX a., ir jo konkurentas, nemažesnis jojimo žinovas — d'Aure (1792—1863).

Boucher nuopelnas yra tas, kad jis pirmas surado būdą, išjodinėjant arklių, panaudoti jo lygsvaros principą. Į galą savo gyvenimo jis atsisakė nuo surengimo arklio užpakalio — surengimo ant užpakalinių kojų. Jis savo darbo metodu privedė arklius prie pilnos lygsvaros išlaikymo. Boucher nuomone, arklių pastatyti lygsvaroje gali tik raitininko ranka; blauzdos tarnauja vien tik išstumti arklių priekį, o vėliau — palaikyti jo lygsvarą judesyje. Be to, Boucher pirmas įvedė darbą jaunų arklių rankoje, o šį dalyką vėliau išplėtė James Fillis, kuris pripažino šį būdą kaip pirmąją išjodinėjimo fazę.

Siekiant galutinio arklio lygsvaros suradimo, Boucher į galą priėjo nuomonės — vienalaikio atidavimo pavadžių ir blauzdų, kad arklys laisvas nuo visų priemonių galėtų išlaikyti savo natūralią padėtį visuose atsitikimuose. Šį dalyką išplėtė vienas geriausių Boucher mokinių — kpt. Raabe, o paskutiniu laiku (1923) žinomas prancūzų jojikas Beudant, bet jiems Boucher taisyklė veikia tik iki to momento, kada arklys išlaiko raitininko duotą pastatymą. Nors Boucher daug turėjo naudingų dalykų, bet jau iki arklio sumechanizavimo buvo nebetoli. Apdovanoti dideliais jojimo gabumais, Boucher ir Raabe galėjo taisyti klai-

Nepaprastas kpt. Aublet šoksnis į viršų, jojant lygiu lauku

das, bet faktas tas, kad jų išjodinėti arkliai visuomet buvo užgulę ant pavadžių, ir ši sistema į kavaleriją nebuvo priimta.

Sistema d'Aure buvo kiek skirtinga. Jo mokslas remiasi permetant svorį kiek į priekį. Arklys savo lygsvarą gali išlaikyti tik poilsio metu, o kiekvienas judesys jau išveda arklių iš lygsvaros. D'Aure skelbė, kad ranka tarnauja vien tik kaip atrama, o blauzdomis arklys išstumiamas ant pavadžių.

James Fillis (1836—1912). Senas instruktorius karininkų jojimo mokyklos Petrapily. Kilmės anglas, bet viskuo kitu — prancūzas, išauklėtas Boucher mokyklos, puikios intuicijos ir didelio takto žmogus, mokėjo išvengti savo mokytojo klaidų ir sutvėrė savo sistemą, kurios svarbiausias punktas — „pirmyn, visuomet pirmyn“. Fillis atsisako nuo išjodinėjimo vietoje ir dirba su arkliais tik judesy. Todėl arkliai visuomet turėjo teisingus galvos pastatymus, be surengimo ant užpakalio, ir kiekvienu momentu pasiruošusius į priekį. Tiesa, tinkamo blauzdų veikimo dėka, veikiant kartu su pentiniais, Fillis priversdavo arklius susirengti užpakalinėmis kojomis. Tai duodavo galimumo išplėsti pilną arklio priekio veikimą. Fillis pirmas išplėtė pilną ir teisingą zovadą. Teisybė, jis nesigilino į aukštąjį jojimą, ir iš jaunų dienų, kaip būdamas ir 70 metų senis, dalyvavo lenktynėse ir steeple-chase.

Prancūzų mokykla XX a. Tais laikais kavalerijos jojimas buvo paprastas, nekomplikuotas, šis jojimas daug kur skyrėsi nuo aukštojo jojimo. Šios sistemos atstovas buvo gen. Seydlitz, kuris 150 m. prieš kpt. Caprilli, šių dienų italų sistemos kūrėją, norėjo arklių išjodinėjimą matyti individualų vedamą sunkioje vietovėje, arklius šokdinant per paprastas natūralias kliūtis. Vienok jo sistema neprigijo ir jo įpėdiniai grįžo prie senos sistemos. Prancūzijoje įkurta Liudviko XIII jojimo akademija Versaly, kuri XVIII a.

Sužeistųjų iš kautynių išnešimas

Čia nurodomieji sužeistųjų evakuacijos būdai, pritaikant dangos ir aprangos daiktus, yra išdirbti vienos kaimyninės valstybės sanitarijos puskarininkių mokyklose. Praktiškai patikrinus, šie metodai pasirodė rekomenduotini tais atvejais, kada kautynių aplinkybėmis sanitarų - nešiotųjų darbą reikia atlikti patiems kovotojams, neturintiems neštuvų arba kitokių specialiųjų įrankių.

Manau, kad šis straipsnis bent kiek supažindins karius su pagrindiniais sužeistųjų iš ugnies linijos evakuacijos veiksmais. Atrodo, kad ir ši dalyką būtų naudinga įtraukti į atskiro kovotojo mokymo planą.

*

Sužeistas karys, jeigu jis pats nebegali pasitraukti iš kautynių lauko, turi būti išvilktas iš betarpiško ugnies ir cheminio pavojaus linijos į artimiausią uždangą. Tą gali atlikti sanitarai arba aplink esantieji kovotojo kaimynai — draugai. Uždangoje sužeistajam suteikiama pirmoji pagalba, po kurios organizuojama jau tolimesnė evakuacija atitinkamomis priemonėmis.

Atitraukimas sužeistojo dviese nėra tikslus, nes reikalauja antrojo, iš kautynių paimamo žmogaus; žymiai daugiau demaskuoja patį išnešimą ir esmėje — nukentėjusiojo transportavimui mažai padeda, nes su sužeistuoju vistiek reikia šliaužti.

Vartojant milinės volą ir kai kuriuos kitus būdus (ištraukimą už rankos, po ranka, pririšant diržais ir t. t.), yra išdirbta eilė žemiau aprašomų pavyzdžių, kurie, patikrinus juos praktiškai, pasirodė racionališkiausi.

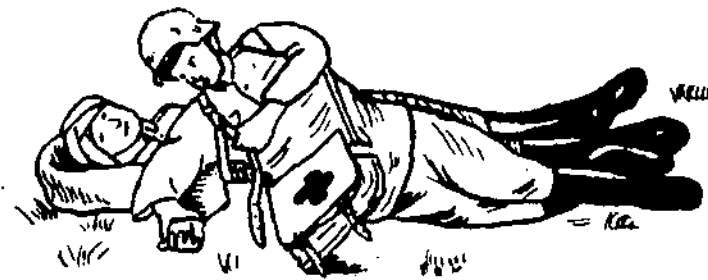
Iššliaužimas ir išnešimas, pritaikant apsijuosiamuosius diržus. Kovotojas, savo viršininko leistas, prišliaužia prie sužeistojo draugo ir suteikia jam pirmąją pagalbą. Jeigu tai įvykdyti negalima dėl priešo smarkaus šaudymo, kovotojas iš karto imasi išnešti sužeistąjį į artimiausią uždangą. Tam tikslui jis, kiek galint, nesidemaskuodamas, apverčia nukentėjusį aukštiejinę, atsega jo diržą ir prisega prie jo savąjį (1 pieš.).

1 pieš. Diržo prisegimas

davė daug pirmaeilių jojikų, nustojo veikusi pirmuose didžiosios revoliucijos metuose. Jos vietą užėmė jojimo karo mokykla Saumur'e, paeinanti nuo Henriko IV laikų, bet galutinai Liudviko Pilipo perorganizuota. Tų laikų jojimo atstovais buvo marš. Kellermanas, Marmontas ir Napoleono švogeris Joachimas Muratas. Reikia pasakyti, kad šių dienų prancūzų jojimo sistema turi daug liekanų dar nuo XVIII a. Žinoma, daug patobulinta ir pritaikinta prie šiandieninių reikalavimų. Ši sistema remiasi arklio stūmimu blauzdomis ant pavadžių, kad jį priverstų susirengti ant užpakalinių kojų; rankos kontrolė tik apriboja blauzdų veikimą. Kitas dalykas, tai puikus valdymas arklio užpakalio.

Po to, prisišliedamas prie nukentėjusio savo nugarą, jis užsimauna susidariusį iš diržų žiedą per pažastis ir suveržia esančias čia pat sagtis (2 pieš.). Dabar pakanka jam tik apsiversti ant pilvo, kad suveržtas diržu nukentėjusis atsirastų ant jo nugaros. Apsivertimas ant pilvo daromas kiek galint lėčiau, kad nepakenktų

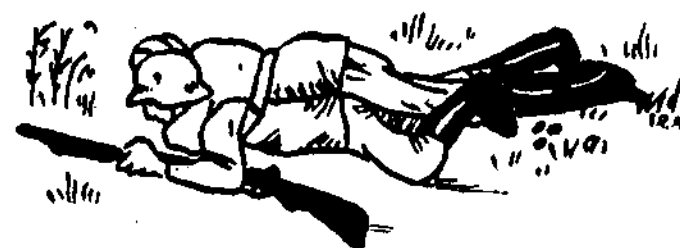
2 pieš. Diržas užneriamas ir suveržiamas per pečius

3 pieš. Apvertimo momentas

nukentėjusiajam, prieš tai paimant sužeistojo ranką, o kartais (jei sužeidimas viršutinėje kūno dalyje) ir koją (3 pieš.).

Apsivertęs kovotojas pasiruošia peršliaužimui. Tam tikslui jis patalpina sužeistojo kojas tarp savųjų, o jo rankas arba užmeta atgal arba užneria sau ant kaklo (4 pieš.). Tokioj padėty kovotojas šliaužia iki artimiausios uždangos. Geresnėmis aplinkybėmis judesys pagreitinamas, atliekamas lyg ir perbėgimas visom keturiom. Retkarčiais nešėjas ilsisi ir šliaužia toliau.

4 pieš. Šliaužimas su sužeistuoju

Iš šios padėties, jei aplinkybės leidžia, galima, atsisitumiant nuo žemės, pradžioj ant vieno kelio atsi-klaupti, o po to, į jį atsirėmus, pakilti visu ūgiu ir, paėmus sužeistąjį rankomis už kojų, nešti jį ant nugaros paprastu būdu.

Saumur'o mokykla reikalauja puikios sutapimo su arkliu ir daug dėmesio kreipiama į bendrus užsiėmimus (reprises de maneges), taip pat daug dirbama aukštajam jojime (reprises de santeurs), prie ko, puikios metodo dėka, labai lengvai ir iš aukštojo jojimo kurbetų ir passažų pereina į natūralų jojimą ir ant kliūčių. Paskutiniu laiku prancūzai reikalauja kavalerijos ilgų žygių. Jų arkliai eina drąsiai pirmyn ir lengvai nugali dideles distancijas. Iš raitininkų reikalaujama gilių sėdėsenos, mokėjimo kartu veikti blauzdomis ir pavadžiais ir sugebėjimo prisitaikyti prie arklio, lengvai perduodant svorį į priekį, nepakeičiant sėdėsenos. (B. d.)

Ltn. Kukta

Nešant sužeistąjį ilgesnes distancijas, rekomenduojama, esant padėty „visom keturiom“, atleisti diržą ir nuleisti jį žemiau, po nukentėjusiojo užpakaliu ir jau po to atsistoti ir nešti jį ant nugaros (5 ir 6 pieš.). Sužeistąjo padėtis esti tiek tvirta, jog jį net jėga negalima i

5 pieš. Diržas nuleidžiamas žemiau

šalį nutraukti arba atgal atmesti. Todėl prilaikyti rankomis jį visai nereikia, ir sanitaras arba kovotojas rankose gali nešti sužeistąjo aprangos reikmenis: šautuvą, milinę. Pritaikant šį būdą, net fiziniai silpnas kovotojas gali pakelti ir pernešti didelį krūvį.

6 pieš. Nešimas ant nugaros be rankų pagalbos

Kadangi panaši evakuacija dažniausiai bus atliekama nakties metu, tai itin naudinga žinoti specifinius orientavimosi tamsoje būdus.

Pavyzdžiui, patekęs prožektoriaus švieson, kovotojas turi nejudėti, prisipausėti prie žemės. Kada gi spindulys prašliauš pro šalį, greit judėti visom keturiom toliau. Atsižvelgiant į tai, kad judant šliaužte dirba visos galūnės, o nešant — krūvis taisyklingai ant nugaros išsidėsto spausdamas pečius ir juosmenį — vietinis ir bendras nuovargis užėina ne taip greit ir sužeistąjį galima evakuoti maždaug iki 1 km atstumo, t. y., maždaug iki sanitarinio transporto esamos vietos.

Ypatingai svarbios reikšmės turi nešančiojo laisvos rankos. Jose galima nešti šautuvą ar bet kokią kitą aprangos daiktą. Šautuvą patogiu pakišti po sužeistąjo keliais, paėmus jį rankomis. Milinės volas dirželių pagalba kiek pailginamas ir užmaunamas per nešėjo ir nukentėjusiojo pečius ir pažastis. Tuo išpėjamas pastarojo atmetimas atgal, atsitikus netikėtiems suklupimams (7 pieš.).

Praktiškas patikrinimas parodė, kad vidutinių jėgų žmogus, be jokios pašalinės pagalbos, pritvirtina be sąmonės esantį sužeistąjį prie savęs diržu per 1—2 minutes, prašliaužia su juo per 7 minutes 50 metrų ir neša jį ant nugaros 1 km per 30 minučių.

Be abejo, padedant iš šalies draugams arba pačiam sužeistajam, darbas žymiai palengvinamas ir pagreitinamas.

Pilnai suprantama, kad intensyvaus apšaudymo zonoje, išvengti demaskavimo, dažnai teks išgubenti su-

žeistąjį kuriuo nors kitu būdu, pavyzdžiui, vilkti jį už kojų ar rankų, glaudžiai prisiliejant prie žemės. Šiuo atveju už artimiausios vietovės raukšlės rekomenduojama tuoj griebtis siūlomo būdo. Jis atrodo gana paprastas ir patogus nešėjui ir sužeistajam.

Pernešimas dviese, naudojant susuktas milines

Nors ir labiausiai racionalizuoti pernešimo būdą vieno žmogaus pagalba, vis dėlto tolimesniame atstume vienas žmogus per daug įvargsta. Daug patogiau, jei sužeistąjį gali nešti du žmonės. Nesant neštuvų ar medžiagos jiems padaryti, galima griebtis ypatingo evakuacijos būdo dviese tolimesniems atstumams. Paprastai, tokiais atvejais, sunėrę šiokių ar tokių būdu rankas, nešėjai sodina sužeistąjį ant improvizuotos kėdės. Rankomis jis laikosi už nešėjų pečių arba kaklo. Šis būdas atvaizduotas visuose pirmosios pagalbos vadovėliuose.

Šio paprasčiausio būdo svarbiausias trūkumas tas, kad nešėjų rankos labai greit nuovargsta, nutirpsta, jiems dažnai tenka ilsėtis ir varginti sužeistąjį dėjimu ant žemės, pakėlimu ir t. t.

Tam tikslui yra išdirbtas kitas nešimo metodas, panaudojant susuktas volais milines ir juosiamuosius diržus.

Nešėjų milinių volų galai surišami sužeistąjo diržu ir užmaunami per galvą ant priešingų nešėjų pečių. Sužeistąjo volas, arba sudėta milinė, dedama ant nešėjų volų sujungimo, ir ant jos sodinamas sužeistasis. Volai tampa suimami nešėjų juosiamaisiais diržais (8 pieš.). Sunkiai sužeistas gali būti evakuojamas ir pusiau gulintis. Šiuo atveju jo liemuo atlošiamas atgal ir remiasi į nešėjų rankas, sudarančias kaip kėdės atramą. Volų suveržimas juosiamuoju diržu perduoda žymią svorio dalį į nešėjų liemenis. Palyginamas rankų laisvumas leidžia kartas nuo karto, sujungus jas po sėdyne, kilstelėti sužeistąjį, duodant tuo būdu poilsį pečiams. Tyrimai rodo, kad tokiu būdu galima lengvai pernešti sužeistąjį iki pusės km, po kurio reikia pada-

7 pieš. Nešimas pagalba diržo, susuktos milinės ir šautuvo

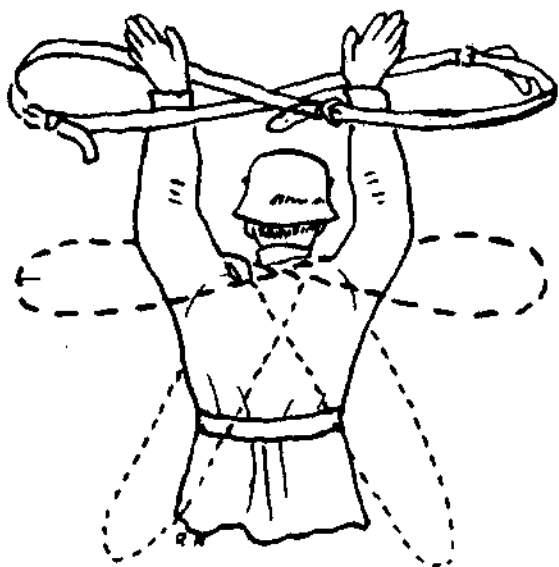
8 pieš. Nešimas ant susuktų milinių. Susuktų milinių surišimas

ryti nedidelį poilsį. Sustodami pasilsėti, nešėjai pasirenka aukštesnę vietą ir, pasodinę ant jos sužeistąjį, išneria iš volų. Po penkių minučių poilsio, nenuimdami ligonio nuo sėdynės, vėl užmauna volus, bet jau ant kito peties.

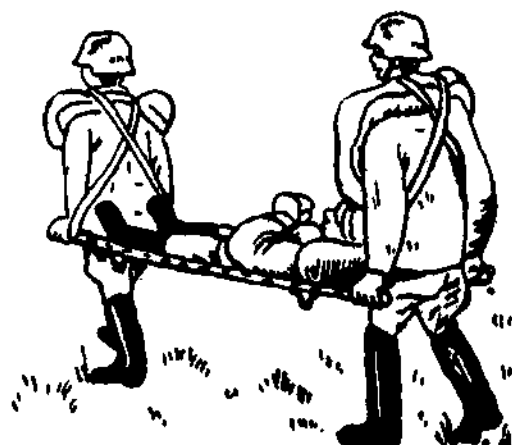
Atlikti tyrimai parodė šiuo būdu sužeistųjų pernešimo greitį 2 km atstume per 50 minučių. Tyrimo metu per tą laiką nė karto volų sujungimo vietoje diržo atsileidimo nepasitaikė.

Įdomus yra dar diržų vartojimas, nešant sužeistuosius neštuvais. Ši evakuacijos rūšis dažniausiai vartojama. Pastaruoju laiku praktika parodė, kad nešant ligonis neštuvais, daug palengvina diržai, kurie užnešiami ant sprando ir, prakišus pro pažastis tam tikrais kabliais, dažnai kilpomis, užkabinami už neštuvų rankenų. Kautynėse gi dažnai teks patiems kovotojams pasidirbdinti iš vietinės medžiagos neštuvus, todėl čia aprašomas diržų pagaminimo būdas tikrai yra įdomus ir naudingas.

Norint padaryti improvizuotus neštuvdiržius, reikia susegti į ilgumą tris juosiamuosius diržus (deja, tokie diržai, kokie vartojami dar mūsų kariuomenėje, būtent — senos, vokiškos sagtys su restauruota vytimi, — tam tikslui netinka. Tokiu būdu susidaro lyg žiedas. Sudarydami ant nugaros sukryžiuojimą, o po rankomis — 2 kilpas neštuvų rankenoms, galime sagčių pagalba nustatyti neštuvus norimame aukštyje (9 pieš.). Šiuo diržu svoris spaudžia nugaros ir pečių paviršių, palikdamas laisvą kaklą, nespausdamas krūtinės ir pažastų. Diržo ilgis (visų trijų, ištiesus) — 320—350 cm. Padaryti neštuvdiržius 2 nešėjams gali-

9 pieš. Neštuvdiržio iš trijų paprastų diržų užmovimas

10 pieš. Nešimas pagalba neštuvdiržių

ma vartoti dar šautuvų diržus, paprastus kelnų diržus, dujokaukių juostas, sanitarinio krepšio diržą ir t. t. Neštuvdiržio ilgis matuojamas išskėstomis rankomis. Diržas ištempiamas, užmovus jį ant rankų nykščių.

Norint užmaiti neštuvdiržį, reikia per vidurį sukryžiuotą žiedą pakelti į viršų ir pranerti rankas į su-

sidariusius ratus (9 pieš.). Risdamasis žemyn, neštuvdiržis gula ant nugaros kryžmai, o kilpomis — po pažastimis. Užmovę neštuvdiržius, nešėjai pakelia neštuvus ir, iš eilės palaikydami rankenas tai vienu tai kitu keliu, užmauna ant jų kilpas. Kad neštuvdiržiai nepiautų pečių, volai užmaunami skersai po jais (10 pieš.).

Eiti reikia ne į koją. Užpakalinis spaudžia neštuvų rankenas žemyn, o priekinis, kad nestabdytų judesio, traukia jas pirmyn, lyg ir įsikinkydamas į neštuvdiržius. Tokiu būdu abu nešėjai, palenkę liemenis, remiasi į neštuvdiržius. Atidėtieji, darant neštuvdiržius, šovinytai, šautuvai ir t. t., sudedami ant neštuvų po nukentėjusiojo galva ir išilgai kūną. Nešant sužeistąjį neštuvais, rekomenduojama kas 500 m sustoti poilsiui 3—4 minutėms.

Poilsio metu būtinai reikia abiem nešėjams pasikeisti vietomis, kadangi neštuvų galvugalis sunkesnis. Reikia stengtis, kad nešėjai būtų vienodo ūgio ir lygių jėgų. Labai nepatogu aukštam eiti užpakaly mažo ir atvirkščiai. Abiejuose atvejuose stelbiama eismo automatiškumas: vienas turi traukti arba stumti kitą, kas per greit išsekvoja abiejų jėgas.

Vidutinis 2 žmonių neštuvų grupės judėjimo greitis, vartojant šiuos neštuvdiržius, sukonstruotus iš juosiamųjų diržų, siekia 1 km per 20 minučių. Nešimo tolymas be ilgesnio poilsio — iki 4—5 km. Naktį, priešdujiniuose rūbuose bei kaukėse ir t. t. nuovargis bus žymiai didesnis, o greitumas ir judesio tolymas sutrumpėja dvigubai.

Užsieny, berods, jau įvedama mokymo planuose ir sužeistųjų evakuacija. Be abejo, labai naudinga įvesti jaunų kareivių mokymo planą keletą valandų, skirtų sužeistųjų išnešimo praktikai. Jei jaunųjų kareivių apmokymo periode būtų negalima rasti laiko praeiti šį sanitarijos žinių minimumą, tai visos karo tarnybos metu kada nors galima būtų rasti laiko bent tai pademonstruoti, bent supažindinti kareivius su pačiais pagrindiniais ir paprasčiausiais sužeistųjų išnešimo iš kautynų būdais.

J. ltn. Mironas

Rankinės ir šautuvinės granatos

(Žiūr. „Kario“ Nr. 48)

GINAMOSIOS RANKINĖS GRANATOS

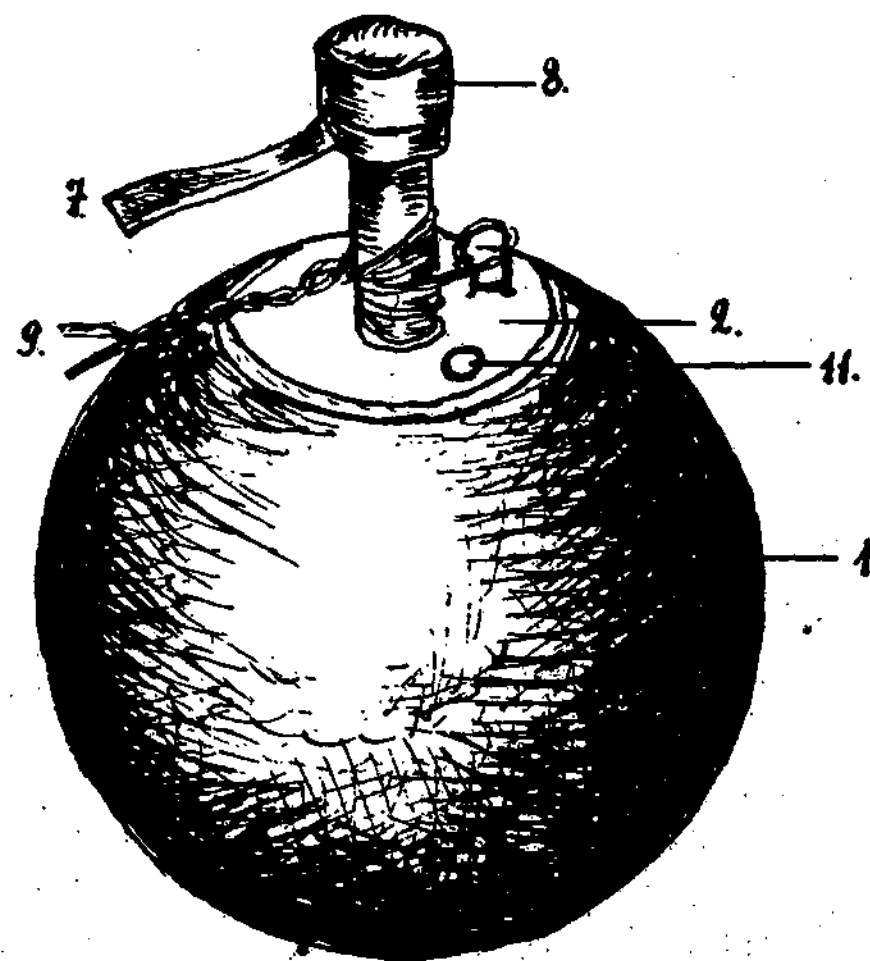
Anglų Lemono sistemos rankinė granata

Užtaisytos granatos svoris apie 600 gramų. Sprogstamojo užtaiso svoris 125 gr. Granata sprogs-ta po 4—5 sek. Skeveldrų veikimo spindulys — iki 100 m.

Šios sistemos granatos būna įvairių išvaizdų: rutulinės ir pailgos formos, lygaus ir piaustyto paviršiaus.

Granatos dalys

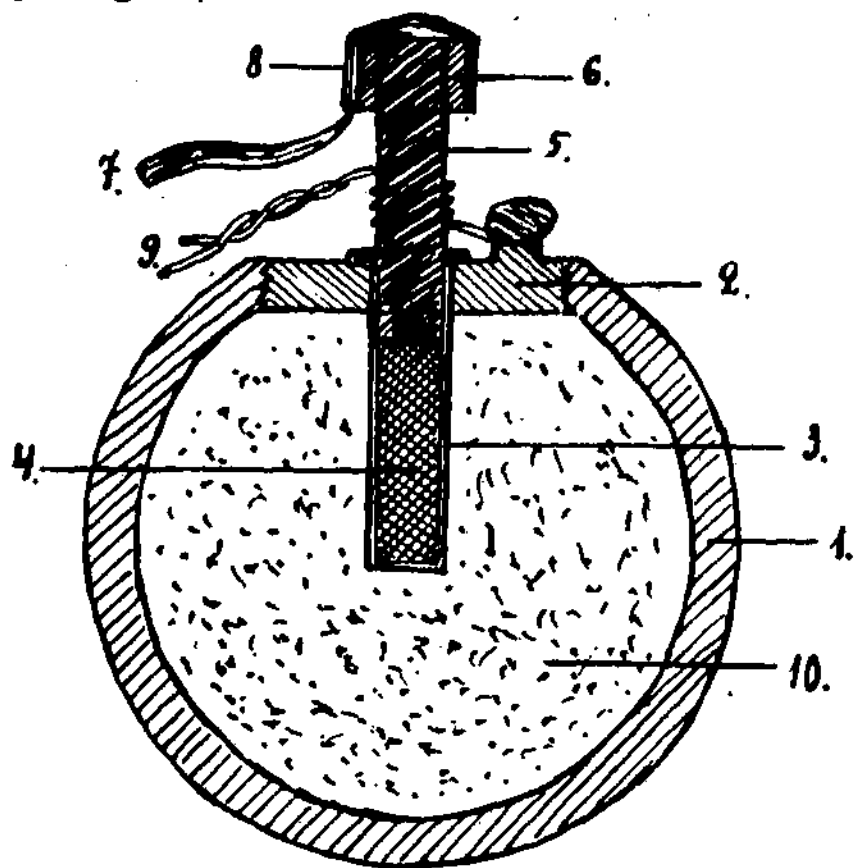
1. Granatos liemu.	7. Juostelė.
2. Liemens dangtelis.	8. Degtuvo kepuraitė.
3. Degtuvo vamzdelis.	9. Varinė vielė.
4. Detonatorius.	10. Sprogstamasis užtaisas.
5. Bikfordo virvelė.	11. Graižtvota skylė dangtelio rinte.
6. Degtuvo galvelė.	

Anglų Lemono sistemos rankinė granata

Granatos paruošimas svaidymui

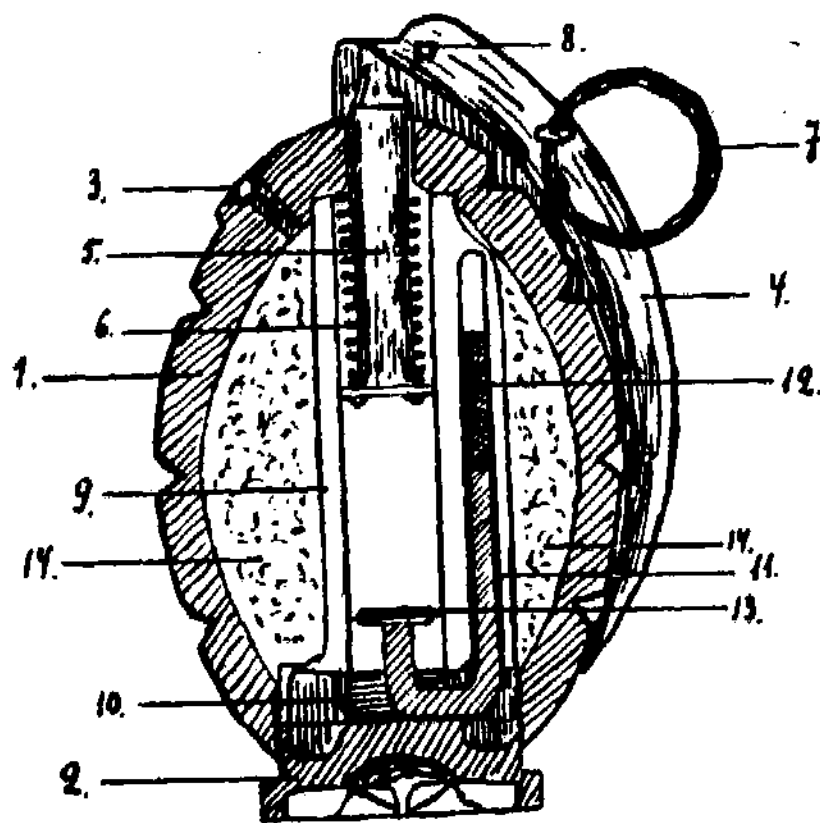
1. Prie kairės rankos, tarp delno ir alkūnės, pri-rišti lentelę arba juostą su raudonu fosforu. Jei to-kios lentelės nėra, tai kairėje rankoje laikyti papras-tą degtukų dėžutę.

Granatos piūvis

Anglų Mills'o sistemos rankinė granata

Užtaisytos granatos svoris 550 gramų. Sprogsta-mojo užtaiso svoris 85 gr. Granatos ilgis 10 cm, dia-metras 6 cm. Granatos liemens sienų storumas sie-kia 1 cm.

Anglų Mills'o sistemos rankinės granatos piūvis

Granatos dalys

1. Granatos liemuo.
2. Dangtelis.
3. Rintė.
4. Degtuvo svirtis.
5. Skeltuvas.
6. Skeltuvo spyruoklis.
7. Saugiklis.
8. Degtuvo svirties ašis.
9. Centrinis ivamzdelis.
10. Degtuvo dangtelis.
11. Bikfordo virvelė.
12. Detonatorius.
13. Kapsiulis.
14. Sprogstamasis užtaisas.

2. Patikrinti ar švarus degtuvo vamzdelis.
3. Įdėti degtuvą į granatos liemenį. Degtuvas tu-ri įeiti laisvai iki pat dugno.
4. Paimti pritvirtintus prie liemens dangtelio va-rinės vielos galus ir apvynioti jais degtuvą žemiau galvelės, vieną vielos galą į vieną pusę, kitą į kitą pusę. Taip granata bus paruošta svaidymui.

Granatos svaidymas

1. Paimti granatą į dešiniąją ranką.
2. Nuimti degtuvo kepuraitę. Tam reikalui kai-riąją ranką arba dantimis patraukti už esančios prie kepuraitės juostelės. Kepuraitę pašalinus pasirodys degtuvo galvelė, padengta uždegamąja medžiaga.
3. Laikant granatą dešinėje rankoje, perbraukti degtuvo galvele per lentelę su fosforu arba degtukų dėžutę. Braukiant, degtuvo galvelę laikyti pirštais iš abiejų šonų.
4. Greitai mesti granatą į taikinį.

Pastaba: Yra degtuvų, turinčių prie savo galvelės vielos galus, tuomet tuos vielos galus reikia susukti su galais vielos, esančios ant lie-mens dangtelio. Tokio degtuvo galvelė būna pri-dengta švino kepuraitė. Vietoje traukti už juos-telės — kepuraitę reikia nuimti pirštais.

Saugumo priemonės

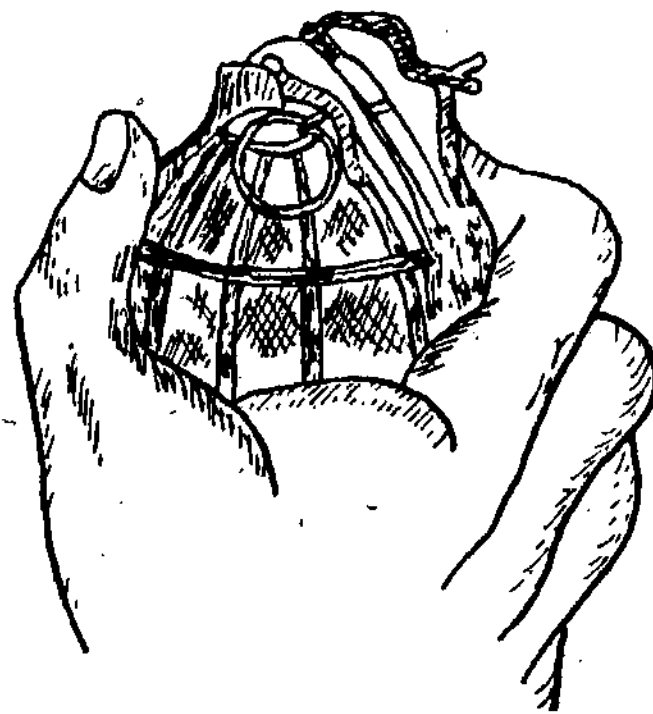
1. Perbraukus degtuvo galvele per lentelę, grana-tos rankoje nelaikyti, bet neatidėliojant ją mesti.
2. Draudžiama nešioti užtaisytą granatą, t. y. gra-natą, į kurią įstatytas degtuvas.
3. Be reikalo nenuiminėti degtuvo kepuraitės, nes peranksti nuėmus kepuraitę, uždegamoji medžiaga atidrėgsta ir nebetinka degtuvo uždegimui.
4. Degtuvai turi būti nešiojami atskirai nuo gra-natų tam tikruose maišeliuose.
5. Granatą metus reikia slėptis už uždangos, nes jos skeveldros kaunamai veikia iki 100 m.

Granatos paruošimas svaidymui

1. Atsukti granatos dangtelį pagalba rakto, ku-ris yra granatų dėžėje.
2. Laikant granatą kairiąja ranka, įdėti į granatą degtuvą.
3. Gerai užsukti granatos dangtelį.

Granatos svaidymas

1. Paimti užtaisytą granatą dešiniąją ranka, deg-tuvo svirtimi į delno pusę, dangteliu žemyn (žiūr. brėž.).
2. Stipriai laikant granatą ir neleidžiant degtu-vo svirčiai nutolti nuo liemens, kairės rankos pirštais paėmus už žiedo, ištraukti saugiklį.
3. Mesti granatą į taikinį.

Granatos paėmimas svaidymui

Granatą metus, degtuvo svirtis, saugiklio nebe-laikoma, nuo granatos liemens atšoka. Skeltuvo spy-ruoklis išsitiesdamas stumia skeltuvą žemyn. Skeltu-vas savo dviem snapiukais įskelia kapsiulį. Kapsiulio liepsna uždega Bikfordo virvelę, o pastaroji deto-natorių. Granata sprogsta po 5 sekundžių ir duoda iki 150 įvairių dydžių skeveldrų, kurių kaunamumas sie-kia iki 50 m nuo sprogimo centro.

Jeigu ištraukus saugiklį dėl kurių nors priežas-čių granata liko nenumesta, tai, neatleidžiant degtuvo svirties, įdėti saugiklį į jo lizdą ir užlenkti galus. Visais atvejais granata nepavojinga, jei degtuvo svirtis prispausta prie granatos liemens.

Šią granatą taip pat vartoja rusai ir latviai (B. d.)

DIDŽIULĖ PROGA KARIAMS

Kai tik mes kalbame apie savosios kariuomenės ir visuomenės glaudų bendradarbiavimą, apie artimus ryšius mūsų ir lietuviškos visuomenės, kurios labai reikšminga dalimi mes ir esame, — dažniausiai kreipiamasi į tą plačiąją visuomenę, kad ji iš savo pusės parodytų kuo daugiausia pastangų, iniciatyvos, kad surastų įvairių progų tą mūsų kariuomenės ir visuomenės pavadintą susiartinimą, tą glaudų bendradarbiavimą plėsti, gilinti, suprasminti. Tuo pačiu mes, kariai, trokštame, kad visa visuomenė, visa tauta gyventų didžiai svarbiomis krašto gynimo idėjomis, kad būtų sąmoninga, susipratusi, vieninga ir giedriai ryžtingai nusiteikusi visomis priemonėmis ir visais ištekliais remti didį, atsakingą krašto gynimo darbą.

Trumpai ir aiškiai su didžiausiu džiaugsmu turime pabrėžti, kad visuomenė pastaraisiais metais šioje srityje padarė milžinišką šuolį pirmyn, ir ne tik paradais bei šūkiais, bet ir didžiai reikšmingais nuo-

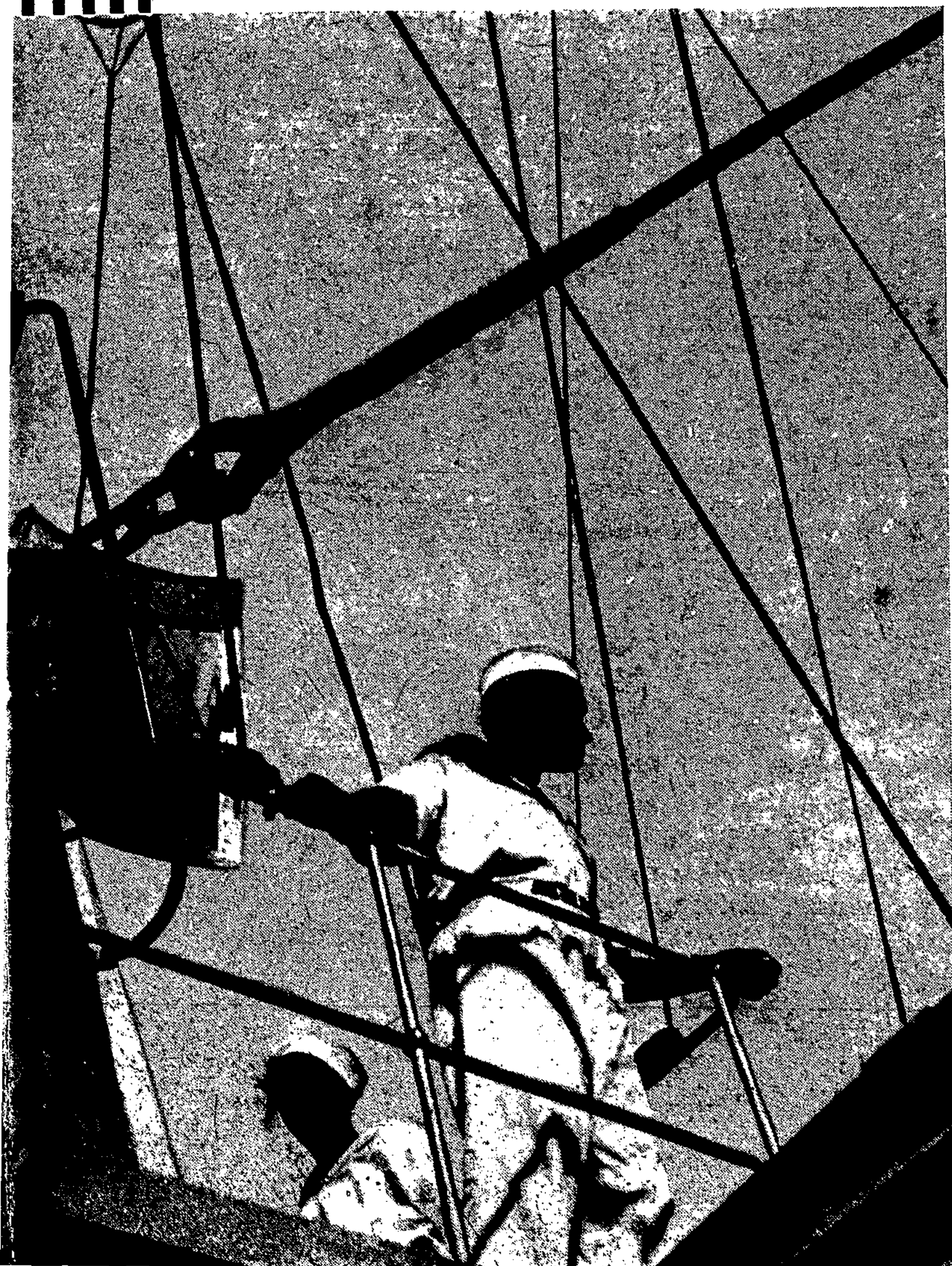
latiniais darbais labai įtikinamai parodė, kad krašto gynimas visų širdyse gyvas ir pulsuoja lietuviškuoju pasiryžimu, kad kariuomenė ir visuomenė, tai viena drausminga, vieninga, besirengianti gintis, valia ir plienu besiginkluojanti laisva ir nepriklausoma lietuvių tauta. Vadinasi, visuomenė, palyginti, per trumpą laiką jau rado daug progų ir būdų pareikšti savajai ginklo pajėgai atitinkamą pagarbą, meilę, o taip pat savo nuotaika ir materialinėmis gėrybėmis prisidėti prie mūsų saugumo stiprinimo.

Tai visa yra iš visuomenės pusės.

Mes, kariai, be abejo, iš savo pusės šiame bendradarbiavime visuomenei atsilyginame, gal būt, ne taip pastebimai, ne tokiais ryškiais būdais. Mūsų sąžiningas kasdieninių pareigų ėjimas, mūsų noras kuo geriau pasirengti sunkioms šių dienų kovotojo pareigoms, o taip pat gražus, kultūringas visuomenės tarpe elgimasis ir kario bei kariuomenės garbės saugojimas, mūsų giedras nuolatinis darbu ir lietuviškąja daina nuskaidrintas kario gyvenimas, — jau pakankamai duoda pagrindo visuomenei mus mylėti, mumis didžiūotis, domėtis kariuomenės darbu ir savo darbu prisidėti prie bendro tautos materialinio ir dvasinio karinio atsparumo stiprinimo.

Tačiau, nežiūrint viso to, ir mes, kariai, turėtume atidžiai apsižvalgyti, ar nerastume progos ir būdo kuo nors visuomenei, savo artimiesiems, draugams ir pažįstamiems padėti, kad ta lietuviškoji kariškoji mintis, ta entuziastiška kariuomenei nuotaika nuolat būtų palaikoma, keliama, kad kuo dažniau visuomenė galėtų sekti kasdieninį karių gyvenimą, darbus, kad gyventų bendru nuolatinio darbu, vyrišku pasiryžimu ir sąmoninga gimtosios žemės meile persunktu nusiteikimu.

Štai, čia ir turi kiekvienas karys puikiausią progą paprasčiausiu būdu minimoje srityje visuomenei daug padėti realiu, ryškiai matomu darbu, tai *kuo plačiau paskleisti visuomenėje savąją karinę spaudą*. Be abejo, šiam reikalui tinkamiausias — savaitinis Lietuvos kariuomenės savaitraštis „Karys“. Šia proga reikia pabrėžti, kad tai ne tušti propagandiniai žodžiai, o labai reikšmingas ir rimtas klausimas. Jeigu minimam laikraščiui skiriamos atitinkamos lėšos, jeigu mes visi trokštame, kad krašto gynimo reikaluose visi taip galvotų, jaustų ir būtų nusiteikę kaip karo vadovybė, kaip mes, kariai, tai reikia mums dėti visas pastangas, kad tos priemonės, kurios krašto saugumo idėjas populiarina ir skleidžia, būtų kuo plačiausiai panaudotos. Taigi, palyginti, kiekvienam kariui imanomais ištekliais šioje srityje galima padaryti milžinišką darbą, kuris parodytų jau iš karių pusės bendradarbiavimo su visuomene reikšmingą paramą. Beprasminga čia būtų priminti didžią spaudos galybę. Prisiminti turime tik viena — visuomenė jau pakankamai įrodė, kad ji mūsų ieško, mumis, mūsų darbais, mūsų gyvenimu domisi ir didžiūojasi; taigi, mes jai kuo plačiau, kuo artimiau ir kuo išpūdingiau pasiro-

dykime. Be abejo, tai įmanoma pasiekti tik spausdintu žodžiu, tik įdomiu kariniu laikraščiu. Jei „Karys“ visiškai tokiu dar ir nebūtų, tai jo būtina pareiga to siekti, tačiau svarbiausia padėti laikraščiui tobulėti — jį plačiausiai paskleidžiant, duodant jam išsitiesti visu ūgiu. Vadinasi, visa didžiulė mūsų narių masė turi puikią progą visuomenei parodyti vieną bendradarbiavimo sritį iš savo pusės — karinės spaudos masinį paskleidimo darbą.

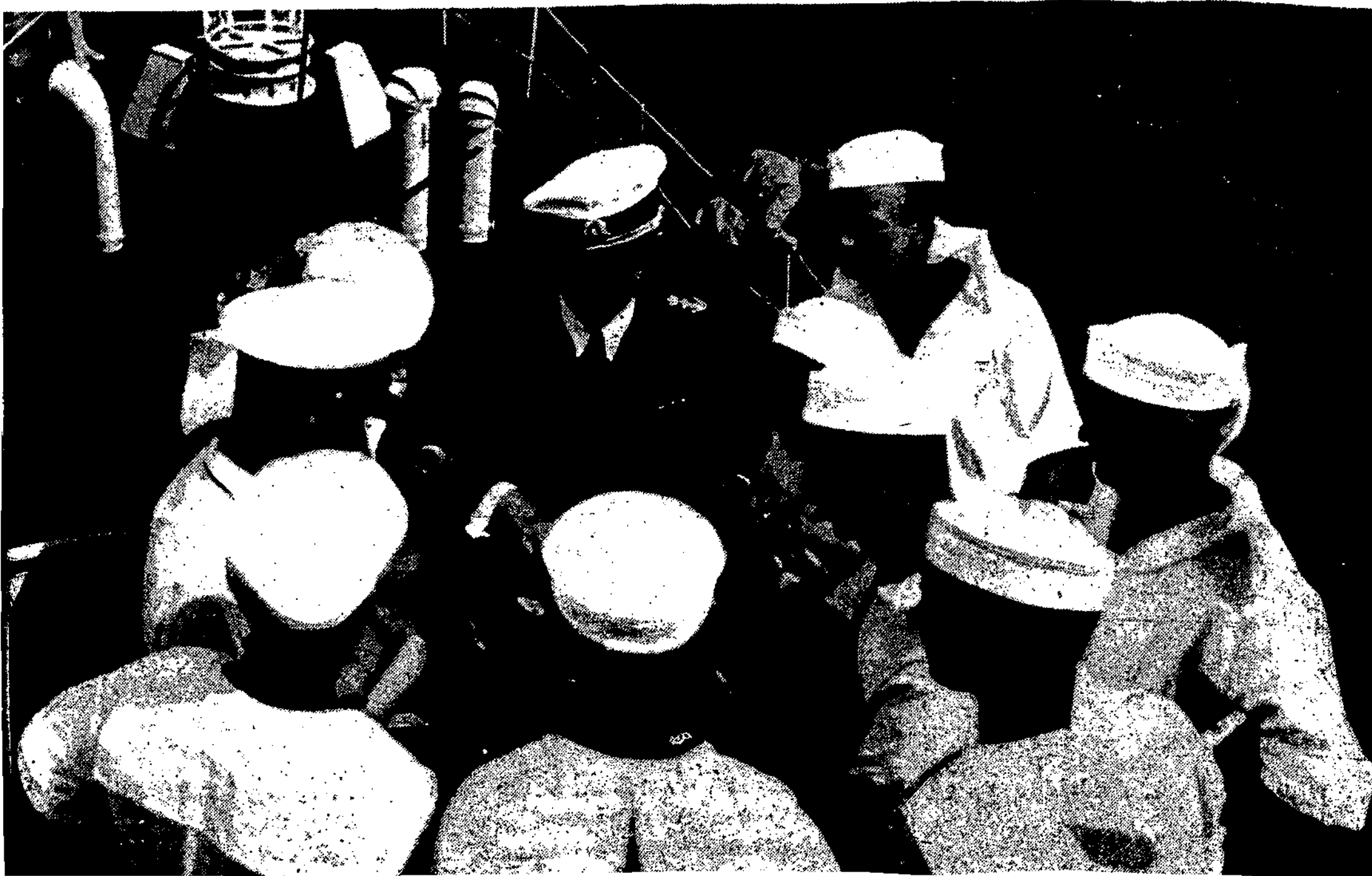
Pirmoji 1936 metų „Kario“ platinimo talka davė nelauktus rezultatus. Kariuomenės dalių „Kario“ platintojai staiga pakėlė laikraščio prenumeratą keliais tūkstančiais. Dėl šios priežasties vėlesnieji skaitytojai net negavo pirmųjų numerių. Daugumos karių išsirašytas „Karys“ buvo siunčiamas savo namiškiams. Jeigu šiais metais reikšmingą karinės spaudos platinimo darbą atliko keli tūkstančiai karių, tai kodėl 1937 metams negali jų būti keliolika ar net keliasdešimt tūkstančių?! Argi nereikšminga būtų, jeigu kiekvieno kario artimieji kas savaitę sklaistytų vis naujo „Kario“ puslapius, jeigu kariški vaizdai ir žodžiai nuolatos kalbėtų daugelyje Lietuvos seklyčių.

Visa jaunoji karta, mūsų mokyklinė jaunuomenė, turi gražios progos „Kari“ pažinti visose Lietuvos mokyklose. Nuo mūsų visų noro ir nedidžiausių sutauptų pareina, kad minimas laikraštis būtų ir suaugusių, greitai būsimųjų karių, draugu, kad lankytų mūsų gimtuosius namus, papasakodamas kaip mes gyvenam, ką dirbam ir kaip atrodom. Kiekvienas rimtai pagalvojęs karys, be abejo, pripažins, kad toks „Kario“ paskleidimas labai daug padėtų mūsų tautoje kelti visas tas karines vertybes, kurių mes siekiame, kurias norime matyti visuomenėje ir kurias ugdyti visomis priemonėmis — yra mūsų pareiga.

MŪSŲ BURIUOTOJAI KARO LAIVE

VYT. GAVĖNO NUOTR.

Dzūkas aukų paskutinius pinigus

(Gynimo Komitetas — Ginklų Fondas)

Dar daug kas atsimena 1918 metus, kada pirmieji vyrai rinkosi savanoriais. Tuo laiku, lapkričio mėn. antroje pusėje, ir Dzūkų krašte įsisteigė parapijų (valsčių) komitetai ir milicija, kuri buvo išlaikoma vietos gyventojų suaukotos maisto produktais ir lėšomis, nes tuomet valstybės išdo pinigų dar nebuvo.

Parapijų komitetų veikimą reikėjo centralizuoti, be to, Seinuose pradėjo organizuotis lenkai, todėl tų pačių metų gruodžio 10 d. komitetų atstovai suvažiavo Seinuose ir nutarė steigti apskrities valdžią ir savanoriais šaukti vyrus į Seinus. Be komitetų atstovų, šiame susirinkime dalyvavo daug kaimiečių, kurie su džiaugsmu pritarė savanorių organizavimui, žadėdami aktingai paremti. Kada buvo iškeltas klausimas kaip savanorius išlaikyti, kažin kas pasiūlė algas mokėti grūdais, po du karčius (Suvalkijoje vartojamas grūdų saikas — kartis apie du centneriai) per mėnesį. Šiam pasiūlymui minia pritarė ir čia pat keli vyrai pasiūlė savanoriais. Gruodžio 15 d. Seinuose jau formaliai pradėjo veikti centrinė milicija — savanoriai.

Seinų krašto dzūkai pirmąją miliciją - savanorius išlaikė aukomis apie du mėnesius, kol buvo gauta parama iš centro, tačiau, kiek galėdami, nenustojo ir toliau šelpti.

Pačiomis pirmomis nepriklausomybės dienomis nors lenkai ir mėgino įsigalėti Seinų krašte, bet vietos gyventojų rūpesčio ir aukų dėka jiems tai nepasisekė. Tik vėliau, puolę gausingomis savo kariuomenės ir partizanų jėgomis, užėmė didesnę Seinų krašto dalį.

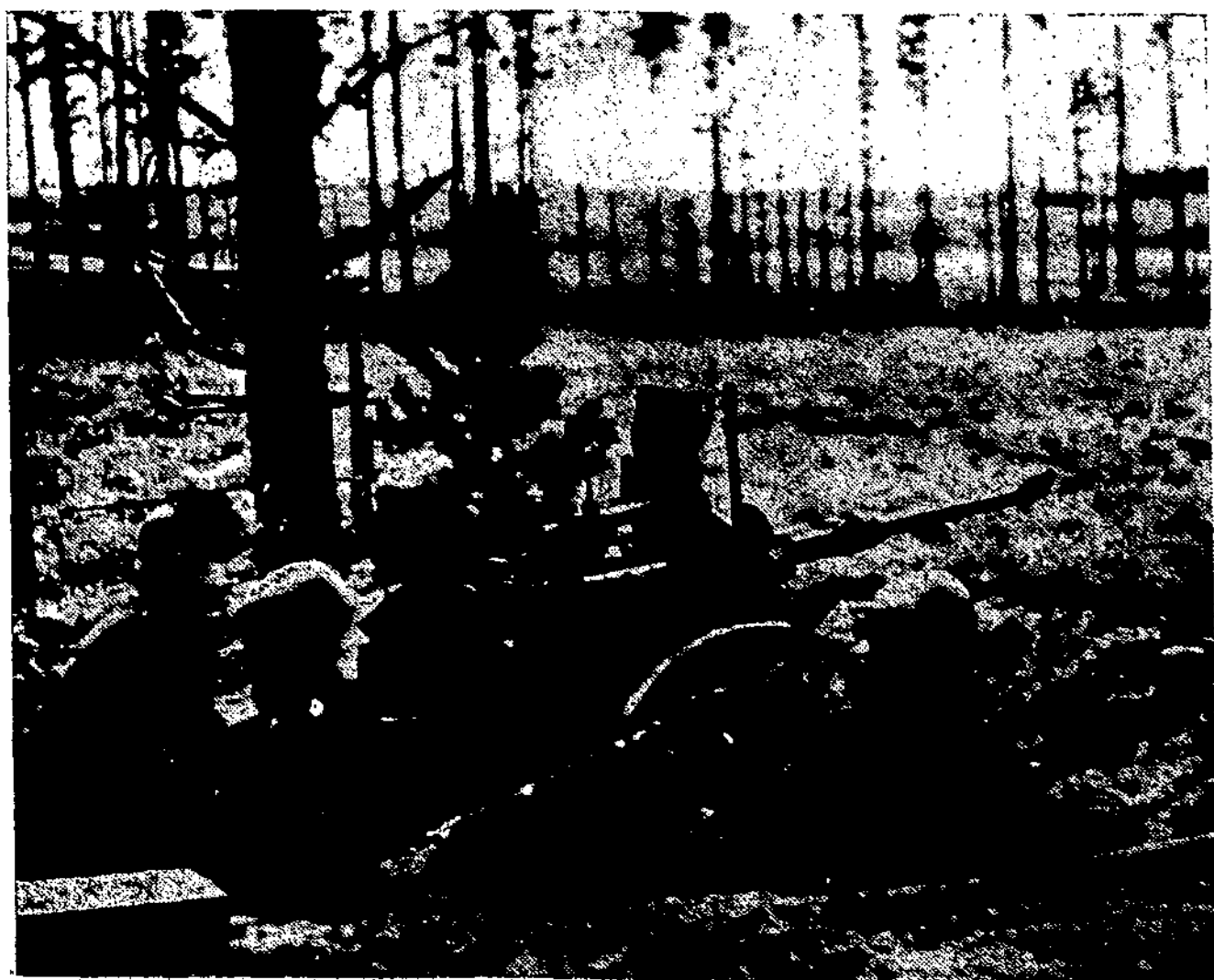
Vietos gyventojų parama ir aukos mūsų kariuomenei ir partizanams buvo teikiamos ir vėliau. Kada lenkai 1920 m. puolė kraštą visu frontu, Lietuvos visuomenė ypatingai sujudo remti savo kariuomenę ir partizanus.

Lenkams užėmus Suvalkus ir Seinus, į Lazdijus

pradėjo plaukti aukos iš viso Seinų krašto. Ūkininkai aukų maisto produktus, grūdus, aukso ir sidabro pinigus, net šeimos simbolines brangenybes — jungtinių žiedus. Tarnautojai, mokytojai ir kiti gaunantieji piniginių atlyginimų, aukų pinigais, nežiūrindami į tai, kad tada algos buvo menkutes, o ir tas pačias išmokėdavo ne laiku; kartais tekdavo sėdėti be algos net po kelis mėnesius. Ūkininkai tada irgi gyveno vargingiau, kaip dabar, nes didžiojo karo ir vokiečių okupacijos buvo labai nualintas kraštas: trūko gyvulių, sėklų ir net maisto, bet gynimo reikalams nesigailėjo paskutinės saujos grūdų ar kilogramo duonos. Net patys vargingiausieji, kartais nuskriaudami ir savo šeimas. Štai vienas iš daugelio atsitikimų. 1920 m. rudenį Gynimo Komiteto aukų rinkėja mokytoja p. O. Paciukonytė, bevažinėdama Lazdijų apylinkėse po kaimus, aptiko sulūžusią dūminę trobelę, kurioje gyveno mažamečiais gausi šeima, turinti tik apie 1 ha žemės, iš kurios ir maitinosi. Mokytoja, būdama jautri ir suprasdama vargšų būklę, tokias šeimas aplenkėdavo, bet šį kartą iš įpratimo užkalbino stovėjusią prie trobelės gausios šeimos galvą ir paprašė ką nors paaukoti gynimo reikalams. Trobelės savininkas patenkintas, be atsikalbinėjimų, dingo laužo viduj ir po kelių minučių išnešė pilną saują smulkių pinigų, kuriuos buvo gavęs iš vokiečių, atlikdamas priverstinius darbus. Tai buvo visos jo sutaupos, o aplinkui bėginėjo geras būrys pusnuogių vaikų. Kitą vietą senutė kampininkė, neturėdama ko aukoti, pasiūlė paskutinį savo turtą — vištą, kurią atsisakius priimti, prievarta įgrūdė 10 kiaušinių, tardama, kad bus kareivėliams „nors pasisciprinc“. Nors nepatogu gabenti tokią auką į Lazdijus Gynimo Komiteto sandėlin, galėjo pakeliui sudužti, tačiau aukotojos nuširdus noras padėti savo gynėjams neleido nuo aukos atsisakyti.

Gynimo Komiteto sandėlis Lazdijuose prisipildė ir iš kitų vietų maisto produktais ir drabužiais. Greičiau gendantis maistas buvo naudojamas vietoj, t. y. juo buvo šelpiami partizanai, daugiausia atbėgę iš lenkų kariuomenės užimtų vietų ir neturintieji iš ko pramisti. O pinigai ir drabužiai buvo perduodami atitinkamoms įstaigoms.

Aukų rinkimo organizavime, be valstybės tarnautojų ir moksleivių, labai daug dirbo pafrontės pradžios mokyklų mokytojai su savo instruktoriumi priešaky. Kai kurie pradžios mokyklų mokytojai ne tik rinko aukas, bet dar organizavo ginkluotą mūsų kariuomenei paramą — partizanus ir šaulius, kuriems patys ir vadovaudavo. Kautynių pertraukomis, dienos metu, tekdavo dirbti mokykloje, rinkti aukos, organizuoti naujus gynėjus, o naktį — budėti sargyboje... Apie tai liudija Alytaus, Lazdijų ir kitur lenkų pafrontės kapinynuose pastatyti kuklūs kryželiai nuo lenkų kullos žuvusiems mokytojams atminti. Tame krašte, pafrontės kapinynuose, ir kitiems gyventojų sluoksniams yra daugybė kryželių iš nepriklausomybės kovų. Tas pats yra ir kituose Lietuvos kraštuose, nes priešai siautė iš visų pusių. Taigi, Lietuva atsta-

Oerlikonas pozicijoje, Gaižiūnų laukuose. A. Andriūno nuotr.

tyta tik gerųjų sūnų ir dukrų pasiryžimu ir pasiaukojimu. Buvo aukota tėvynei laikas, turtas ir gyvybė...

1918—1923 metus prisiminus, atgaivinta graži tradicija, tai neseniai įsteigta visuomenės su kariuomene susiartinimo šventė. Tikrumoj ši šventė nėra nauja, nes, kaip matome, kariuomenės su visuomene glaudus artumas užsimezgė kartu su pirmomis nepriklausomybės dienomis ir yra pašventintas krauju, todėl jis turi būti amžinas. Bet kilnios idėjos, gražūs norai sunku įvykdyti be medžiaginės paramos. Sakytam reikalui įsteigtas Ginklų Fondas, kuris yra tik tąsa anų laikų Gynimo Komiteto.

Visiems, ypač spaudą sekančiai visuomenei, žinoma, kad šiuo laiku visame pasauly yra įtempta būseną ir eina ginklavimosi lenktynės. Visos valstybės nieko nesigaili krašto gynimui. Iš biudžetų skiriamos didžiausios sumos apsiginklavimams, be to, ir pati visuomenė laisvu noru apsidėda šiam tikslui mokesčiais, daro rinkliavas ir savo kariams aukoja lėktuvus, tankus, pabūklus ir kitas gynimosi priemones. Tai daro senos, stiprios valstybės, kurios šimtmečiais yra ugdžiusios savo stiprias kariuomenes ir sukrovusios ginklų sandėlius. Tai kas lieka daryti jaunoms ir silpnesnėms tautoms? Jos turi keleriopai energingiau, sutelkusios visas tautos jėgas, stiprinti savo saugumą, kad netaptų netikėtumo ir silpnumo aukomis ir vėl neliktų stipresniųjų vergais.

Graži idėja Ginklų Fondo atgaivinimas ir tolimesnis jo ugdymas ir propaganda. Daug kas duosniai jį parėmė, tačiau dar daugiau iki šiol savo dėmesio jį neatkreipė. Net ir tokie, kurie negalėtų skųstis dėl litų trūkumų. Ginklų Fondas tik tada pasieks savo tikslą visoj aukštumoj, kada neliks nė vieno piliečio, neprisidėjusio aukomis. Kiekvienas į Fondą įdėtas litas atneš neįkainojamus procentus mums ir mūsų kartoms tautos ramybės ir saugumo pavidale. Senas posakis: „nori taikos, renkis karui“ — tinka ir mūsų laikams. O ar rasime mūsų tarpe nors vieną, kuris ne-

norėtų taikos ir ramaus gyvenimo? Tad padarykime tvirtą sprendimą, kad pagal išgales, kaip anais 1918—1923 metais, prisidėsime prie mūsų krašto gynėjų, juos remdami per Ginklų Fondą.

Jurgis Ramanauskas

Visi pasekime šio susipratusio ūkininko gražų darbą

Tur būt, nė vieno piliečio šiandien nerasime, kuris nebūtų girdėjęs apie Ginklų Fondą ir jo idėją. Jei taip, tai Ginklų Fonde dabar turėtų būti ne vienas, bet keli milijonai. Kame gi priežastis? Svarbiausia, kad daugelis piliečių dar nėra supratę šios idėjos ir dar nė vienu centu nėra parėmę Ginklų Fondo. Tiems visiems, kurie dar nėra atlikę savo pilietinės pareigos, tebūnie pavyzdžiu ir paskatinimu šis gražus susipratusio ūkininko reiškiny.

Š. m. lapkričio 18 d. ūkininkas p. Aleksa iš Tauragės aps., Taurų kaimo paaukojo vietos raitininkų pulko Ginklų Fondui 100 litų, kartu pridėdamas šio turinio laiškėlį, adresuotą raitininkų pulko vadui: „Kaip ūkininkas be arklo negali ūkininkauti, taip karys be ginklų negali kariauti. Suprasdamas apsaugos reikšmę, aukoju Tamstos pulkui, Ginklų Fondui, kad ir negausią auką vidaus paskolos lakštais 100 litų Nr. 035522“.

Juk tai gražus pavyzdys, kurį reikėtų visiems Lietuvos piliečiams pasekti. Gal būt, ne kiekvienas galės po tiek aukoti; tegul aukoja kas kiek gali: kas litą, kas pusę, kas 10 centų. Juk sakoma: „grūdas prie grūdo jau ir pūras“, taip ir čia, kad ir po 10 centų bus milijonai.

Tad, pasekime ir mes šio ūkininko pavyzdį ir paaukokime Ginklų Fondui kiek kas galim, nes tuo sustiprinsim savo krašto saugumą.

Pil. Aleksos auką raitininkų pulkas persiųs Ginklų Fondui, o p. Aleksai už šią gražią auką pulkas dėkoja.

A. G.

ESTIJA NEPARDUOS SENŲJŲ LAIVŲ

„Mil. Wochenblatt“ rašo, kad numatytieji parduoti Peru valstybei buv. rusų mininikai „Olev“, „Ristua“ ir „Sunrop“, nusistatyta palikti tarnyboje. Šių metų liepos 7 d. anglų laivų dirbtuvėse nuleisti į vandenį nardomieji laivai „Lemlit“ ir „Kalev“, būsią pilnai sutvarkyti 1937 m. pradžioj. Jie bus 620 tonų talpos, plauks 13 jūrmylių per val. paviršiuje ir 9,5 jūm. po vandeniu. Tomis pačiomis žiniomis, estų vyriausybė jau sumokėjusi anglams lešų dalį 4 torpedininkų statybai pradėti.

Neries forsavimas ties Rukla š. m. poligono „kare“.

Daugirdo nuotr.

Reikšmingas karo sanitarijos draugijos posėdis

Gruodžio 1 d. Karininkų Ramovėje buvo karo sanitarijos draugijos posėdis. Į tą posėdį atvyko kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, Vytauto Didžiojo Universiteto medicinos fakulteto dekanas prof. Lašas, Karo Sanitarijos Valdybos viršininkas gen. ltn. gyd. Nagevičius su igulos sanitarijos karininkais gydytojais ir atsargos gydytojais, pašauktais į Karo Sanitarijos Valdybos surengtus trumpalaikius pasitobulinimo kursus.

Tame posėdyje buvo įdomūs pranešimai: karo sanitarijos viršininko padėjėjo plk. gyd. Ingelevičiaus — apie jo neseniai buvusią komandiravimą į tarptautinę karo sanitarijos informacijos biurą Ženevoje, karo ligoninės vyr. ordinatoriaus plk. ltn. gyd. Matulionio apie jo ilgesnio laiko komandiravimą į Vieną ir Berlyną pasitobulinti medicinos srityje ir karo ligoninės chirurg. vyr. ordinatoriaus gyd. Mickaus pranešimas apie tarnybinių komandiravimų į užsienį tarnybos reikalais.

Plk. gyd. Ingelevičius įdomiai papasakojo karo sanitarijos informacijos biuro padarytus nutarimus bei aptartas priemones, kokių turėtų imtis kariaujančios valstybės sužeistųjų apsaugojimo atžvilgiu ir apie kitus padarytus toje srityje aptarimus.

Plk. ltn. gyd. Matulionis įdomiai ir turiningai atpasakojo savo pastabas, kurias jis pastebėjo tobulinimosi metu medicinos srityje Vienoje ir Berlyne ir gražiai apibūrė, kaip esąs aukštai ir moksliskai pastatytas Vienos klinikose bei ligoninėse ligonių gydymas bei jaunų gydytojų tobulinimasis. Taip pat chirurgas gyd. Mickus dar pademonstravo norimų įsigyti reikalingų karo sanitarijos reikalams priemonių.

Po šių įdomių pranešimų tarė atsisveikinimo bei padėkos žodžius Karo Sanitarijos Valdybos kursų trys atsargos gydytojai: gyd. Kauza, gyd. Gylys ir gyd. Kamberis.

Visi kalbėjusieji džiaugėsi įgytomis, nors ir per tą trumpą laiką, žiniomis ir dėkojo kariuomenės bei karo sanitarijos vadovybei už tų kursų surengimą bei lektoriams už didelį atsidėjimą bei nuoširdų darbą tų kursų metu. Taip pat kur-

santai gydytojai pageidavo, kad tokių kursų laikas būtų ilgesnis (buvo 1 mėn.) ir kad tokie kursai vėliau jiems būtų pakartoti.

Po šių kalbų tarė savo žodį Kariuomenės Štabo viršininkas gen. št. plk. Černius. Jis savo kalboje apibrėžė reikalą bei sąlygas, dėl kurių yra reikalingi šitokie kursai, kuriuos jau baigė ketvirtoji laida.

Vytauto Didžiojo Universiteto medicinos fakulteto dekanas prof. Lašas savo žodyje pasidžiaugė tokiais kursais, kurie esą kaip tąsa universiteto studijų, per kurias gydytojai yra igavę daug naudingų žinių. Prof. Lašas pareiškė viltį, kad netrukus bus įvesta į Vytauto Didžiojo Universiteto medicinos fakultetą paskaitos ir iš karo sanitarinės tarnybos srities, nes esą reikia kariškai rengtis ne tik gydytojams, bet ir visai tautai.

Gen. ltn. gyd. Nagevičius savo kalboje padėkojo kariuomenės vadovybei už didelę paramą karo sanitarinėje srityje ir gausų jos reikalais susirūpinimą, plk. gyd. Ingelevičiui, plk. ltn. gyd. Matulioniui ir gyd. Mickui už įdomias paskaitas bei pranešimus ir pasidžiaugė atsargos gydytojų — karininkų dideliu uolumu ir susidomėjimu jiems surengtais kursais.

Gen. ltn. gyd. Nagevičius savo kalboje taip pat gražiai dėkojo medicinos fakulteto dekanui prof. Lašui už jo atsilankymą ir pareikštus gražius žodžius.

Posėdžiui pasibaigus, atsargos gydytojai — kursantai išsiskirstė į savo gyvenamas vietas.

ISPANIJOS LAIVYNO PASISKIRSTYMAS

Anglų žiniomis Ispanijos karo laivyno jėgos yra pasidalinusios šitaip:

Gen. Franko vadovaujamų nacionalistų pusėje yra vienas šarvuotas kovos laivas „España“ (14.200 tonų, ginkluotas 8 pabūklais 305 mm, 20 pabūklų — 102 mm ir 10 priešlėkt. kulkosvaidžių), kreiseriai „Canarias“ ir „Baleares“ (abu po 10.000 tonų, ginkl. po 8 — 203 mm, 8 — 120 mm, 8 priešlėkt. — 40 mm., 12 torpedų aparatų ir po 2 lėktuvų), kreiseris „Republica“ (4857 t, 9 — 152 mm, 4 — 47 mm, 4 torp. ap.), kreiseris „Almirante Cervera“ (7500 tonų, 8 — 152 mm, 4 — 102 mm, 12 torp. ap.); naikintojai — torpedininkai „Valesco“ (1044 t.), „T-19“ (180 t.), „Cav. Costillo“ ir „Canaleas“ (po 1335 t, po 4 pab. 102 mm), „Alcazar“ (406 t).

Vyriausybinių pusėje yra šarvuotis „l'aime I“, „España“ tipo ir apginklavimo, kreiseriai „Libertad“ ir „Cervantes“ (abu kaip „Alm. Cervera“), „Jundez-Nunez“ (4509 tonų, 6 pab. — 152 mm, 4 — 47 mm, 4 torp. ap.), naikintojai „Lepanto“, „Churuca“, „Gallano“, „Valdez“, „Miranda“ (visi po 1536 t), „Alseda“ (1044 t).

Iš 12-kos nardomųjų laivų (kiekvienas nuo 500 iki 840 tonų) yra pasidalinę beveik po lygiai abejose pusėse.

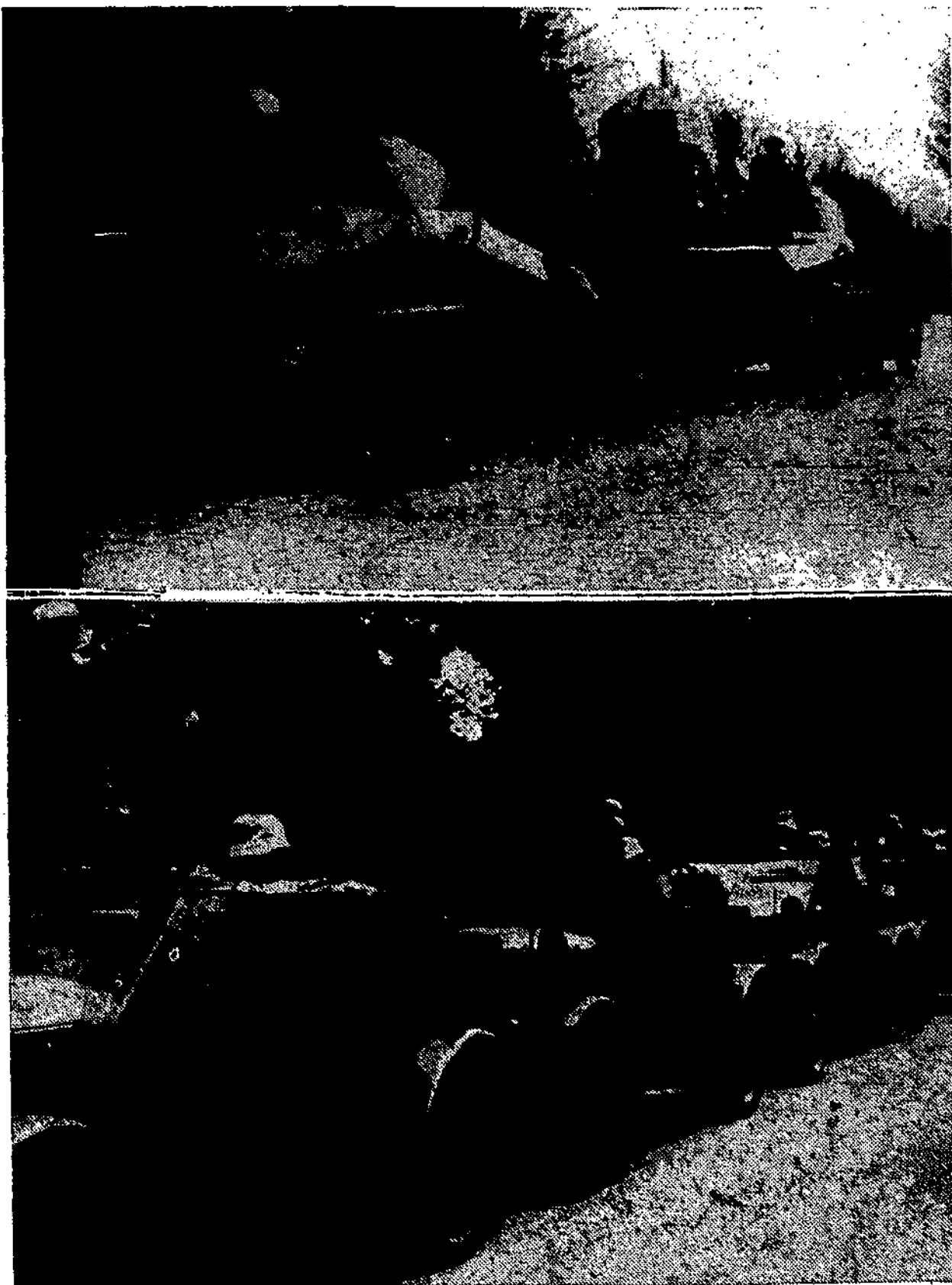
LENKŲ JŪRŲ GINKLAVIMOSI PROGRAMA

Lenkijos vyriausybė jau vykdo jūrų ginklavimosi programą, kurią manoma atlikti per 10 metų. Numatoma pastatyti: 3 linijinius po 25000 t talpos laivus, 1 lėktuvnešį 6000 t talpos (laivas pakels 12 lėktuvų), 12 torpedinių laivų ir naikintojų po 600 t talpos, 12 transportinių — palydovinių laivų po 500 t talpos, 12 mažų torpedinių laivų, po 15—20 t talpos, 12 nardomųjų laivų po 500 t talpos, 3 nardomus mininius laivus po 1000 t talpos, 6 nardomus kreiserius po 1100 t talpos, 1 minų leidėją 2100 t talpos, 18 tralerių po 150—200 t talpos, 3 pagalbinis laivus po 1200 t talpos, vieną 3500 t talpos laivą, skiriamą nardomųjų laivų eskadros komandavimo punktui įrengti, 4 vilkikus (buksiriniai laivai) po 120 t talpos. Dabar baigiami statyti du torpediniai laivai, 2 nardomieji kreiseriai. Numatoma pradėti 3 nardomųjų mininių laivų ir minų leidėjo statybą.

Torpediniai naikintojai „Wicher“ ir „Burza“ nebus su-moderninti, jie bus paskirti mokymo tikslams. Lenkai tikisi išgauti Prancūzijoje paskolą ginklavimosi reikalams.

IŠRASTAS NEPAPRASTOS REIKŠMĖS APARATAS

Amerikos karo aviacijos inž. Merton išrado nepaprastai reikšmingą aviacijos aparatą. Šis aparatas duoda galimumų visai tamsoje ar rūke nusileisti. Aparatas yra pagrįstas - raudonų spindulių gaminimu ir jų spinduliavimu. Apdengtame aerodrome pastatomas aparatas, o lėktuve lakūnas turi specialius akinius, kurių pagalba ir sugaunami infra-raudoni spinduliai. Šiaip plika akimi šie spinduliai nepastebimi.

Vokiečių šarvuotųjų automobilių pavyzdžiai

Paskutinė jo auka

Visuomet, kai tik pamatau silpnesnės išvaizdos žmogų, tuojau atsimenu gimnazijos laikus.

Mūsų klasėj buvo mokinyš Pranas. Aš su juo draugavau. Tarp manęs ir jo buvo didelis fiziškas skirtumas. Aš stambus, pretendentas į didžiuosius. Pasirodžiusias pirmąsias ūsų padaigas rūpestingai globojau ir laikiau save vyru. O jis? Jis silpnas, liguistas, visai mažo ūgio. Liesam veide spindėjo dvi didelės, mėlynos akys. Išbalęs, visuomet karščiuojas, užguitas, kaip žvėrelis, visų bijas. Visose klasėse jis buvo pirmuoju mokiniu.

Mano tėvai — pasiturį žmonės, o jo galėdavo duoti tik tiek, kad jam užtekdavo tik mėnesį gyventi, o toliau jis pats turėdavo sau pasirūpinti. Jis dirbo ir mokėsi. Būdavo alkanas, bet nesiskundė, nors mes visi tai puikiai žinojome.

Penktoje klasėje aš jam pasiūliau gyventi kartu. Jis pažiūrėjo į mane savo giliomis akimis ir pasakė:

— Ne!

Supratau, kad norėjo nekliudomai mokytis.

Atėjo aštuntieji mokslo metai, aš vėl susitikau su juo. Jis buvo toks, kaip ir visuomet.

Prasidėjo lapkričio mėnuo. Gimnazija ruošėsi minėti lapkričio 23-ją. Iniciatyvą buvome paėmę mes — aštuntokai. Nutarėme dienos metu surengti didelę rinkliavą, o vakare gimnazijos salėj — viešą literatūrinį vakarą ir visą pelną skirti Ginklų Fondui.

Visi pasiskirstė pareigomis. Man teko eiti rinkliavon, o jam darbuotis salėje.

Lapkričio 23-ją mūsų mieste buvo labai blogas oras. Pylė, kaip iš kibiro lietus ir plėšėsi vėjas. Laukėme pragiedrėjimo, bet oras nesitaisė. Tuomet pakilo balsai, kad rinkliavą reikia atidėti, nes tokiam ore būtų nesąmonė kišti nosį laukan. Visi sutikome, nes ką ten besurinksi, jei gatvėje nebus nė vieno žmogaus.

— Ko jūs bijote? — staiga pasigirdo ano silpnojo balsas, — lietaus, vėjo, audros? Jūs bijot paaukoti kelias valandas tiems, kurie kovose dėl laisvės kentė dar blogesnę orą ir krauju iškovojo mums gyvenimą? O gal jūs bijote gauti mažytę slogą, dirbdami šventą darbą?

Mes žvalgėmės nustebę, vengėm pažiūrėti į jį ir nė vienas nedrįsom prabilti. Stovėjom nesiryždami.

— Gerai, — tarė jis, — bent viena dėžutė nebus tuščia!

Pribėgo visas išbalęs prie stalo. Paėmė dėžutę ir pasikabino ant krūtinės. Paėmė kitą — su ženkleliais, prisisegė prie krūtinės ženklelį ir, išėmęs piniginę, sumetė vieną paskui kitą visus pinigus.

— Paskutinius pinigus, — švystelėjo, lyg žaibas, mano galvoje mintis. Aš norėjau jam kažką pasakyti, bet jis pakėlęs ranką sulaukė.

— Badu gal nemirsiu, o slogos gal negausiu, — pasakė, prasmingai nusišypsojo ir skubiai išėjo.

Stovėjom, kaip stabo ištikti. Buvo gėda ir pikta dėl savo silpnavališkumo.

— Taip ir maniau — jis vaikščioja po namus, — pažadino mus Igno balsas, — gėda mums čia žiopsoti. Kas su manim?

Išėjom visi. Rinkome po namus ir surinkome daug daugiau, negu būtumėme surinkę gatvėje giedrią dieną.

Nė vienas iš mūsų slogos negavom. Tik jis... Tas mažas mūsų didvyris, menkučiais rūbeliais, gavo plaučių uždegimą.

Budėjome prie jo lovos. Keturias naktis ir dienas kovojom kartu su juo dėl gyvybės liepsnelės.

Vienu momentu jis atgavo sąmonę. Veidas prasi-
blaivė. Jis pažiūrėjo į mus giedriu žvilgsniu.

— Jūs čia visi, — tyliai pasakė, o gal tik jo akyse mes tai išskaitėm — neliūdėkit, draugai... Atleiskit, jei aš jus įžeidžiau... — Jo akys liūdnai žiūrėjo.

Jis užsimerkė, pravėrė lūpas, mes sustingom lūkesy, bet žodžio neišgirdom...

Jis mirė. Mirė todėl, kad mes buvom bailiai. Mirė, pravėręs mums akis ir įrodęs, kad didi idėja yra daug vertesnė už sveikatą ir gyvybę.

J. Švėgžda

Neramus tu, pasauli!

Dmt. Čibo nuotr.

Kaip mūsų mokyklos minėjo kariuomenės sukaktį

Visos mūsų mokyklos kariuomenės dieną šventė gražiai ir iškilmingai. Buvo skaitoma pačių mokinių ir mokytojų paskaitų, referatų apie kariuomenę bei jos atgaivinimo laikotarpį, deklamuojama kariškai patriotinių eilėraščių, dainuojama kariškų dainų, statoma vaidinimų, leidžiama šūkių, raketų. Daug mokyklų ta proga pasiuntė sveikinimų kariuomenei, drauge parinkdamos aukų Ginklų Fondui.

Be pereinamo „Kario“ numerio paskelbtųjų mokyklų minėjimo aprašymų, gavome žinių dar iš keletų mokyklų.

Kauno L.M.G. Komiteto vidur. amatų m-loje minėjimas pradėtas tautos himnu. Mokyklos vedėjas J. Geniušas paaiškino šventės prasmę ir reikšmę lietuvių tautai. Karinio rengimo instr. ats. j. lt. B. Vosylius skaitė paskaitą apie Lietuvos kariuomenės atgaivinimą. Mokiniai padeklamavo karinių eilėraščių ir pasakė šūkių.

Joniškio valstybinėje gimnazijoje minėjimą atidare direktorius A. Orvidas. Visi sugiedojo tautos himną. Po to g-jos inspektorius J. Dienys kalbėjo apie Lietuvos kariuomenės atgaivinimo eigą, jos kovas su bolševikais, bermontininkais ir lenkais. Ta proga papasakojo ir savo atsiminimų. VI kl. mok. Vilutytė pasakė savo kūrybos eilėraštį „Kruvinos prieblados“. Gimnazijos choras padainavo dainų.

Utenos valst. g-joje direktorius J. Aleksa, pradėdamas minėjimą, trumpai iškėlė garbingos mūsų kariuomenės nuopelnus. Mokytojas ats. j. lt. Tamulaitis skaitė paskaitą apie mūsų kariuomenės atgijimą ir didvyriškas kovas su Lietuvos priešais. VIII kl. mok. L. Augutis skaitė referatą apie karininko A. Juozapavičiaus gyvenimą ir didvyrišką mirtį. Gimnazijos choras sudainavo kariškų dainų. Minėjimą baigiant, sukelta ovacijų mūsų mylimai kariuomenei.

Šėtos valst. progimnazijoje minėjimas pradėtas tautos himnu. Įžangos žodį tarė direktorius P. Radžiūnas. Karinio rengimo instruktorius skaitė paskaitą: „Nepriklausomybės kovos ir mūsų kariuomenės vaidmuo jose“. Po to sudainuota kariškų ir tautiškų dainų.

Žemelio valst. progimnazijoje, kariuomenės šventės išvakarių dieną, visi mokiniai, drauge su kitomis organizacijomis, dalyvavo vėliavos pakėlime, pamaldose ir iškilmingame posėdy, kuriame buvo skaitoma dvi paskaitos: „Kovos dėl nepriklausomybės“ ir „Kariuomenė ir jos uždaviniai“.

Lapkričio 23-ją mokykloje skaityta paskaita „Gyventojai karo metu“. Pastatytas scenos vaizdelis „Su džiaugsmu į karių eiles“. Vienas mokinyš papasakojo iš „Kario“ atsitikimą „Su trimis šautuvais prieš dvylika lenkų“. Mokinių choras padainavo kariškų dainų.

Panevėžio valst. bern. g-ja lapkričio 22 d. dalyvavo iškilmingose pamaldose ir procesijoje per miestą. Lapkričio 25 d. įvyko platesnis minėjimas. Sugiedojo tautos himną, kalbėjo g-jos direktorius ir karinio rengimo instruktorius. VIII kl. mokinyš skaitė referatą „Kario reikšmė“, VI kl. mokinyš — „Mūsų kariuomenės atgaivinimo bruožai“. Padeklamuota kariškų eilėraščių ir padainuota kariškų dainų.

Kėdainių aukšt. kultūrtechnikų mokyklos mokiniai lapkričio 23 d. dalyvavo pamaldose. Po pamaldų įvyko iškilmingas minėjimo aktas gimnazijoje, kuriame dalyvavo ir visuomenė. Kėdainių visuomenės vardu burmistras Povylis sveikino vietos įgulą. Kpt. Kurpis skaitė paskaitą „Kovos dėl Lietuvos laisvės“. Pradžios mokyklų mokiniai padeklamavo kariškai patriotinių eilėraščių. Gimnazijos mokiniai padainavo dainų.

Labai gražiai minėjimas praėjo Janaukos pradžios mokykloje. Štai kaip ją aprašo tos mokyklos mokiniai:

10 val. su savo mokytoju išklausėme per radio Kauno Įgulos bažnyčioj laikomas pamaldas. Po pamaldų mokytojas mums papasakojo apie Širvintų, Radviliškio ir Giedraičių kautynes; paskaitė iš „Kario“, mūs mėgiamiausio laikraščio, apie keletą narsių karių, kurie karžygiškai gynė mūsų brangiąją tėvynę nuo bermontininkų, bolševikų ir lenkų.

Visi pasižadėjome, kiek kas galėsime, aukoti Ginklų Fondui, kad mūsų garbingiems karžygiams nupirktų daugiau gerų ginklų.

15 val. klausėmės per radio iškilnių prie Nežinomojo Kareivio kapo. Mokytojas mums išaiškino, kas yra Nežinomojo kareivio kapas.

Minėjimą baigėme dviem kariškom dainelėmis: „Gale lauko toli“ ir „Mes, Lietuvos kareivėliai“.

GRAŽIAI DIRBA ŽAGARĖS SKAUTAI IR SKAUTĖS

Žagarėje skautai dirba atsidėję. Tas darbas pasidarė aktingesnis, kai atvyko į Žagarės vidurinę mokyklą direktorius sktn. Kirlys, kuris ėmėsi skautus ne tik globoti, bet ir jiems vadovauti. Įsisteigė eilė naujų vienetų. Ir š. m. vasario 22 d. Žagarėje buvo įkurta atskira vietininkija. Vietos visuomenė skautų veikimą vertina ir remia. Dabar Žagarėje L. S. S-gos Pirmijos nutarimu įkurtos brolijos ir seserijos vietininkijos. Brolijos vietininkijos vadu paskirtas g-jos dir. sktn. Kirlys, Seserijos — mokyt. vyr. skiltn. Kirlienė.

Šiuo metu brolijos vietininkijoje yra kun. Žvalgaičio, kun. Kęstučio ir Dariaus ir Girėno skautų draugovės, Kęstučio skautų vyčių būrelis ir viena jaunesniųjų skautų draugovė. Seserijos vietininkijoje — Gražinos, Vaidilutės ir Mirgos skaučių draugovės. Jaunesniųjų skautų-skaucių draugovės yra: 1 Žagarėje, 1 Žemiuose, 2 Rukuižiuose, 1 Stungiuose ir Žagarėje vyresn. skaučių kun. Birutės skiltis.

Vietos progimnazijos ir pradžios mokyklų mokytojai, įvertindami skautybės reikšmę, daug dirba su skautais, eidami įvairias pareigas, k. a.: vyr. sk. Fišeraitė — vietin. adjutantė; skiltn. Buišienė, pasktn. Ramonaitė, skilt. Petersonaitė, vyr. sklt. Kačkienė, sklt. Grybauskaitė, sklt. Kigaitė, O. Balytė, vyr. sklt. Plaušiuonaitis, vyr. sklt. Ramonas draugininkės, draugininkai. Be to, 2 berniukų draugovėms vadovauja vyr. sklt. Laurinavičius ir vyr. sklt. Paulauskas.

Lapkričio 29 d. įvyko iškilmingas abiejų vietininkijų įkūrimas — paskelbimas. Buvo atvykęs brolijos vadas plk. vyr. sktn. J. Šarauskas ir Šaulių tunto atstovas tunto adjutantas mokyt. sktn. Kairys. Iškilnių metu daug buvusių skautų kandidatų davė įžodį. Vietininkiją sveikino: naujos vietininkijos skautų rėmėjų būrelio vadas mok. L. Stasiulis, burmistras Br. Užemeckas, Šaulių būrio vadas B. Merkelis ir viršaitis L. Naglius.

Skautai vaidino du „Buities sonatos“ spektakliu (vieną — visuomenei, antrą — skautams).

Čia tenka pažymėti didelį Žagarės skautų kultūrinį darbą. Direkt. sktn. Kirlio iniciatyva buvo įkurtas skautų knygynas, kuriam knygų skautai gavo iš visuomenės. Dabar knygynu naudojasi jaunuomenė iš keturių apylinkės valsčių. Šiuo metu knygynas yra per 2700 knygų. Knygynas nuolat papildomas aktualesniais kaimo jaunuomenei veikalais iš sumų, kurias sudaro kuklus skaitytojų mokestis. Be to, yra gausus dir. sktn. Kirlio surinktas ir rūpestingai tvarkomas spaudos muziejus. Tai tikras mūsų tautos lobis. Ten lankytojas gali rasti visus žurnalus ir laikraščius, pradedant pirmaisiais lietuvių kalba leidiniais iki paskutiniųjų šių dienų spaudos numerių. Žinoma, ne visų periodinių leidinių komplektai yra, bet labai svarbu, kad yra kai kurių nedažnų leidinių ir atskiri numeriai, kaip pavyzdžiai. Surinkta daug ir svetimomis kalbomis laikraščių, žurnalų ir knygų, kur buvo rašoma apie Lietuvą. Į tą darbą iš dalies įtraukti skautai bei mokyklos mokiniai. Kiekvienam, atsilankiusiam Žagarėje, patartina aplankyti šis muziejus.

Žagarės skautams labai daug padeda jų rėmėjai.

SUKRUTO JONIŠKIO SKAUTAI IR SKAUTĖS

Jonišky (Šaulių apskr.) ilgus metus buvo vidurinė mokykla. Dabar įsteigta gimnazija. Skautai čia įsikūrė jau prieš šešetą metų. Atvykus gimnazijos direktoriui Orvidui ir mokytojai ats. j. lt. pasktn. Rudzinskui ir mokyt. paskt. Dunduraitėi, darbas dar pagyvėjo.

Susirūpinta įsigyti vienetams vėliavų, rengtis skautų ir skaučių specialybėms bei patyrimo bei vyresniškumo laipsniam.

Šiuo metu yra Simano Daukanto skautų draugovė, pasktn. Rudzinsko vadovaujama, Pajautos skaučių draugovė, vyr. sk. Dobkevičiūtės vadov., jaun. sk., mokyt. pasktn. Dunduraitės vadovaujama ir miesto skiltis, mok. Buineikos vad.

Skautų darbą vertina ir remia gimnazijos direktorius p. Orvidas, kuris sutiko būti skautų globėju.

Lapkričio mėn. 30 d., pravažiuodamas pro Joniškį, trumpam laikui buvo sustojęs ir pirmą kartą skautų vienetus gimnazijoje aplankė brolijos vadas plk. vyr. sktn. J. Šarauskas. V. S.

Mūsų darbas, mūsų mokslas

— Lietuvai tėvynei!

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

LATVIJOS TRIJŲ ŽVAIGŽDŽIŲ ORDINAI MŪSŲ KARININKAMS

Lapkričio 26 d. Latvijos pasiuntinybėje mūsų karininkams buvo įteikti Latvijos Trijų žvaigždžių ordinais: gen. lt. Tallat-Kelpšai — II laipsnio, gen. št. plk. K. Musteikiui ir gen. št. plk. lt. V. Žiliui — III laipsnio. Be to, valstybės radiofono orkestro dirigentui p. Karosui buvo įteiktas IV laipsnio Latvijos Trijų žvaigždžių ordinas.

Ordinų įteikimo proga Latvijos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministeris Seja pareiškė, kad šie garbės ženklai yra draugiškumo simbolis tarp abiejų broliškų tautų bei jų kariuomenių.

Gen. lt. Tallat-Kelpša savo ir visų apdovanotųjų vardu pareiškė džiaugsmą tuo nuoširdumu, kuris yra tarp abiejų Baltijos tautų kariuomenių, ir pasižadėjo broliškos tautos garbės ženklus nešioti garbingai.

Ordinų įteikimo metu dalyvavo Latvijos karo attaché plk. lt. Kocinš, kar. št. II skyriaus v.-kas gen. št. plk. Dulksnys ir Latvijos atstovybės sekretorius Zirnīs.

ATSISVEIKINO LATVIJOS MINISTERIS PLK. LTN. KOCINŠ

Buvęs Latvijos karo attaché Lietuvai plk. lt. F. Kocinš, dabar paskirtas Latvijos įgaliotu ministru Sovietų Rusijai, prieš išvykdamas į naują paskyrimo vietą, į Maskvą, lapkričio 25 d. padarė atsisveikinimo vizitus: krašto apsaugos ministeriui plk. inž. Dirmantui, kariuomenės vadui gen. št. plk. Raštikui, kar. št. viršininkui gen. št. plk. Černiui, kar. št. II skyriaus viršininkui gen. št. plk. Dulksniui ir įgulos viršininkui gen. lt. Adamkavičiui.

Lapkričio 26 d. plk. lt. Kocinį audiencijoje priėmė Valstybės Prezidentas Antanas Smetona. Išvykstantį plk. lt. Kocinį Valstybės Prezidentas apdovanojo Vytauto Didžiojo 3 laipsnio ordinu.

Tą pačią dieną krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas išvykstančiam plk. lt. Kociniui „Metropolyje“ iškėlė atsisveikinimo pusryčius, kuriuose dalyvavo taip pat ir kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, Latvijos ministeris Lietuvai Seja, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, gen. lt. Sutkus, gen. lt. Adamkavičius, gen. lt. Tallat-Kelpša, užsienių reikalų ministerijos politikos departamento direktorius Urbšys, kar. št. II skyriaus viršininkas gen. št. plk. Dulksnys, plk. inž. Gustaitis, plk. Talevičius ir kt.

Naujas Latvijos ministeris Sovietų Rusijai plk. Kocinš Lietuvoje akredituotu Latvijos karo attaché Lietuvai išbuvo apie 4 metus.

ATVYKO DIDŽIOSIOS BRITANIJOS KARO ATTACHÉ

Lapkričio 6 d. vakare atvyko į Kauną tarnybos reikalais kelioms dienoms Didžiosios Britanijos karo attaché Baltijos valstybėms, tame skaičiuje ir Lietuvai, majoras Vale. Didžiosios Britanijos karo attaché nuolatos reziduoja Rygoje.

VYTAUTO DIDŽIOJO KARININKŲ KURSŲ

viršininko pareigoms eiti paskirtas gen. št. plk. Karvelis. „Kario“ Nr. 48 kariuomenės gyvenimo skyriuje buvo klaidingai pažymėta, kad gen. št. plk. Karvelis paskirtas Generalio Štabo Kursų viršininko pareigoms eiti. Taip pat ir gen. št. plk. lt. Kiršinas paskirtas ne Generalio Štabo Kursų, bet Vytauto Didžiojo Karininkų Kursų inspektorium.

PAVYKĖS RASEINIŲ ĮGULOJE VAKARAS-SPEKTAKLIS

Lapkričio 21 d. Raseinių įgulos kariai surengė visuomenei viešą vakarą-spektaklį. Buvo vaidinama 5 paveiksluose „Du broliai“. Pajamų buvo gauta apie 400 lt. Gryno pelno didesnė dalis, kaip jau ne vieną kartą, paskirta ginklų fondui, likučiai b.-no švietimo reikalam. Tą patį veikalą anksčiau suvaidino įgulos kariai. Cvikl.

PAMINĖJO KARIUOMENĖS ŠVENTĘ

„Kario“ Nr. 48 rašiny „Mūsų spauda gražiai paminėjo kariuomenės šventę“ papildomai tenka įrašyti dar šiuos laikraščius: „Mūsų Vilniaus“ Nr. 22 įdėtas J. V. Narbuto rašinys „Didžiųjų žygių pradžia“, 3 paveikslai iš kariuomenės gyvenimo ir karinis viršelis. Be to, „Pavasario“ Nr. 22 (ne 21, kaip buvo minėta) įdėtas L. L. Žvirkalnio rašinys „18 metų tėvynės sargyboje“, pavasarininkų sveikinimas kariuomenei, rašinys „Paskutinius centus krašto gynimui“ (iš kariuomenės vado gen. št. plk. Raštikio pranešimo spaudai), 6 paveikslai iš kariuomenės gyvenimo ir karinis viršelis.

85% KAREIVIŲ IŠRAŠĖ NAMIŠKIAMS „KARI“

8 p. pulko 1 s. kulk. kuopos puskarininkiai bei senosios laidos kareiviai išrašė savo namiškiams „Kari“ visiems 1937 metams — viso 85%, neskaitant jaunosios 1936. XI. 1 d. laidos kareivių.

Svarbiausia reikia pažymėti, kad Klaipėdos krašto kareiviai parodė ypatingą pavyzdį, visi iki vieno išrašydami savo namiškiams „Kari“.

V. p. J. Kasmauskas

Redakcijos prierašas: Šioj žinutėj minimų „Kario“ prenumeratorių sąrašas jau gautas. „Kario“ platintojas yra tas pats vys. pusk. J. Kasmauskas. Jis yra nemaža „Kario“ išplatinęs ir 1936 m.

TRUMPOS NAUJIENOS IŠ GUSARŲ GYVENIMO

— Ryšium su judėjimo taisyklių vykdymu viešame susisiekime, pulko vadas pakartotinai įsakė supažindinti visus karius su eismo ir važiavimo taisyklėmis, kad gusarai galėtų būti pavyzdžiu kitiems piliečiams susisiekime.

— Lapkričio 30 d. 1 raitosios baterijos vadas skaitė pulko liktiniams viršiloms ir puskarininkams paskaitą „Pėsčiosios ir raitosios artilerijos organizacija“.

— Pulko vadas gusarų pulko rajono dalims nustatė pavadinimus. Alėjos, aikštelės ir takai pavadinti atitinkamais vardais. Aikštė, esanti ties kareivinėmis, pavadinta kun. Jonušo Radvilos buveinės vardu — Biržų aikštė, o toji vieta, kur pastatytas Vyčio Žirgo paminklas, pavadinta Vyčio aikštele.

Pulko rajonas šį rudenį buvo žymiai pagražintas, alėjos apsodintos medeliais ir aikštelės aptvertos tvorelėmis. Pavarų rajonas bus dar labiau papuoštas žalumynais.

Alktis

Aukščio derintojas (iš priešl. aps. rinkt. karių darbų)

Dmt. Čibo nuotr.

RŪPINAMĖS SAVAJA RAMOVĖ

— Pajuostės igulos likt. puskarininkių ramovė dabar turi gražiai atremontuotas ir praplėstas būstines. Lapkričio 19 d. buvo Pajuostės igulos likt. puskarininkių ir jų vietose civilinių tarnautojų susirinkimas.

Nutarta įsigyti ramovei daugiau baldų.

— Lapkričio 22 d. Pajuostėje, kareivių skaitykloje, agronomas p. Virbickas skaitė kareiviams paskaitą apie arklių auginimą. Paskaita susidomėjimas buvo didelis, nes daugumas kareivių yra kilę iš ūkininkų šeimų.

V. p. M. Antaniškis

SIEKIA MOKSLO

Daugumas Raseinių igulos puskarininkių, neturėdami progų kitokiu būdu mokytis, ima „Kalbaneum“ pamokas ir per ją lavinasi.

— Lapkr. 22 d. buvo Raseinių igulos liktinių puskarininkių ramovės atidarymas. Ramovės atidaryme dalyvavo pulko vadas, jo padėjėjas, 1 bataliono vadas, Raseinių igulos viršininkas ir kai kurie Raseinių visuomenės atstovai.

Atidarant kalbėjo pulko vadas, Raseinių miesto ir apskr. karo komendantas, apskrities viršininkas plk. Giedraitis ir iš puskarininkių virš. Balanas.

Paukštis

KARIAI VALSTYBĖS TEATRE ŽIŪRĖJO „NAUJUOSIUS ŽMONES“

Kiekvienais metais Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius parūpina kariams Valstybės Teatre vaidinimų. Buvo vaidinta „Naujieji žmonės“ ir operos „Gražina“ ir „Paraduotoji nuotaka“. Kariuomenės šventės proga lapkričio 23 ir 28 d. Kauno igulos kariams buvo rodoma P. Vaičiūno 5 v. drama „Naujieji žmonės“. Kad kariai geriau veikala suprastų, Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius išleido brošiūrėlę, kuria supažindino su „Naujųjų žmonių“ veikalu ir autoriumi. Be to, pabaigoje nurodoma, ką, karys turi žinoti eidamas į teatrą. Šią brošiūrėlę gavo kiekvienas karys, einantis į teatrą.

Pažymėtina, kad kariai teatre elgėsi pavyzdingai, atidžiai žiūrėjo ir rimtai klausėsi. Vaidinimas buvo labai gyvas, įdomus ir lengvai suprantams, todėl visiems labai patiko ir paliko neišdildomų įspūdžių. Visi suprato, kad šių dienų lietuvis turi atsisakyti senų nenaudingų papročių bei tradicijų ir tikru tautiniu entuziazmu drąsiai žengti į naują kūrybinį gyvenimą. Šio meto lietuviškoji visuomenė ir yra tie „Naujieji žmonės“.

SUSILAUKĖM ŽYMIŲ SPORTININKŲ

Karo aviacija jaunų kareivių tarpe turi du žymiausius Lietuvos sportininkus: boksininką Marčiulionį ir stalo teniso meistrį ir valstybinės futbolo komandos žaidiką Dzindziliauską. Jie ne apsnūdo, bet atliekamą laiką visuomet skiria sportui. Čia jie būna treneriais. Beveik kasdien galima matyti Marčiulionį, besiboksuojantį su mėgėjais, o Dzindziliauską prie stalo teniso, bemokantį kitus.

A. K.

Artilerininkai prie dirbtinės atatrakos

Dmt. Čibo nuotr.

VYČIO ŽIRGO STATULA PUOŠ GUSARŲ PULKO RAJONĄ

Pulko vado rūpesčiu mokomojo eskadrono virš. Rutkauskas pulko rajone, geriausiai matomoje vietoje, padirbdino Vyčio žirgo statulą, kuri yra apie pusantro karto didesnė už natūralų arklių. Žirgo statulos projektą ir visą darbą atliko pats viršila Rutkauskas. Statula vaizduoja piestu stovintį žirgą ir sudaro paveikiantį įspūdį.

Vyčio žirgo piedestale įrašytas pulko vado, gen. št. plk. ltn. Valušio, posakis: „Laisvosios Lietuvos padange lekiančiam mūsų vyčiui tarnaudamas, mūsų žirgas yra nusipelnęs lietuvių pagarbos ir meilės“.

Vyčio žirgo statula buvo tikėtasi atidaryti lapkričio 23 d. — kariuomenės šventės proga — bet, orui atšalus, užbaigiamasis darbas bent kiek susitrukdė ir dabar oficialus statulos atidarymas nukeltas į pavasarį, kada Vyčio žirgas bus dar kiek patobulintas ir pagražintas.

Tenka pažymėti, kad virš. Rutkauskas yra parodęs nemažą iniciatyvos: atliekamą nuo darbo metu nupiešė daug piešinių, sukonstruktavo naują krūvio balną, o poligone jo padarytas žirgas buvo III-sios stovyklos pasididžiavimas.

Pulko vadas žirgo statulos autoriui pareiškė viešą padėką.

Alktis

KARIAI GRAŽIAI „KARIO“ PAVEIKSLAIS PUOŠIA SAVO SODŽIUS

3 pėst. pulke 5 kuopos kai kurie kareiviai, „Kario“ prenumeratoriai, sulaukę „Kario“ Nr. 47, išėmė gražų Respublikos Prezidento paveikslą, apdarė į gražius rėmelius ir išsiuntė į savo sodžius, džiaugdamiesi, kad galėsia Respublikos Prezidento paveikslu papuošti savo kaimo trobas.

J. p. Ungeris

APLANKĖM PAVENČIŲ CUKRAUS FABRIKĄ

— Lapkričio 24 d. III pėst. divizijos ryšių kuopos kareiviams buvo surengta ekskursija į Pavenčių cukraus fabriką. Fabriko vadovybė maloniai mus priėmė ir supažindino su darbo raida.

— Paskiausiai ryšių kuopoje įrengtas radio imtuvas ir klasėse įjungti garsiakalbiai. Pasiklausyti radio visuomet susirenka daug kareivių. Labai domisi kariuomenės pusvalandžiais. Taip pat mėgiama yra „Linksmieji broliai“ ir „Pupų dėdė“. Rytais maršo akordai per radio prikelia miegančius.

V. R.

NORINČIŲ TAFTI PUSKARININKIAIS 80%

Karo aviacijos jaunų kareivių kuopoj, renkant kandidatus į mokomąsias kuopas, atsirado savanorių stoti į jas per 80%. Ypač daug norinčių stoti į auto ir ryšių bataliono mokomąsias kuopas. Išsilavinimo atžvilgiu daugiausia pareiškė noro stoti baigę 4—6 kl. arba tolygaus mokslo.

Čp.

ATLIKO EGZAMINŲ PRATIMUS

Kiekviena ryšių bataliono mokomosios kuopos laida, baigdama išeiti mokymo kursą ir rengdamosi egzaminus, atlieka egzaminų pratimus.

Dabartinė XVIII laida, baigdama mokymo kursą, lapkričio 26 d. atliko didelį egzaminų pratimą. Pratimas buvo „Pulkui puolant“. Jame dalyvavo visos ryšių priemonės. Pratimo tikslas — patikrinti mokinių įgytas praktines žinias. Pratimas pavyko gerai.

Nuo gruodžio 3 d. prasidėjo kitų karo mokslo ir specialybės dalykų patikrinimas — egzaminai. Gerai išlaikiusiems egzaminus bus suteikiamas karo telefonisto, radisto ar telegrafisto vardas ir teisė puskarininkio laipsniui įgyti.

Medalinskas

SURENGĖ VAKARĄ

Lapkričio 28 d. 2 p. p. mokomoji kuopa buvo suruošusi šokių vakarą su trumpa programa. Programą įvykdė kuopos kariai: j. p. Grigonis paskaitė savo sukurtą feljetoną, eil. Modziliauskas pašoko baletą, j. p. Jankauskas ir eiliniai Kruopis, Ernestas sugriežė keletą muzikos veikalių, toliau dainos. Šokiams griežė kuopos džaz-bandas.

J. p. M. V-kis

GAVO ATSARGINIO SVEIKINIMĄ

2 p. p. mokomoji kuopa kariuomenės ir pulko švenčių proga gavo tokio turinio sveikinimą: „Kariuomenės šventės proga sveikinu jus, mokomiečius, linkėdamas žengti savo pulko šefo D. L. K. Algirdo pėdomis. Vytauto Didžiojo mūšio laidos mokomos kuopos ats. jaun. pusk. Jagėla Kazys. 1936 mt. XI-22 d.“. Šis sveikinimas padarė didelio įspūdžio kuopos kareiviams, kad atsarginis, prieš 6 metus tarnavęs šioj kuopoj, neužmiršta jos ir savo įpėdinių.

J. p. M. V-kis

BAIGIAMA TVARKYTI PULKO ISTORIJA

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko švietimo vadovui kapelionui kun. Keblaičiui pavesta surinkti pulko istorijos medžiaga ir ją parengti spaudai. Darbas varomas prie galo. Po Naujų Metų manoma pradėti spausdinti.

J. pusk. Ant. Umbrasas

SUSIARTINOM SU JAUNAISIAIS

Kariuomenės šventės proga 2 p. p. mokomosios kuopos meno pajėgos aplankė Kauno II vidurinę mokyklą. Ten įvykdė trumpą programėlę: baletus „Melchijoras Putele karys“, „Turkų šokis“, humoristinę paskaitėlę, kupletus ir muzikalinę dalį. Jaunieji buvo patenkinti tokia programėle ir nesigailėjo katučių.

J. p. M. V-kis

1 P. P. KAREIVIAI GERAI ŠAUDO IŠ PISTOLETŲ

Lapkričio 24—26 d. 1 p. p. kareiviai, ginkluoti pistoletais, atliko 1 ir 2 šaudymo pratimą iš pistoletų. 1 pratimo šaudymo sąlygas įvykdė apie 85%, o 2 pratimo net apie 100%.

U-tis

1 P. P. RYŠININKAMS KURSAI

Gruodžio 7 d. 1 p. D. L. K. Gedimino pulko ryšių kuopoj prasidės naujos ryšininkų laidos kursai. Renkant paaikšėjo, kad didelis jaunų kareivių procentas nori į šiuos kursus įstoti ir juos baigus įgyti kvalifikuoto ryšių tarnybos specialisto vardą.

Ir iš tikrųjų reikia pažymėti, kad nors ir jauni kareiviai, bet neklysta, nes daug mūsų brolių ryšininkų, esančių atsargoje, užima paštų monterių, o su didesniu išsilavinimu ir prižiūrėtojų vietas.

V. p. Žaltauskas

MARGIEČIAI DAINUOJA

6 p. p. kariai jau antrą kartą pasirodo radiofone. Rugsėjo 8 d. turėjo radio pusvalandį su melodeklamacija, muzika ir dainomis. Lapkričio 23 d. per kariuomenės šventės minėjimo aktą gimnazijoje pulko choras keturiais balsais sudainavo 4 dainas. Visuomenė nesigailėjo gausių katučių, nes jai patinka karių daina. Choras ir chorvedys eil. Narbutas dar jaunas, bet per trumpą laiką parodė savo sugebėjimą. Margiečių daina turi gerą dirvą tobulėti ne tik chore, bet ir daliniuose, nes pulko vadovybė kreipia į tai tinkamą dėmesio. Pulko vado pageidavimu ir patys karininkai lavinasi dainavimo stity, skirdami dainai vieną valandą savaitėje.

K.

IR UKMERGĖS IGULOS PUSKARININKIAI ŠACHMATININKAI SUJUDO

Ukmergės igulos puskarininkiai-šachmatininkai, išgirde apie Kauno igulos puskarininkų-šachmatininkų atvykimą, smarkiai sujudo dirbti.

Lapkričio 23 d. Ukmergės igulos liktinių puskarininkų ramovėje buvo pirmoji šachmatų treniruotė tikslu išrinkti geriausius puskarininkius-šachmatininkus, iš kurių bus sudaryta Ukmergės igulos reprezentacinė komanda. Ši komanda keletą kartų pasitreniravusi, žada atstovauti Ukmergės igulos puskarininkų ramovę š. m. gruodžio 13 d. įvykstančiame turnyre.

U-tis

KARINĖS SPAUDOS PLATINTOJAI DIRBA

Lapkričio 21 d. karinės spaudos Seredžiaus igulos platintojas vyr. pusk. A. Čibirka pradėjo platinimo vaju. Iš pat pirmosios dienos platinimas pasirodė gana sėkmingas.

Platintojas suteikė didelių palengvinimų išsirašyti „Kari“, išsimokant kiekvieną mėnesį po 50 centų. Kareiviai džiaugiasi, turėdami gerą progą išsirašyti „Kari“, nes neįs kaip išsimokės ir visus metus namiškiai arba jie patys turės gražų laikraštį. Platintojui užėjus į 5 kuopą, beveik kiekvienas išsirašė. Platintojui Čibirkai išvykus atostogų, daugumas dar nespėjusių išsirašyti, laukia jo grįžtant.

N. G.

IŠ PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS RINKTINĖS GYVENIMO

— Likt. puskarininkiai ir civ. tarnautojai gausiai aukėjo žemaičių „Alkos“ muziejaus statybai.

— Per parką tekančiame upelyje padarytos betoninės užtvankos. Žemoji parko dalis prisipildė vandens, o užšalus pasidarė puiki čiuožykla.

— Karinėm dainom ir sutartinėm visus stebina mokomoji komanda. Per vakarinius pasivaikščiojimus daug piliečių susirenka prie rajono jų dainų pasiklausyti.

— Sporto vadovo rūpesčiu įsigyta keliolika porų slidžių. Dabar visi su nekantrumu laukia sniego. Pusk. Mažrimas

Švietimo pamokoje

Dmt. Čibo nuotr.

DARBININKAI VAIDINO KARIAMS

Lapkričio 28 d. N. skyriaus Darbo Rūmų artistų grupė 2 ulonų L. D. K. Birutės pulko karių salėje pulko kariams suvaidino 3 veiksmų dramą „Užnuodyta jaunystė“ ir 2 veiksmų komediją „Netrukdyk galvoti“. Be to, buvo padeklamuoti keli kariniai eilėraščiai ir padainuota.

Įėjimas buvo nemokamas, todėl visi laisvi nuo tarnybos kariai buvo atvesti pasižiūrėti. Vakaro programa buvo atlikta gana sklandžiai ir vykusiai. Todėl visiems kariams labai patiko. Vakaro vedėjas prieš vaidinimus visiems kariams trumpai paaikškino kas yra Darbo Rūmai, kam jie naudingi ir kieno dėka jie įsteigti. Jis pabrėžė, kad šio vakaro artistai yra iš paprastų darbo žmonių, kurie pirmą kartą išeina į sceną. Po vaidinimų liktinių puskarininkų ramovėje buvo suruoštas šeiminis šokių vakaras, kuriame dalyvavo ir minėto vakaro artistai.

San. pusk. J. Endriukaitis

ŽIURĖJOME KINĄ TIK SU AKINIAIS

Lapkričio 29 d. Panevėžio igulos kapelionas kun. Vaišnora vietos igulos kariams parūpino gražią ir įdomią filmą. Matėme iki šiol dar nematytą reljefinę trijų matavimų filmą, kurią galėjome žiūrėti tik pro žaliai raudonus akinius. Minimais akiniais nemokamai aprūpino kino direkcija.

Po reljefinės filmos buvo rodoma kita, iš operos „Romeo ir Julija“ operetė — „Rose Marie“. Visiems patiko gražus filmos turinys ir ypatingai žavi muzika ir dainos. Nors ir reikėjo mokėti kiekvienam po 20 centų, bet karių prisirinko pilna kino salė.

Pusk. Vl. Petrauskas

GRAŽIAI ATŠVENTĖ DVGUBĄ ŠVENTĘ

Šiaulių igulos kariai lapkričio 23 d. šventė kariuomenės šventę ir Saulės mūšio sukaktį. Vietos organizacijos švenčių proga pasveikino igulos karius ir įteikė igulos v-kui adresą.

Saulės mūšio minėjimas prasidėjo jaun. pusk. Zemribo pranešimu apie Saulės mūšio laimėjimą. Jis vaizdžiai papasakojo to mūšio istorinę vertę, kuri turėjo didelės naudos ir šiandieninės mūsų kariuomenės užuomazgai. Tuo pat metu paaikškino ir vaidinamos pėstininkų ir artilerininkų karių mėgėjų šventės proga istorinės dramos „Mindaugo mirtis“ turinį.

Nemažos reikšmės turėjo vaidintojams ir veikalui valstybės teatro ir vietos šaulių paskolinti senovės lietuvių kuni-gaikščių, karių ir kitų drabužiai, ginklai ir kita. Koncertinę dalį, po vaidinimo, įvykdė vietos berniukų gimnazijos vyrų choras. Jie gražiai ir skambiai padainavo keletą karinių dainų. Už tai laimėjo iš karių nuoširdžių aploдимentų.

Drama buvo vaidinama lapkričio 29 d. vietos visuomenei.

Benas Jablonskis

VILNIAUS VADAVIMO SĄJUNGOS VAKARAS KARIAMS

Lapkričio 23 d. Vilniaus Vadavimo Sąjungos A. Panemunės skyrius artilerijos pulko salėje surengė vakarą, į kurį atsilankė daug karių. Dramą „Nepavykęs debiutas“ suvaidino neblogai. Po vaidinimų choras padainavo. Vakaru kariai labai patenkinti. Kariams į vakarą įėjimas buvo nemokamas.

Aš. As.

1 ARTILERIJOS PULKO 1 GRUPĖ

Rugsėjo 20 d. buvo nupirktas ir pastatytas radio. Kariuomenės šventės proga pirmą kartą klausėmės radio programos.

Jaun. pusk. Adomėnas

GRIEŽIKŲ KOMANDA — 6 P. PULKAS 6:4 (2:1)

Lapkričio 28 d. kareivinių aikštėje buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp griežikų komandos ir 6 p. pulko rinktinės. Griežikai, būdami visą laiką persvare, savo priešą nugalėjo 6:4. 6 p. pulko rinktinės pralaimėjimas pateisinamas tuo, kad nežaidė: j. ltn. Vitkus, j. ltn. Kaminskas, vyr. pusk. Vilimavičius ir grand. Kilmanas.

KSS — SSO — 10:2

Lapkričio 29 d. buvo paskutinės rudens rato pirmenybių rungtynės A. sen. klasėje tarp KSS ir SSO. Rungtynės užtarnautai laimėjo KSS net 10:2. Pirmas puslaikis 3:1 KSS naudai. Šioje klasėje nugalėtojas dar nepaaiškėjo, nes KSS ir Švyturys turi po 10 taškų. B sen. klasėje rungtynės taip pat dar nebaigtos. Junjorų nugalėtoju išėjo KSS.

Jonas A. Misiūnas

FUTBOLĄ DAR ŽAIDŽIA

Nors oficialiai šių metų futbolo sezonas pas mus jau baigtas (svetur jis pačiame įkarštyje), bet dar praėjusį sekmadienį futbolo rungtynės buvo sužaistos Kaune ir Klaipėdoje. Kaune ŠŠ Kovas karo mokyklos stadione pralaimėjo ŠMSK 2:4. Pirmas puslaikis 2:1 koviečių naudai. Klaipėdoje Švyturys pralaimėjo ŠKDS 3:4. Pirmas puslaikis 1:3.

BOKSININKŲ RINKTINĖ

I gruodžio 2—4 d. Taline Baltijos valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos bokso turnyrą mūsų bokso rinktinė sudaryta iš šių boksinių: musės sv. Šimaitis (Šiauliai), gaidžio sv. Ličovas (Klaipėda), lengvo — Vimeris, pusvid. — Jolkas, plunksnos — Marčiulionis (visi iš Kauno), vidut. — Bendikas, pussunk. — Selventas (abu Klaipėda) ir sunkaus — Bogdavičius (Kaunas). Visi dalyviai buvo atrinkti po specialių kontrolinių rungtynių, kurios buvo XI. 29.

SUDARYTOS TRYS RINKTINĖS

Kamuolio žaidimų sąjunga sudarė krepšininkų, orasvydininkų ir futbolininkų rinktines, kurios nuolat treniruojamos ir kiekvienu momentu bus parengtos rungtynėms. Krepšininkus treniruos Amerikos lietuvis J. Žukas, orasvydininkus L. Baltrūnas ir futbolininkus (kol atvyks treneris) N. Čerekas.

SUDAROMAS TARPVALSTYBINIŲ RUNGTYNIŲ KALENDORIUS

Lietuvos kamuolio žaidimų sąjunga iš Latvijos futbolo s-gos gavo pasiūlymą kitais metais gegužės 2, 9 ar 16 d. Rygoje surengti tarpvalstybines futbolo rungtynes Lietuva — Latvija. Šiomis dienomis šis pasiūlymas bus svarstomas ir ta proga bus nustatytos datos kitoms panašioms rungtynėms, jų tarpe Baltijos turnyrui (Kaune), tarpvalst. rungt. su Suomija (Helsinkiuose), su Estija (Taline) ir kt. Čia tenka pažymėti, kad kitais metais mūsų futbolo rinktinė Kaune turės žaisti tik Baltijos turnyro rungtynėse, o į kitas turės važiuoti svetur.

Lietuvos rinktinėi treniruoti nuo 1937 m. vasario mėn. yra numatoma samdyti trenerį. Tinkamo trenerio ieškoma Anglijoje, Čekoslovakijoje ir Austrijoje.

ISIKURĖ SAVANORIŲ KŪRĖJŲ ŠAULIŲ BŪRYS

Kauno savanoriai kūrėjai kariuomenės šventės minėjimo dieną įkūrė šaulių būrį. Jam priklausys vien savanoriai kūrėjai. Toks būrys tebus vienintelis Lietuvoje. Būrio įsikūrimo proga kalbėjo Lietuvos savanorių kūrėjų s-gos pirmninkas ats. plk. Gužas ir Petras Ruseckas. Į būrį įsirašė nemažas skaičius narių. Būrio vadu paskirtas savanoris kūr. ats. ltn. St. Čiapas.

STEIGIAMA ŠAULIŲ AVIACIJA

Kauno rinkt. vadas plk. Talevičius, šaulių s-gos vadui sutikęs, įsakė šauliui lakūnui J. Kumpikevičiui organizuoti prie Kauno rinktinės šaulių aviacijos būrį. Steigiamasis būrio susirinkimas buvo lapkričio 29 d. 16 val. šaulių s-gos salėje. Į steigiamą būrį jau įsirašė nemažas skaičius lakūnų, mechanikų. Gausiai buriasi ir rėmėjai. Jų tarpe daug žymių asmenų. Pirmąją lakūno Kumpikevičiaus auką pirmas pasekė Lietuvos Aido redaktorius V. Kemėžys, paaukodamas būsimų šaulių lėktuvų pradžia 20 lt.

JAU BAIGIAMAS ŠAULIŲ S-GOS LOTERIJOS BILIETŲ PLATINIMAS

Beliko platinti tik VII grupę. Šioje paskutinėje grupėje yra dar daug stambių laimėjimų, kurie liko iš senesnių bilietų grupių. Visi loterijos talkininkai kviečiami atsiskaityti su bilietais ligi gruodžio 10 d. Atsiskaitymo laikas niekam nebus pratęsiamas. Nebus teikiama jokių palengvinimų dėl atsiskaitymo.

BUV. „TRIMITO“ VICEREDAKTORIAUS, RAŠYTOJO VL. ANDRIUKAIČIO PAMINKLUI AUKOS AUGA

Mirusiam Vl. Andriukaičio paminklui jau surinkta per 1000 lt. Tą sumą sudėjo „Trimito“ bendradarbiai, aukodami iš gaunamų honorarų bent 10%. Tikimasi surinkti ligi 2000 lt. Pavasarį jau norima paminklo statybą pradėti, o mirimo dieną paminklą atidaryti.

ŠAULIŲ CHORŲ IR ORKESTRŲ TIKRINIMAS

Šaulių s-gos chorų ir orkestrų instruktorius, dirigentas N. Martinonis dabar tikrina šaulių chorų ir orkestrus įvairiose Lietuvos vietose. Dauguma orkestrų ir chorų tvarkosi labai gerai. Chorų ir orkestrų dalyviai turi uniformas, o dalyvės — tautinius drabužius.

DUJŲ TANKAI

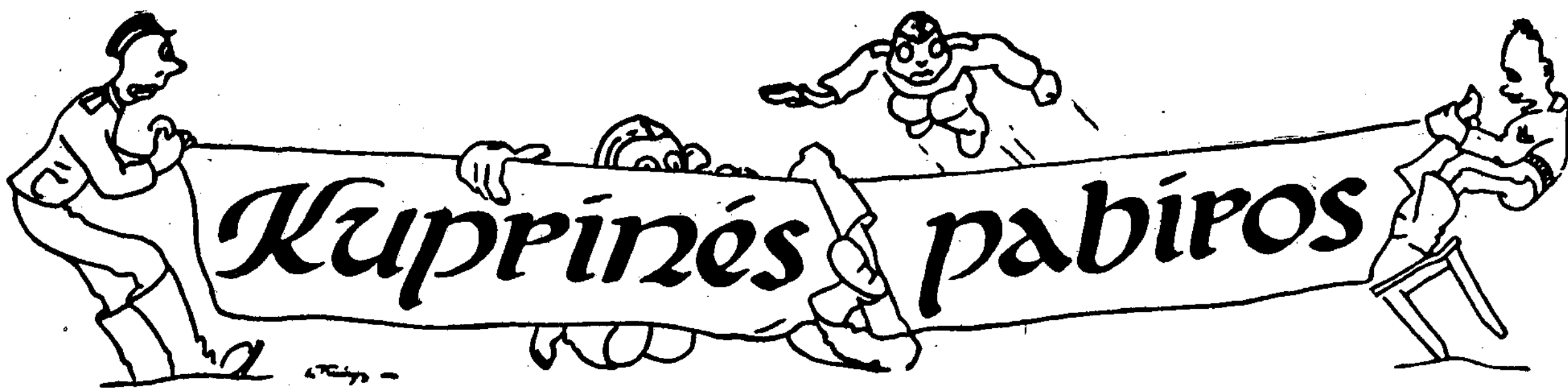
Sovietų žurnalas „Technika i Vooruženije“ rašo, kad lenkų kariuomenėje yra jau dujų tankai, kurie gali veikti kaip nuodingųjų medžiagų taškytojai ir gali leisti dūmus. Vokiečių kariuomenėje vartojami tankai su dūmų leidžiamaisiais įtaisais, o vokiečių karinėje spaudoje skelbiama, kad tanke galėtų būti ir liepsnosvaidžių, kurie galėtų leisti didelio ilgumo ugnies srovę. Tiems patiems tikslams, t. y. nuoding. medžiagoms taškyti ir dūmams leisti, gali būti vartojami sunkvežimiai ir geležinkelių cisternos.

MILŽINIŠKOS SLĖPTUVĖS

Japonija labai rimtai rengiasi visokiems galimiems karo netikėtumams. Vyriausybei patiekta vidaus reikalų ministerijos sudarytas priešlėktuvinės apsaugos planas, kurį numatoma įvykdyti per 15 metų. Didesniuose miestuose bus įrengtos didelės slėptuvės. Ypač didelė slėptuvė numatoma pastatyti sostinėje — Tokio mieste. Šioje slėptuvėje esą galės sutilpti net 500.000 žmonių. Tai bus tikrasis požeminis miestas. Slėptuvės bus statomos iš gelžbetono. Jų statybai, vokiečių žurnalo „Gasschutz und Luftschutz“ žiniomis, numatoma skirti 60.000.000 jenų.

PARAŠIUTIZMO SPORTAS SSSR BUS PRIVALOMAS

Nepaprastai išgalėjus parašiutizmo sportui Rusijoje, dabar jis suvalstybintas ir yra privalomu dalyku ne tik visose mokyklose, bet ir organizacijose, ypač darbininkų. Spaudos prancšimu, padarius parašiutizmą privalomu dalyku, SSSR — neliksia nė vieno piliečio, net 60 metų, nesusipažinusio su parašiutizmo mokslu, o reikiant būsią galima sudaryti iš jų milžiniški desantai, kurie bus išsodinami prieš užnugaryje.

Feljetonas

ASTRONOMO PIETŪS

Pabaisa j. k. Kurpaičio dėžutėje

Po kareivines vaikščioja popietinė nuotaika. Vienus, sočiai prisivalgiusius, kareivius ji prajuokina linksnu anekdotu, kitiems dirguoja karinę dainą, trečiams, susukdama kvepiančio tabako „bankrutkę“, kartu su mėlynais dūmais palubėje šoka kadrilį. Darbštesnius ji paragina stropiau valyti ginklus, susitvarkyti spinteles, nušluostyti dulkes; tinginiaujantiems numauna batus ir įverčia į lovą.

— O, palaimintas popiečio laikas! — šūktelėjo j. k. Kurpaitis, išsitiesdamas lovoje ir iš kišenės ištraukdamas tris mergužėlių fotografijas. — Na, vyrai, pažiūrėkit, kuri jų gražiausia. Cha-cha! Dvi palikau namie manęs belaukiančias, trečią susipažinau kelyje į kariuomenę važiuodamas.

— Mesk tu nors kartą tuos moteriškus dalykus! — subarė jį skyriaus draugas iš dešinės, — įgriso jau. Verčiau išsivalytum šautuvą, juk po pratimų dar nevalei.

— Na ir kam gi? Juk vėl bus kiti pratimai.

— Tai nors šiaip susitvarkyk, po galų! Skyrininkas perspėjo, kad svečiais ilgiau nelaikysias ir smarkiai griebisias už apsilaidimą. Nenorėk, brolau, kad bausme susitvarkyti paprašytų.

— Tai niekis. Prie karinio gyvenimo reikia iš lengvo priprasti. Kas iš karto smarkiai griebia, tas į pabaigą susilpnėja, — nuo teisingų draugo pastabų išsisukinėjo Kurpaitis. — Valykit jūs ten, dulkinkit, tik leiskit man ramiai pailsėti.

— Miegok, miegok, bet kai įkliūsi, tai pamatysi.

Ir štai po šių žodžių pradėjo darytis nepaprasti dalykai.

Dar nespėjo Kurpaitis sumerkti akių, kai po jo lova kažin kas įtartina ir smarkiai subraškėjo. Pakėlė jis galvą nuo prieglavio, apsidairė aplinkui ir klausia draugą:

— Ar tu nieko negirdėjai?

— Ne! — atsako šis, spintelėje tvarkydamas statutų komplektą.

Pašėlo! Atrodo, kad mano dėžutėje yra kažin koks gyvas padaras.

— Gal pelė? — spėlioja draugas.

— Ką manai! Bestija, nori suėsti sūrį, kurį iš namų atsivežiau. Palaukit, vyrai, mes ją sugausim.

Žinia apie pelę Kurpaičio dėžutėje paplito kazematuose ir beveik visa kuopa susirinko aplinkui, kas su valomu šautuvu, kas su šluota rankose. Vieni stebisi, kaip ji ten pakliuvo, kiti patarinėja kaip geriausia ją sučiupti. Kai planas buvo smulkiai parengtas, pats Kurpaitis iš palovio ištraukė savo melsvą dėžutę ir ją atsargiai atidarė.

— Ooo! — visų balsai pavirto išgąsčio ir nustebimo šauksmu, nes dėžutėje, vietoje tariamos pelės, pasirodė kažin

koks keistas tvarinys. Jis buvo vidutinio vyro kepurės didumo, visas apaugęs ilgais, žaliais plaukais ir griozdamas dėžutėje visus daiktus, unktė negirdėtu balsu. Paskui jis išlipo ir pradėjo slinkti per kareivines.

— Kas čia? Kas per gyvulys? Iš kur jis atsirado? — klausimas vijo klausimą ir visi žiūrėjo į Kurpaitį, kuris, kaip drobė išbalęs, vos ant kojų besilaikė.

— Vyrai, tai miniatūrinis tankas, — šaukė kažin kuris bėgdamas paskui pabaisą. — Ir, matyt, paties Kurpaičio konstrukcijos.

— Ne, ne, greičiausiai bus jūrų ežys, — ginčija klaipėdietis, žvejo sūnus.

— Gal King Kongo vaikas? — girdėtis kito balsas, o pabaisa nesulaikomai slenka pirmyn. Ją lydėjom per kazematą, atidarėm duris ir išleidom į koridorių, kur tą dieną už kažin kokias nuodėmes švarai palaikyti buvo prikomandiruotas j. k. Kulnelis. Tai buvo drąsus, visuomet žūt būt pasirengęs vyras. Dėl to ir šiame atsitikime jis nenusigando, tik mikliai atsistojo išeities padėtin, pasispiaudė delnus ir, kiek jėgų turėjo, šluotkočiu kirto pabaisai per nugarą. Kažin kas trūko, lūžo, suskambėjo, koridoriuje pasklido pelesų kvapas ir mes didžiai nustebę, vietoj pabaisos, ant grindų pamatėm išmėtytus sūrio gabalus...

Ak, tas Kurpaitis, Kurpaitis, dėl jo apsilaidimo ir mes visi „nosis“ gavome, nes buvome pamiršę senų žmonių pasakojimą, kad apleistas sūris po kurio laiko pradeda vaikščioti ir manėme, jog tai, iš tikrųjų, nepaprastas tvarinys.

Dabar, mūsų kazemato vyrai atliekamu laiku ne tinginiauja, bet stropiai valo dulkes ir vėdina dėžutes, kad ir pas juos neatsirastų tokios pabaisos, kaip j. k. Kurpaičio dėžutėje.

Cipr. Ladrūnėlis

PAKVIETIMAS

Į pulko gydytojo ligoniams apžiūrėti kambarį ateina kareivis, kuriam gydytojas sako:

— Nusirenk!

— Atsiprašau, pone gydytojau...

— Jokie atsiprašymai nereikalingi. Prašau nusirengti!

Kareivis nusirengia, gydytojas jį apžiūri, tyrinėja, išklausio ir jokios ligos nepripažindamas sako:

— Tamsta esi simuliantas.

— Aš ne simuliantas, pone gydytojau, bet esu pulkininko Nauragio pasiųstas paklausti, ar ponas gydytojas šiandien pas jį ateisit žaisti šachmatais, — paaikšina kareivis. J. Leblionka

Vienas astronomas įsigilinęs į savo apskaitliavimus. Tarnaitė įėjusi klausia, kada jam paduoti pietus. Astronomas, patenkintas savo darbo rezultatais, taria:

— 1938 metais, kovo mėnesį, keturiolikta dieną.

PASISIŪLĖ...

Artistas (vaidinimo metu): Mano arklys — mano geriausias draugas...

Balsas iš galerijos: Ar kartais asilo nepakaktų?

Artistas: Taip. Prašau čia. L. D.

DRĄSUOLIS

— Šis drąsuolis ypatingai pasižymėjo cirko lankymo metu.

— Kuriuo būdu?

— Liūtui išbėgus iš narvo, visa publika baisiai persigando ir kiekvienas puolė kur bešmanydamas. O šis jaunuolis sau ramiai nuėjo į liūto narvą ir užsidarė.

L. D.

IRGI NEGALI PAGELBĖTI

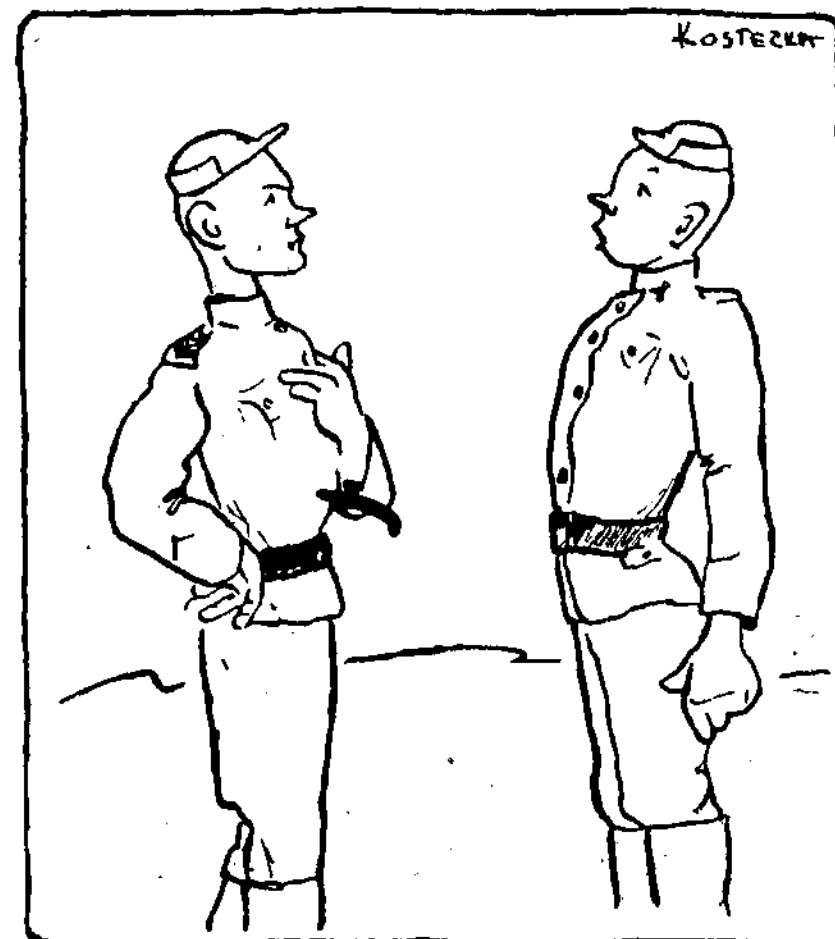
— Jeigu man šiandien, — sako kasininkas buhalterui, — nepavyks sukrapštyti 1000 lt., tai man nieko daugiau nebelieka, kaip tik nusišauti. Gal tu man, drauguži, gali kaip nors pagelbėti?

— Deja!... — atsakė buhalteris. — Aš irgi neturiu revolverio...

PAŠNEKESYS

Motiejus: Žinai, aš įsitikinau, kad ne piniguose yra laimė.

Antanas: Tai gal šia proga man paskolinsi nors keletą litų. M.

Būrininkas: Pasakyk, kada, tu man, žmoniškai vaikščiosi?

J. kareivis: Po priesaikos, tamsta būrininke.

PRIIMTAS KARINĖS TARNYBOS ĮSTATYMAS

Lapkričio 30 dienos posėdyje seimas vienbalsiai priėmė naująjį karinės tarnybos įstatymą.

1937-JŲ METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO PROJEKTAS

Lapkričio 24 d. vakare buvusiame savo posėdyje ministerių kabinetas priėmė valstybės biudžeto ateinantiems metams įstatymo projektą. Lapkričio 25 d. šis projektas buvo pateiktas seimui. Bendroje sumoje ateinančiųjų metų valstybės biudžeto projektas ministerių kabinete priimtas 298 milijonai 895 tūkstančiai 256 litai. Viso nepaprastųjų pajamų numatyta 251.154.409 lt., nepaprastųjų — 47.740.847 lt. Išlaidų: paprastųjų — 237.420.140 litų, nepaprastųjų — 61.475.116 litų. Išlaidos (papr. ir nepapr. drauge) atskiromis ministerijomis: krašto apsaugos ministerijai — 81.000.000 lt., vidaus reikalų min. — 26.696.226 lt., finansų min. — 29.985.152 lt., žemės ūkio min. — 35.515.660 lt., švietimo min. — 44.295.137 lt., teisingumo min. — 12.140.648 lt., susisiekimo min. — 57.681.234 lt., užsienių reikalų min. — 4.974.147 lt., Seimui — 793.521 lt.

KAIP BUS MINIMAS KIPRO PETRAUSKO JUBILIEJUS

Šiomet didžiajam mūsų dainininkui Kiprui Petrauskui sueina 25 metai scenos darbo. Ši jubiliejų rengiasi paminėti visa visuomenė. Tam reikalui yra susidaręs komitetas, į kurį įeina visų žymesniųjų organizacijų, meno ir spaudos atstovai. Komiteto pirmininkas — kun. Vl. Mironas, dar prieškarinių laikų jubilieato rėmėjas.

Jubiliejus bus minimas gruodžio 21—22 d. Iškilmės įvyks Valstybės teatre. Gruodžio 21 d. 19,30 val. bus surengtas iškilmingas aktas, į kurį atsilankys ir Valstybės Prezidentas Antanas Smetona. Akto metu bus paskaitų ir kalbų, kuriose jubilieato asmuo bus nušviestas ne tik meno atžvilgiu, bet ir kaip visuomenės darbininko. Be to, bus atlikta jubilieato garbei kantata, kuriai muziką parašė Karnavičius, o žodžius — poetas ir dainininkas Santvaras.

Gruodžio 22 d. 19 val. valstybės teatre įvyks iškilmingas spektaklis. Statoma opera — premjera „Kitežas“, kurioje jubilieatas yra daug kartų dainavęs užsienio pastatymuose. Norintieji spektaklyje dalyvauti, turi iki gruodžio 15 d. bilietus užsisakyti teatre raštu, kurie bus paskirstyti pagal eilę, ir atsiimti iki gruodžio 17 d.

Jubilieatui nutarta įteikti visuomenės dovaną. Kokia ji — tuo tarpu nežinoma. Norima, kad ji būtų kuo vertingiausia ir jubilieatui nuolat primintų, kad Lietuvos visuomenė jį labai vertina ir brangina jo talentą.

Rūpinamasi, kad jubilieato vardu būtų pavadinta kuri nors mūsų meno įstaiga ir jubilieatui būtų suteiktas garbės menininko titulas.

Mokyklose numatoma surengti Kipro Petrausko valandėles.

Be jau esamos gražios monografijos apie Kiprą Petrauską, leidžiama dar populiari monografija, skiriama jauniui. Monografiją rašo A. Merkelis.

Jubiliejaus proga v. teatre įvyks paroda, vaizduojanti Kipro Petrausko kūrybos kelią.

Numatoma išleisti ir kronikinio pobūdžio filmą. Bė to, rūpintis garsine filma, kurioje dalyvautų pats jubilieatas. Tai būtų mūsų garsinės filmos užuomazga. Kaip numatoma, tokia filma galėtų pasirodyti tik po dviejų metų.

Jubiliejaus reikalais galima kreiptis į jubiliejaus komiteto reikalų vedėją Ed. Lenkauskį, Kaunas, Laisvės al., 29, Pažangos rūmų I aukštas. Tel. 24371.

ALYTAUS DARBININKAI DOMISI KARINIAIS DALYKAIS

Alytaus darbininkų kultūros klubas surengė daug paskaitų apie Lietuvos kariuomenę, jos reikšmę, visuomenės ir kariuomenės santykius ir t. t. Darbininkai labai dėmisi tokiomis paskaitomis ir gausiai jas lanko. Paskaitas laiko mokas įdomiai pasakoti ats. plk. J. Petraitis. Kultūros klubo skaitykloj gaunamas ir „Karys“, kurį skaityklos lankytojai — darbininkai labai mielai skaito.

A. M.

KRAŠTO SAUGUMO PASKAITOS DARBININKAMS

Darbo Rūmai lapkričio mėnesį buvo paskelbę kariuomenės mėnesių. Ta proga visoje Lietuvoje buvo surengta daug paskaitų iš krašto saugumo sričių, kurias skaitė aktyvios tarnybos ir atsargos karininkai. Į šias paskaitas atsilankė labai daug darbininkų visuomenės, kas rodo, kad krašto saugumo interesai visiems yra aktualūs ir svarbūs.

Kaune lapkričio 15 d., darbininkų kultūros klubo salėje, gen. lt. Vitkauskas skaitė paskaitą „Lietuvos kariuomenė ir jos kovos dėl nepriklausomybės“, lapkričio 22 d. plk. lt. Balčiūnas skaitė „Kariai — darbininkai“, lapkričio 23 d., kariuomenės šventės minėjime, plk. Šarauskas skaitė paskaitą „Lietuvos kariuomenės kūrimasis“. Be to, gruodžio 13 d. gen. št. plk. Dulksnys skaitys paskaitą krašto saugumo problemomis.

PREMIJOS TAUTOSAKOS RINKĖJAMS

Valstybės tautosakos archyvas tautosakos rinkėjams už 1937 metų tautosakos rinkinius skiria premijas. Premijos bus mokamos už pirmojo ir antrojo 1937-jų metų pusmečių tautosakos rinkinius. Bendra premijų suma 10.000 lt. Kiekvienam pusmečiui po 5.000 lt. Viso bus 42 premijos: 4 — po 300 lt., 5 — po 200 lt., 6 — po 150 lt., 7 — po 100 lt., 8 — po 75 lt. ir 13 — po 50 lt.

Pirmojo 1937 m. pusmečio premijos bus mokamos tiems rinkėjams, kurie savo rinkinius valstybės tautosakos archyvui prisiųs iki 1937 m. birželio 1 d. Antrojo pusmečio premijos bus mokamos tiems tautosakos rinkėjams, kurių rinkiniai bus prisiųsti archyvui nuo birželio 10 d. iki gruodžio 10 d.

Premijos bus mokamos tiems rinkėjams, kurių tautosaka bus surinkta ir sutvarkyta prisilaikant „Tautosakos rinkėjo vadovė“ nurodytų taisyklių bei instrukcijų. Vadovas gaunamas nemokamai valstybės tautosakos archyve arba paštu.

Visi tautosakos archyvui prisiųsti rinkiniai yra archyvo nuosavybė, vistik ar už juos bus skirtos premijos ar ne. Premijas skirstys švietimo ministerijos patvirtinta komisija.

Rinkėjas gali gauti premijas už abu pusmečius. Rinkinius archyvui patogiau siųsti 2—3 kartus per pusmetį. Premijas gali gauti atskiri asmenys ir kolektyvai.

Honorarai už tautosaką 1937 m. bus mokami sena tvarka, dėl jų iš anksto asmeniškai susitarus su valstybės archyvo vadovybe.

SKIRIAMI MILIJONAI LITŲ

— Klaipėdos uostui plėsti — 1.651.000 lt. Susisiekimo ministerija ateinančiais metais numato didelius Klaipėdos uosto plėtimo darbus. 1937 m. nepaprastųjų išlaidų sąmatoje numato išlieti 245.000 lt. naujame uosto baseine krantinei statyti, 44.000 lt. kopgalio tvirtovės griovimui ir užmario pakrantei sutvarkyti, 50.000 lt. farvateriui iki šaldyklų pagilinti, 845.000 lt. naujai pietų balasto krantinei pastatyti, 20.000 lt. elektros įrengimams patobulinti, 15.000 lt. hidrometriams matavimams, 9.000 lt. Neringos keliams ir kopoms tvarkyti, 15.000 lt. žemės sklypams įsigyti, 280.000 lt. naujiems padargams įsigyti, 83.000 lt. uosto dirbtuvėms plėsti, 15.000 lt. naujam motorlaiviui įsigyti, 15.000 lt. gilinimo darbams Kuršių maršė ir 15.000 lt. žemės sklypui nuomoti. Taigi, viso Klaipėdos postui plėsti numatyta išleisti 1.651.000 litų.

— Naujai galingai radio stočiai statyti — 650.000 lt. Gruodžio mėn. pradžioje pašto valdyba konkurso būdu pirs radiofuzijos stotį (centrinę 60/120 KW galingumo radio stotį). Dar galutinai nenusistatyta dėl naujosios radio stoties vietos. Numatytos ties Bablys ir Muniškiais vietos tebetiriamos. Stoties rūmų pastatymas ir radio centrinės įrengimas kartu su centrinės mašinomis kaštuos apie 2,5 mil. litų. Stotį norima pradėti statyti ateinančiais metais. Stoties statymo pradžia jau paskirta 650.000 litų.

— Kauno centrinei ligoninei — 1.000.000 lt. Projektuojamai Kauno centrinei — didžiausiai Lietuvoje ligoninei statyti, kurios projektui parengti yra paskelbtas konkursas, iš ateinančių metų švietimo ministerijos nepaprastųjų išlaidų sąmatos paskirta 1 mil. litų. Ligoninė yra nusistatyta pastatyti Kauno šiaurinėje dalyje, netoli šv. Luko ligoninės.

Skaitykim ir platinkim savo KARI!

Baltijos valstybių šaudymo rungtynės

Lietuvos šaudymo sąjunga plėsdama savo veikimą, kitų metų liepos mėn. pradžioje rengia dideles šaudymo rungtynes, dalyvaujant Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos šauliams.

Dėl sumanytų rungtynių į minėtas valstybes buvo nuvykęs šaudymo sąjungos sekretorius mjr. Mikučionis.

Latvijoje mjr. Mikučionis turėjo pasikalbėjimą ir pasitarimus su gen. Klinsonu, Estijoje su plk. Siiru, plk. ltn. Reio, plk. ltn. Balderiu ir šaudymo sąjungos pirmininku plk. Šternbeku. Be to, mjr. Mikučionis buvo pristatytas estų kariuomenės vadui gen. Laidoneriui. Suomijoje rungtynių reikalu buvo tartasi su ltn. Lindgrenu ir mjr. Liesi.

Visų valstybių šaudymo sporto vadovai mūsų atstovą mjr. Mikučionį labai gražiai priėmė ir visi bendrų šaudymo rungtynių rengimo reikalą pripažino labai sveiku ir rengiamose bendrose rungtynėse pasižadėjo dalyvauti. Tas ypač mums svarbu, nes estai ir suomiai yra labai geri šauliai, šaudymo srityje yra pasiekę labai aukštų rezultatų ir todėl su jais bendrose rungtynėse dalyvauti labai naudinga.

Čia patiekiamas šaudymo sąlygas iš karinių šautuvų:

Distancija: 300 m; Šūvių skaičius 60. Šaudoma iš 3-jų padėčių: gulom, klupščiom ir stacion (kiekvienai padėčiai 20 šūvių). Bandomieji šūviai: leidžiama paleisti viso 10 šūvių laisva šaulio valia. (Galima šaudyti visi iš karto, arba prie kiekvienos padėties po tam tikrą šūvių skaičių). Diržo naudojimas: diržas leidžiamas naudoti visose padėtyse, bet tik tai viename taške, būtent: ant kairės rankos. Laikas: kiekvieniems 20 šūvių stacion 1,30 val., klupščiom ir gulom po 1,15 val. Šaudymo eilė: eilei nustatyti (į kurį taikinį kas turi šaudyti) traukiami burtai. Taikiniai: 10 žiedų 1 m × 1 m (olimpiniai). Šaudomą į kiekvieną taikinį po 20 šūvių. Šaudymo dalyviai: iš kiekvienos valstybės šaudo po 5 žmones ir visų 5 šaudytojų taškai įskaitomi (viso gali būti 7 žmonės — 5 šaudo ir 2 atsarginiai). Ginklai: kariniai šautuvai naudojami tokie, kokie yra tos valstybės kariuomenėje, tik tai be jokių pašalinių prietaisų, kaip optiškų taikiklių ir panašių. Taškų apskaičiavimas: taškai skaičiuojami prisilaikant tarptautinių skaičiavimų. Bendra rungtynių tvarka: tvarka rungtynių metu palaikoma tarptautinių rungtynių taisyklėmis. Šių varžybų nugalėtojui yra paskirta Suomijos šaudymo sąjungos pereinamoji dovana. Be to, laimėjusiems pirmas tris vietas yra paskirtos asmeninės dovanos, kurias skiria Lietuvos šaudymo sąjunga.

Be karinių šautuvų, rungtynėse dar bus pravestas šaudymas iš mažojo kalibro šautuvų, automatinų pistoletų ir medžioklinių šautuvų.

Taigi, kitų metų šaudymo rungtynės bus pirmos tokio masto ne tik Lietuvoje, bet visam Pabaltij.

Kariuomenės leidiniai

KARIUOMENĖS BIBLIOTEKOS KATALOGO 1 TĖSINYS. Sudarė mjr. A. Ružancovas, kariuomenės bibliotekos viršininkas. Kariuomenės štabo spaudos ir švietimo skyriaus leidinys. Kaunas. 1936.

Prie šio katalogo įdėtos ir kariuomenės bibliotekos taisyklės.

Naujieji leidiniai

Motiejus Miškinis. DIDŽIŲJŲ RAŠYTOJŲ SILUETA. I dalis. „Spaudos Fondo“ leidinys. Kaunas, 1936 m. 135 psl. Kaina Lt. 2,50.

Šioje knygoje įdėta straipsniai apie Šatobrianą, Baironą, Gogolį, Dostojevskį ir L. Tolstojų. Straipsniai pavadinti jiems charakteringais vardais. Napoleono laikų dievaitis Šatobrianas (François-René Chateaubriand) aprašomas str. „Didysis Prancūzų romantikas“. 22 puslapiuose autorius sugebėjo imponuojančiai aprašyti to didžiojo vyro gyvenimo blaškymąsi nuo rašytojo, diplomato iki keliauninko karjeros kelius, garbės troškę. Daugiausia vietos autorius skiria Baironui, str. „XIX amžiaus pradžios minčių valdovas“. Savo naujuoju literatūros žanru — lirine poema Baironas pavergė tūkstančius skaitytojų, buvo pavyzdžiu Hugo, Heine, Mickievičiui, Slovackiui, Puškinui, Lermontovui ir kitiems. Daugiausia kalbama apie Bairono ir jo personažo filosofiją. Ilgiausiai sustojama ties „Manfredo“ ir „Kaino“ pesimistine filosofija. Straipsnį apie N. Gogolį, rašytą jo 125 m. gimimo sukakties proga, autorius pavadino „Juoko tragikas“. Daugiausia dėmesio kreipia į kūrybines to rašytojo ypatybes. Dostojevskį aprašo str. „Realistas metafizikas“. Kalba apie bendrąjį Dos-

tojevskio veikalo įspūdį ir atskirų veikalo bei svarbiausių personažų filosofiją-ideją. Paskutiniame straipsnyje „Menininkas ir moralistas“ autorius kalba apie L. Tolstojaus meniškąsias, moralines ir filosofines veikalo savybes.

Autoriaus straipsniai apie šiuos rašytojus buvo rašyti mūsų periodinėje spaudoje — Literatūros Naujienose ir Šviesos Keliuose — įvairiomis progomis. Todėl jaučiamas sistemos nevienodumas. Visi straipsniai gana įdomiai parašyti. Kas domisi didžiųjų žmonių gyvenimu ir jų kūryba, tam verta paskaityti. Pratartyje autorius žada netrukus išleisti „Didžiųjų rašytojų siluetų“ II d., į kurią įeis Duonelaitis, Baranauskas, Maironis, Biliūnas ir Vienuolis.

T. Adomonis

M. Vaitkus „ŽAIBAS IR MERGAITĖ“ 3-jų veismų 2 paveikslų negalimybė. Išleido „Sakalas“. 139 psl. Kaina Lt. 2.—

Tai žinomo mūsų poeto kun. M. Vaitkaus naujas dramatis veiklas. M. Vaitkus, be poezijos dalykų, laikas nuo laiko pateikia mūsų skaitytojams (ne teatrui) vieną kitą dramą. Ši jo drama pavadinta „negalimybė“, iš eilės jau trečioji. Pirmoji „Žvaigždės duktė“, antroji „Vilnius mūsų“.

Edgar Rice Burrough. TARZANAS DŽUNGLĖSE. Romanas. I d. Išvertė J. Šimkus. Populiariosios bibliotekos Nr. 5. Sakalo leid. 270 psl. Kaina Lt. 1.50.

Romane autorius tęsia toliau Tarzано nuotykius, tačiau jie jau nebėra tokie įdomūs, kaip pirmieji, kada autorius mums davė principinę žmogaus-bezdžionės idėją. Šiame romane, geriau — apysakoje, nuolat jauti dirbtinumą ir autoriaus norą patenkinti pigaus pasiskaitymo troškimą. Pažymėtina, kad tam tikslui net 24 autoriaus romanai siejami su Tarzано vardu. Todėl jie netenka nei literatūrinės, nei fantastinės vertės.

Juozas Valentukonis. STATYBINIS DAŽYMAS. Medžiagos įrankiai ir jų pritaikymas dažymo praktikai. Redagavo dipl. techn. inž. J. Acus-Acukas. „Sakalo“ leid. 220 pusl. Kaina Lt. 4.50.

Praktiškas, gausiai iliustruotas vadovėlis dažytojams.

Esmaitis. SAKALĖLIS. Ketvirtosios knygos pradžios mokyklai. Devintasis leidimas. „Spaudos Fondas“ 1936 m. Kaina Lt. 6.75.

Vadovėlyje, matyt per neapsižiūrėjimą, neįdėtas Antanas Baranauskas, nors turinyje aiškiai parašyta, kad jo aprašymas turėtų būti 160 psl. Tai stambi klaida.

LIETUVIŠKOJI ENCIKLOPEDIJA. V tomas, IX (LVII) sąsiuvinys. 1936. XI. 21. Leidėjas „Spaudos Fondas“ Kaune.

Šiame sąsiuvinyje aiškinami žodžiai Čeceta — Čigonai (1025—1152 psl.).

Reikia pažymėti, kad mūsų enciklopedija eina gana sparčiai ir išsklaido visus abejojimus, ar tikrai savo amžiuje jos sulauksime. Nustatyta išleisti iš viso 16 Lietuviškosios Enciklopedijos tomų, ir štai — netrukus turėsime jau penkis: beveik trečdalis!

Ši nelengva enciklopedijos rengimo darba be galo sunkina permažas mūsų visuomenės dėmesys. Tėra tik 5000 prenumeratorių, kai tuo tarpu mūsų kaimyninėje Latvijoje — net 12.000. Ši didijį žinių lobyną turėtų įsigyti kiekvienas švietulys.

Turimomis žiniomis, lietuviškosios enciklopedijos prenumeratorių tarpe daugiausia yra karių ir mokytojų.

GIMTOJI KALBA. 9 sąsiuvinis 1936. IV. m. lapkričio mėnuo.

Kiekviename numery Gimtoji Kalba aiškina mūsų kalbos ypatumus, iškelio jos grožį bei vertę, parodo kai kurias jos vartojimo negeroves.

Šiame numery taip pat yra ta prasme reikšmingų straipsnių. A. Nezabitauskis, str. „Gimtoji kalba ir logika“, aiškina, kad perdidelis „logizmas“ žeidžia gyvosios kalbos dvasią, pačią gyvosios kalbos prigimtį. Mūsų rašytojai, publicistai, laikraštininkai ir kiti rašto žmonės yra per daug įpratę savąsias mintis, žodžius, sąvokas nepagrįstai derinti su logikos dėsniais, išmesdami mūsų kalbos gražybes. Pav. vengiama sakyti bei rašyti „baisiai gražus, velniškai piktas, vyras suėdė visą mano gyvenimą, jis galvos neteko“ ir t.t. Tai yra vartotina, gražu, įdomu ir prasminga.

Klausimų kraitelėje aiškinama, kad reikia vartoti didumą, ne didžiumą. Negalima bendrinėje kalboje trumpinti ateit, buvom, kambary, arkliam ir t.t., tas galima vartoti tik individualinėje kalboje. Galima sakyti šalia liūtė, vilkė, zuikė, ir liūtienė, vilkienė, zuikienė.

Pabaigoje įdėta spaudos apžvalga, LKD kronika ir recenzijos, susijusios su kalbos dalykais.

Redakcijos atsakymai

Civ. 1) Karo Sanitarijos Valdybos aiškinimu, atostogos sveikatai taisyti įskaitomos į normines (1 mėnesio) atostogas ne tik karininkams, bet taip pat liktiniais puskarininkiams ir civiliniams K. A. M. tarnautojams. Todėl, jei civilinis tarnautojas Sveikatos tikrinimo komisijos prie Karo Ligoninės yra gavęs 1 mėnesį atostogų sveikatai pataisyti, tai norminių atostogų nebegali gauti.

2) Dideliuose štabuose ir įstaigose, kur yra daug raštininkų — liktinių puskarininkų ir civilinių tarnautojų, ten vyresnysis raštininkas — viršila ir civilinis tarnautojas gali būti atleistas nuo budėjimo. Tačiau mažuose štabuose ir įstaigose, kuriose raštininkų etatas yra nedidelis, pavyzdžiui, apskrities komendantūroje, kur tėra tik 5 raštininkai (2 viršilos arba civ. tarn. VIII kat. ir 3 vyr. pusk. arba civ. tarn. VI kat.), ten atleisti nuo budėjimo 2 viršilas ar civ. tarn., arba kad ir vieną, būtų netikslu ir tiesiog neįmanoma, nes kitiems per dažnai tektų budėti. Pagaliau, tenka pastebėti, jog budėjimų sutvarkymas išimtinai priklauso dalies vado ar įstaigos viršininko kompetencijai: čia jokių bendrų nurodymų nėra ir negali būti.

Jaun. pusk. J. L-čiui. Į Tamstos klausimus atsakome:

1) Nors „Liktiniais puskarininkiams atlyginti įstatyme“ (str. 14) pasakyta, kad puskarininkiai, kurie gyvena valstybiniuose butuose, nemokamai gauna baldus, kurą ir šviesą, (o kur yra vandentiekis, tai ir vandenį), tačiau taip pat pabrėžta, jog baldus (ir visa kita) gauna krašto apsaugos ministerio nustatytomis normomis. Kurui ir šviesai normos nustatytos, tad kurą ir šviesą puskarininkiai gauna, o baldų normos iki šiol nenustatytos, todėl jų valstybiniuose butuose kol kas ir nėra; kai jos bus nustatytos, tai bus ir baldai. Tamsta klausia, kas daryti, norint baldus gauti. Turime paaiškinti, jog nieko ypatingo čia daryti nereikia; reikia tik kantriai laukti. Galima, žinoma, kelti klausimą oficialiai, komandos tvarka. Jei tokių pareiškimų atsirastų ir daugiau, tai galimas dalykas, jog tatai galėtų paskatinti atitinkamas įstaigas greičiau baldų normas nustatyti ir jas paskelbti.

2) Ginklo vartojimas yra labai opus klausimas ir todėl statute jis negali būti kitaip, kaip tik bendrais posakiais nusakytas. Kiekvienu konkrečiu atveju reikia pačiam susivokti, kada ginklas vartotinas ir kada ne; smulkių nurodymų statutas negali duoti, nes sunku numatyti visus atsitikimus. Į Tamstos duotus konkrečius pavyzdžius štai ką galime pasakyti:

a) Jokių būdu negalima vartoti ginklo prieš girtą kareivį, nes jei viršininko įsakymo neklauso girtas kareivis, tai tatai jis daro nesąmoningai, o ginklą vartoti, būtinai reikiant, galima tik tuomet, kai valdinys sąmoningai nevykdo viršininko įsakymo. Kai girtas kareivis puola muštis, kad ir su peiliu, tai ir tuomet šauti į jį negalima, nes tatai draudžia daryti Baudž. statuto „reikalingo apsigynimo“ dėsny, kuris nustato, jog gynimosi apybrėžų peržengimas yra baudžiamas (str. 45). Tatai reiškia, jog besiginant nuo užpuoliko šauti į jį galima tik tuomet, kai gresia tikras, (o ne įsivaizduojamas) pavojus užpultojo gyvybei ir kai kitu būdu negalima pavojaus išvengti. Šitas dėsny taikomas ir karo baudžiamuoju statutu baudžiant (Karo baudž. st. str. 1).

b) Sargybos viršininkas, būtinai reikiant, galėtų pavartoti ginklą sargybinio atžvilgiu tik tuomet, kai jis nevykdytų tokio įsakymo, kurio vykdymas įeina į jo tiesiogines, kaip sargybinio, pareigas. Įsakymas turi būti teisėtas ir gerai supastas. Jei valdinys nėra įsitikinęs, jog įsakymas yra teisėtas, arba jei jis jo gerai nesuprato, tai pirma jam reikia išaiškinti, o tik paskui reikalauti vykdyti. Tamstos nurodytame pavyzdyje sargybinis, iš tikrųjų, galėjo manyti, jog Tamstos, kaip sargybos viršininko, įsakymas iššluoti sargybos būstą yra neteisėtas, nes tatai neįeina į jo, sargybinio, tiesiogines pareigas. Todėl šiuo konkrečiu atveju Tamsta, pavartojęs ginklą, nebūtum teisus. Aplamai, ginklą vartoti reikia atsargiai ir tik tuomet, kai kito išėjimo nėra, pavyzdžiui, „reikalingo apsigynimo“ atveju (žiūr. šio atsakymo punktas a), arba dėl įsakymo nevykdymo karo metu, prieš akivaizdoje. Visuose kituose atvejuose yra kitų priemonių bausti už įsakymo, nors ir visiškai teisėto ir pamatuoto, nevykdymą, būtent, teismas, kuris tokiais atvejais skaudžiai baudžia. Skųstis dėl drausmės pabaudos gali tik nubaustasis (Dr. st. str. 81), bet ne jo viršininkas, jei pabauda paskirta aukštesnio viršininko. Posakis „ginklą vartoti“ galima suprasti dar ir ta prasme, jog juo galima pagrasinti, išpejus, kad jis bus tikrai pavartotas.

c) Trečiame Tamstos pavyzdyje tegalima vadovautis tik „reikalingo apsigynimo“ dėsniu, kuris aptartas šio atsakymo

punkte a. Turime dar pabrėžti, jog redakcijos atsakymai nėra privalomieji nurodymai: jie tėra tik jos nuomonė.

3) Jei Tamsta esi įsitikinęs, jog, Tamstos kambario neatremontavus, su Tamsta pasielgta neteisingai, tai gali duoti skundą bendra skundams duoti tvarka (Dr. st. str. 85 p. 3).

4) Į Tamstos paskutinį (ketvirtą) klausimą atsakymą pasiuntėme laišku.

Padėka

Karo ligoninės viršininkui med. dr. plk. Oželiui, dr. plk. lt. Norkui, dr. lt. Kubiliui, vyr. gail. seselei Baltutienei ir kitiems, kariuomenės šventės proga suteikusiems galimumą aplankyti sergančius karius, nuoširdžiai šauliškai dėkoja

I Vlado Putvinskio v. moterų š. būrio
Vadė ir šaulės

Galvosūkio 47 nr. sprendimas

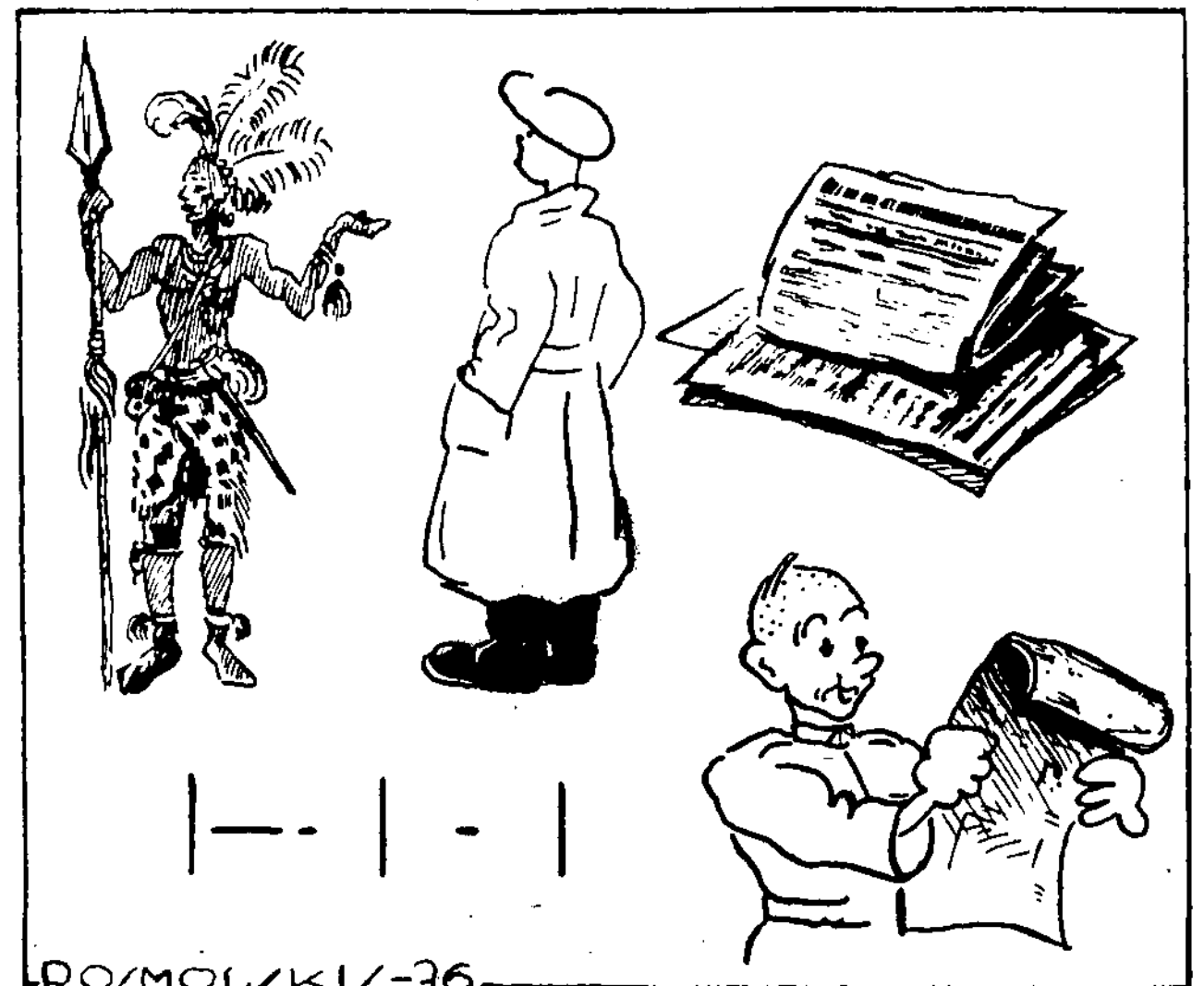
1) Katilas. 2) Avilys. 3) Radvila. 4) Asilas. 5) Biljardas. 6) Idilė. 7) Nebilys. 8) Atila. 9) Skiltis.

Iš pirmųjų raidžių, skaitant žemyn, gauname žodį „KARABINAS“.

Išsprendė: 1) P. Plevokas (I p. div. št.), 2) s. j. p. D. Kulikauskas (4 p. p.), 3) St. Pupkevičius (K.), 4) j. k. B. Faštelvičius (4 p. p.), 5) v. p. J. Zapkus (1 p. p.), 6) j. p. V. Briedelis (4 p. p.), 7) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.), 8) eil. Ed. Raukšta (4 p. p.), 9) eil. St. Morkūnas (4 p. p.), 10) Alg. Augustaitis (K.).

Galvosūkis Nr. 49

(Vert. 1 tšk.)

Tautam nepakyla aukščiau, kaip jos moterys.

Tautai šviesią ateitį sukurs tik sąmoningos ir susipratusios moterys. O tokios jos bus skaitydamos „MOTERĮ“, kuri, **1937 metais eis du kartu per mėnesį** ir duos naudingą priedą, knygą „Namai ir moteris“.

K a i n a:

jei pusė L. K. Moterų Dr.-jos
skyriaus narių prenumeruoja,
tik 3 litai; kitiems 5 litai.

Adresas: „Moteris“ Kaunas, Duonelaičio g. 24